

อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับต่อการอนุมานสาเหตุ

นางสาวสุคนธา มหาอาชา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF NARCISSISM AND FEEDBACK ON
CAUSAL ATTRIBUTION

Miss Sukhonta Mahaarcha

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Social Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์   อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับต่อการอนุมาน
สาเหตุ
โดย   นางสาวสุคนธา มหาอาชา
สาขาวิชา   จิตวิทยาสังคม
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คัคณางค์ มณีศรี

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คนบดีคณะจิตวิทยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อูวรรณโณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คัคณางค์ มณีศรี)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อภิษฐา ไชยวุฒิกรณวัฒน์)

สุคนธา มหาอาษา: อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับต่อการ
 อนุমানสาเหตุ (EFFECTS OF NARCISSISM AND FEEDBACK ON CAUSAL
 ATTRIBUTION) อ.ที่ปรึกษา: ผศ.ดร. ศักนงศ์ มณีศรี, 124 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลง
 ตนเองและการอนุমানสาเหตุ ภายหลังจากได้รับผลป้อนกลับทางบวกและทางลบ นิสิตนักศึกษา
 ระดับปริญญาตรีจำนวน 373 คน เป็นเพศชาย 141 คน เพศหญิง 232 คน ถูกขอให้ทำแบบวัด
 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทำมาตรวัดความหลงตนเอง หลังจากนั้นผู้ร่วมการทดลอง
 ได้รับผลป้อนกลับแบบลวงว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจากการทำแบบวัดความสามารถใน
 การคิดวิเคราะห์ และระบุสาเหตุที่ทำให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในมาตรวัดการอนุ
 มาณสาเหตุ

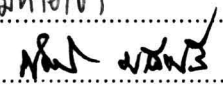
ผลการวิจัย พบว่า

1. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงและต่ำไม่มี
 ความแตกต่างกันในการอนุมาณสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุภายนอกและเหตุสากล
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงและต่ำอนุมาณ
 สาเหตุของความสำเร็จหรือล้มเหลวไปยังเหตุภายใน เหตุภายนอกและเหตุสากล
2. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงอนุมาณสาเหตุ
 ของความสำเร็จหรือล้มเหลวไปยังเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะ
 มากกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$,
 $p < .001$, และ $p < .001$ ตามลำดับ)

สาขาวิชา.....จิตวิทยาสังคม.....

ปีการศึกษา.....2549.....

ลายมือชื่อนิสิต.....สุคนธา มหาอาษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

4878129138: MAJOR SOCIAL PSYCHOLOGY

KEYWORD: NARCISSISM / FEEDBACK / CAUSAL ATTRIBUTION

SUKHONTA MAHAARCHA: EFFECTS OF NARCISSISM AND FEEDBACK ON
CAUSAL ATTRIBUTION. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. KAKANANG
MANEESRI, Ph.D., 124 pp.

This study examined the relationship between narcissistic personality and causal attribution following success and failure feedback. Three hundred and seventy-three undergraduate students, 141 males and 232 females, were asked to work on the analytical ability test and then completed a questionnaire measuring narcissism. After receiving their bogus test result in which either success or failure feedback was given, participants ascribed their performance on the causal attribution scale.

Results show that:

1. When positive feedback is given, there are no significant differences between high and low narcissists on internal, permanent, and global attributions. They attribute their performance to internal, permanent, and global causes.
2. When negative feedback is given, high narcissists attribute their performance to external, temporary, and specific causes more than do low narcissists ($p < .01$, $p < .001$, and $p < .001$, consecutively).

Field of study ..Social Psychology..... Student's signature..... *Sukhonta Mahaarcha*

Academic year....2006..... Advisor's signature..... *Kakanang Maneesri*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณางค์ มณีศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคอยชี้แนะแนวทางมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ และอาจารย์รุ่งกมล บุรพวงศ์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัยที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษาและเมตตาชี้แนะผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อภิชนา ไชยวุฒิกรณวณิช ที่ให้ความเห็นดูแลและกรุณาช่วยเหลือผู้วิจัยในการค้นหาข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณอาจารย์จุฑาทิพย์ อุมะวิชนีและอาจารย์ฉัตรศิริ กลิ่งเนียม คุณกมลชนก ขำสุวรรณและคุณพุทธพร แสงคำที่ให้ความอนุเคราะห์และช่วยเหลือผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี และขอขอบคุณนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณคณศ ศิริณากุลเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีมาตลอด และขอขอบคุณนิสิตวิชาจิตวิทยาทั่วไปที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ จิตวิทยาสังคมที่น่ารักทุกคนที่ได้ให้กำลังใจและความช่วยเหลือ ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้วิจัยมาด้วยกัน และคุณภัสสร อุมะวิชนีที่มีประสบการณ์ดี ๆ ร่วมกันมา

สุดท้ายนี้ ความสำเร็จทั้งหมดในวันนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้นายวันชัย มหาอาชาและนางสุพัตรา มหาอาชา บิดามารดาผู้มีพระคุณอย่างที่สุดมิได้ ผู้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ให้ความรัก ความห่วงใย ความปรารถนาดีและอยู่เคียงข้างผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบคุณอย่างสุดซึ้งถึงนายวิสุทธิพันธ์ นางสาวดลทิพย์ นายวณิชพล มหาอาชา และนายฐิติตพงศ์ มหาอาชา พี่น้องผู้เป็นที่รักยิ่งของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจ ให้ความรัก คอยดูแลและช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่างตลอดมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	40
ขอบเขตในการวิจัย.....	40
สมมติฐานในการวิจัย.....	41
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	42
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	44
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
กลุ่มตัวอย่าง.....	45
การออกแบบการวิจัย.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
วิธีดำเนินการทดลอง.....	56
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
บทที่ 3 ผลการวิจัย.....	60

บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย.....	86
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	90
รายการอ้างอิง.....	94
ภาคผนวก.....	100
ภาคผนวก ก.....	101
ภาคผนวก ข.....	110
ภาคผนวก ค.....	112
ภาคผนวก ง.....	114
ภาคผนวก จ.....	115
ภาคผนวก ฉ.....	118
ภาคผนวก ช.....	121
ภาคผนวก ซ.....	122
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	124

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 รูปแบบการอนุมานสาเหตุ 4 รูปแบบตามการอนุมานสาเหตุ 2 มิติ (Weiner, 1986).....	18
2 การจัดจำแนกการรับรู้สาเหตุความสำเร็จและความล้มเหลว 3 มิติ (Weiner, 1980)	19
3 ความแตกต่างระหว่างการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางบวกและลบ ระหว่างบุคคลที่มองโลกในแง่ร้ายกับบุคคลที่มองโลกในแง่ดีตามทฤษฎี ของ Seligman.....	21
4 จำนวนข้อกระทบในการพัฒนามาตรวัดความหลงตนเอง จำแนกตาม องค์ประกอบ.....	47
5 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของ มาตรวัดความหลงตนเอง (N = 500)	48
6 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างในการสร้างมาตรวัดมิติการอนุมาน สาเหตุจำแนกตามลักษณะพื้นฐานต่าง ๆ (N = 154)	52
7 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการวิจัย (N = 373).....	61
8 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามผลป้อนกลับและบุคลิกภาพ แบบหลงตนเอง (N = 170)	63
9 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและจำนวนตัวอย่างของ คะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวรและเหตุสากล จำแนกตามผลป้อนกลับและระดับความหลงตนเอง (N = 170)	64
10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและจำนวนตัวอย่างของ คะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะ จำแนกตามผลป้อนกลับและระดับความหลงตนเอง(N = 170).....	65
11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุภายใน.....	66
12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุถาวร.....	67

ตารางที่	หน้า
13	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุสากล..... 69
14	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุภายนอก..... 71
15	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุชั่วคราว..... 72
16	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุจำเพาะ..... 74
17	จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามผลป้อนกลับ บุคลิกภาพแบบ หลงตนเองและเพศ ($N = 170$) 76
18	ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุภายใน เหตุถาวรและเหตุสากล จำแนกตามผลป้อนกลับ ระดับ ความหลงตนเองและเพศ ($n = 16$) 77
19	ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะ จำแนกตามผลป้อนกลับ ระดับความหลงตนเองและเพศ ($n = 16$)..... 78
20	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุภายใน..... 79
21	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุถาวร..... 80
22	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุสากล..... 81
23	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุภายนอก..... 82
24	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุชั่วคราว..... 83
25	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุ ในด้านเหตุจำเพาะ..... 84

ตารางที่	หน้า
26	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน..... 85

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง..... 59
2	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของ คะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน..... 66
3	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของ คะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวร..... 68
4	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของ คะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุสากล..... 69
6	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของ คะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก..... 71
7	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของ คะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราว..... 73
7	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของ คะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะ..... 74

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมแห่งการทำงานในปัจจุบันมีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน การเลื่อนขั้นตำแหน่งหรือเลื่อนขั้นเงินเดือนโดยวัดจากผลงาน เป็นผลให้ผู้คนแสวงหาผลงานหรือความดีความชอบให้ประจักษ์แก่ผู้อื่น เพื่อให้ตนเองมีหน้าที่การงานที่มั่นคง มีเงินเดือนและตำแหน่งที่ดี ดังนั้นเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในกระบวนการทำงานหรือผลงานออกมาไม่ประสบผลสำเร็จ บุคคลจึงพยายามบ่ายเบี่ยงว่าไม่ใช่ความผิดของตนเอง แต่เป็นเพราะผู้อื่นหรือสาเหตุอื่นที่ทำให้งานนั้นไม่ประสบความสำเร็จ อาจมีข้อแก้ตัวว่างานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความสามารถของตน ผู้ร่วมงานคนอื่นเป็นตัวถ่วงให้งานไม่ก้าวหน้า การประเมินผลงานไม่มีมาตรฐาน ไม่มีคุณธรรม หรือผู้ประเมินผลงานไม่มีความสามารถ ฯลฯ แต่ในขณะเดียวกันเมื่องานนั้นประสบความสำเร็จ ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรืองานได้รับการยอมรับ บุคคลก็มักมองว่าเป็นเพราะความรู้ความสามารถของตนเอง หรือเป็นเพราะความพยายามของตนเองทำให้งานนั้นบังเกิดผล แม้กระทั่งในสถานการณ์การศึกษา เมื่อนิสิตนักศึกษาทราบเกรดหรือคะแนนสอบ หากได้คะแนนต่ำหรือเกรดไม่ดีอาจจะโทษผู้อื่นหรือโทษว่าข้อสอบยากเกินไป ในทางกลับกันถ้าได้คะแนนสูงหรือเกรดดีก็จะให้เหตุผลว่าตนเองมีความสามารถหรือเป็นผลจากความตั้งใจเรียน

ลักษณะการมองโลกเช่นนี้คล้ายคลึงกับวลีที่กล่าวไว้ว่า “เอาดีใส่ตัว เอาชั่วใส่คนอื่น” โดย Wayne Dyer (1976) นักปราชญ์และนักเขียนชาวอเมริกันได้ให้แง่คิดที่สะท้อนถึงความคิดเกี่ยวกับการกล่าวโทษผู้อื่นว่า

การกล่าวโทษเป็นเรื่องที่เสียเวลา ไม่ว่าคุณจะทำผิดเขามากแค่ไหน และ ไม่ว่าคุณจะถูกกล่าวโทษเขามากแค่ไหน สิ่งเหล่านี้ก็จะไม่เปลี่ยนแปลงตัวคุณ มีเพียงสิ่งเดียวที่การกล่าวโทษผู้อื่นมีให้แก่คุณคือ ช่วยให้มีเหตุผล มารองรับความผิดพลาดของคุณหรือทำให้คุณรู้สึกเป็นสุข แต่การกล่าวโทษเป็นการกระทำที่โง่เขลา แม้ว่าการกล่าวโทษจะนำมาซึ่งผลลัพธ์บางอย่าง แต่ผลลัพธ์เหล่านั้นจะไม่เกิดขึ้นภายในตัวคุณ คุณ

อาจประสบความสำเร็จในการทำให้คนอื่นรู้สึกผิดในสิ่งที่คุณโทษเขา แต่
คุณก็ไม่ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ทำให้คุณเป็นทุกข์ได้
อย่างแท้จริง (หน้า 143)

แนวทางในการมองสถานการณ์ของบุคคลในลักษณะนี้สามารถอธิบายได้โดยทฤษฎีการ
อนุมานสาเหตุ (Causal attribution) โดยคำว่า “อนุมาน” มีความหมายตามพจนานุกรม
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ว่าเป็นการ “คาดคะเนตามหลักเหตุผล” การอนุมานสาเหตุเป็นการ
คาดคะเนถึงสาเหตุในเรื่องนั้นตามหลักเหตุผลของแต่ละบุคคล ซึ่งทฤษฎีนี้มีข้อค้นพบที่ชัดเจนและ
แพร่หลายว่า ผู้กระทำมีแนวโน้มที่จะอนุมานสาเหตุไปที่เหตุภายในเมื่อประสบความสำเร็จ แต่
อนุมานสาเหตุไปที่เหตุภายนอกเมื่อประสบความล้มเหลว (Russell, McAuley, & Tarico, 1987)

ปรากฏการณ์นี้เกี่ยวข้องกับความลำเอียงแบบเข้าข้างตนเอง (Self-serving bias)
(Harvey & Weary, 1984 อ้างถึงใน Emmons, 1987) และการอนุมานแบบยัดตนเองเป็นที่ตั้ง
(Egotism) (Snyder, Stephan, & Rosenfield, 1978 อ้างถึงใน Emmons) และการเลือกที่จะรับรู้
แต่สิ่งที่น่าพึงปรารถนาของตนเอง (Benefactance) (Greenwald, 1980 อ้างถึงใน Emmons)
กระบวนการเหล่านี้เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเพิ่มความนับถือตนเอง (Self-esteem) หรือเป็น
กระบวนการปกป้องตนเอง (Defense mechanism)

บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (Narcissistic personalities) มีแนวโน้มที่จะ
อนุมานสาเหตุแบบเข้าข้างตนเองในลักษณะที่สุดโต่งมากกว่าคนทั่วไป บุคคลประเภทนี้จะตอก
ย้ำถึงความสำเร็จและแตกต่างในความล้มเหลวที่เกิดขึ้นมากกว่าคนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ
ถูกคุกคามอัตตา (Threatened ego) โดยผลป้อนกลับ (Feedback) ที่ไม่พึงประสงค์ (Stucke,
2003) โดยงานวิจัยเกี่ยวกับความหลงตนเองที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาในแง่ของการ
คุกคามอัตตา หรือการให้ผลป้อนกลับทางลบเพื่อดูว่าบุคคลที่หลงตนเองจะมีปฏิกิริยาตอบกลับ
เช่นไร ทั้งในการศึกษาถึงรูปแบบการอนุมานสาเหตุต่อความล้มเหลว ความก้าวร้าว อารมณ์ การ
รับรู้หรือการประเมินตนเอง ฯลฯ อันเนื่องมาจากบุคคลที่หลงตนเองจะมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับตนเอง
โดยจะชอบหรือแม้แต่รักตัวเอง และแสดงให้เห็นว่ามีอคติเกี่ยวกับการยัดตนเองเป็นศูนย์กลาง มี
การขยายมโนทัศน์ต่อตนเองหรือมีมโนทัศน์ต่อตนเองในทางบวกอย่างมาก โดยใช้กลวิธีระหว่าง
บุคคลและกลวิธีที่จะจัดการกับความคิดภายในตนเองที่จะอ้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองเอาไว้
(Campbell, Rudich, & Sedikides, 2002)

นอกจากนี้ในการพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง บุคคลควรที่จะมีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองที่ชัดเจน พึงพอใจและมีระดับความนับถือตนเองที่ค่อนข้างคงที่ ภาคภูมิใจในความสำเร็จ ตระหนักและรับผิดชอบต่อความต้องการของผู้อื่น ขณะเดียวกันก็ตอบสนองความต้องการของตนเองด้วย แต่สำหรับคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองนั้นจะมีความสับสนในความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง มีความแปรปรวนในความนับถือตนเอง ต้องการการนิยมนชมชอบจากผู้อื่น ขาดอารมณ์ร่วมในความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น โดยคนที่หลงตนเองจะรู้สึกว่าตนไร้ค่าและปราศจากอำนาจ รู้สึกอดสูและอับอาย แต่ในขณะเดียวกันก็มีความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญอย่างมาก และหมกมุ่นอยู่กับความเพ้อฝันถึงความสำเร็จและอำนาจอันไร้ขีดจำกัด (Lawrence & Oliver, 2001) และต้องการการชื่นชมอยู่ตลอดเวลา (Zimbardo, Gerrig, & Collins, 1996) ดังนั้นเมื่อบุคคลที่หลงตนเองเผชิญกับความล้มเหลว จะรู้สึกว่าตนเองกำลังถูกคุกคามจากการได้รับผลลัพธ์นั้นๆ และจะเกิดความรู้สึกสับสนในตัวตนที่เป็นอยู่และแสดงออกมาในรูปของการต่อต้านหรือไม่ยอมรับในผลลัพธ์นั้น โดยรูปแบบหนึ่งแสดงออกคือการอนุমানสาเหตุความล้มเหลวไปที่ภายนอก ดังในงานวิจัยของ Stucke (2003) ที่พบว่าบุคคลที่หลงตนเองสูงมักจะโทษแหล่งภายนอกสำหรับความล้มเหลวที่ได้รับและมีปฏิกิริยาออกมาเป็นความโกรธ ในขณะที่บุคคลที่หลงตนเองต่ำจะโทษเหตุจากภายในสำหรับความล้มเหลวที่ได้รับและมีอารมณ์ทางลบต่อตนเองมากกว่า เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Farwell และ Wohlwend-Lloyd (1998) ที่พบว่าคนที่หลงตนเองจะอนุমানสาเหตุความสำเร็จไปที่ความสามารถและความพยายาม แต่ไม่อนุমানไปที่ความยากของงานหรือโชค และงานวิจัยของ Rhodewalt และ Morf (1998) ที่พบว่าคนหลงตนเองสูงเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบจะรายงานว่ามีการเปลี่ยนแปลงในความวิตกกังวล ความโกรธ และความนับถือตนเองสูงกว่าคนหลงตนเองต่ำ และระบุสาเหตุความสำเร็จว่ามาจากความสามารถมากกว่า อันนำมาสู่อารมณ์โกรธมากกว่าคนหลงตนเองต่ำเมื่อล้มเหลว รวมทั้งในงานวิจัยของ Ladd, Welsh, Vitulli, Labbe, และ Law (1997) พบว่าในสถานการณ์ทางบวก คนที่หลงตนเองสูงจะอนุমানสาเหตุว่ามาจากเหตุภายในมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ ส่วนในสถานการณ์ทางลบ คนที่หลงตนเองสูงจะอนุমানสาเหตุว่ามาจากเหตุไม่คงที่และเหตุจำเพาะมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการอนุমানแบบเข้าข้างตนเองนี้เป็นลักษณะของบุคคลที่หลงตนเองที่มีความเปราะบางในความนับถือตนเองและต้องการเพิ่มความนับถือตนเอง โดยเฉพาะความลำเอียงแบบเข้าข้างตนเองเป็นแนวโน้มที่บุคคลจะยอมรับในความรับผิดชอบต่อผลแห่งความสำเร็จและปฏิเสธที่จะโทษตนเองในผลแห่งความล้มเหลว ซึ่ง

ปรากฏการณ์นี้เป็นลักษณะอคติทางปัญญา โดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) ในการ
อนุমানสาเหตุของบุคคลหลงตนเองอาจจะสะท้อนถึงการแสดงตน (Self-presentation) เช่น
ความปรารถนาที่จะได้รับการยอมรับจากผู้อื่น เป็นต้น (Emmons, 1987)

งานวิจัยที่ผ่านมาล้วนแล้วแต่เป็นงานวิจัยบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในสังคมตะวันตก ซึ่ง
มีบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากสังคมไทย เป็นที่น่าสนใจว่าบุคลิกภาพแบบหลงตนเองใน
ไทยจะมีแง่มุมที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างไปจากสังคมตะวันตกหรือไม่ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้
ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง และผลย้อนกลับว่าจะส่งผลต่อการ
อนุমানสาเหตุความสำเร็จหรือความล้มเหลวหรือไม่ อย่างไร

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเรื่องความหลงตนเอง

ความหมายของความหลงตนเอง

การศึกษาบุคลิกภาพแบบความหลงตนเองพัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาความผิดปกติทาง
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (Narcissistic personality disorder) ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาในด้าน
จิตวิทยาคลินิก ต่อมาจึงได้มีการปรับประยุกต์แนวทางการศึกษานี้มาศึกษาในบุคลิกภาพของ
ประชากรปกติ (Raskin & Terry, 1988) โดยสมาคมจิตแพทย์สหรัฐอเมริกาได้นิยามความหลง
ตนเอง (Narcissism) ไว้ในคู่มือการวินิจฉัยและสถิติของความผิดปกติทางจิต ฉบับที่ 3
(Diagnostic and statistical manual of mental disorders III: DSM-III) (American Psychiatric
Association, 1980) ดังนี้

1. รู้สึกว่าตนเป็นบุคคลยิ่งใหญ่ มีความสำคัญหรือพิเศษกว่าบุคคลอื่น หมกมุ่นอยู่กับ
ความสำเร็จเกินความเป็นจริง ต้องการเป็นที่สนใจและเป็นที่ชื่นชมของผู้อื่น อันเป็นการก่อให้เกิด
ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขึ้น เช่น การรู้สึกว่าตนสมควรได้รับมากกว่าสิ่งที่ตนอยู่
แสวงหาผลประโยชน์หรือเอาเปรียบผู้อื่นและขาดความเห็นใจผู้อื่น

2. คิดว่าตนเองมีความสำคัญมากเกินความเป็นจริง ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและชอบเป็น
ที่สนใจของผู้อื่น รวมทั้งมองว่าตนเองมีความสามารถและประสบความสำเร็จมากเกินความเป็น

จริง ทั้งนี้การเห็นความสำคัญของตนเองเกินจริงของคนที่หลงตนเองนี่จะเป็นสิ่งที่ช่วยปกป้องจากความรูสึกว่าตนไม่มีคุณค่า

3. เพื่อฝึนถึงความสามารถ อำนาจ ความรุ่งเรือง สติปัญญา ความสวยงามหรือความรักในอุดมคติอย่างไร้ขอบเขต ซึ่งความเพื่อฝึนนี้เป็นสิ่งที่ช่วยผลักดันให้คนหลงตนเองทะเยอทะยานเพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จหรือความพึงพอใจของตน

4. หมกมุ่นกับสิ่งที่ดีของตัวเองและหมกมุ่นกับสิ่งที่ผู้อื่นมองตนเอง รวมทั้งคนหลงตนเองจะเพิกเฉยต่อคำวิจารณ์หรือเห็นว่าคำวิจารณ์นั้นเป็นเรื่องไร้สาระ รูสึกว่าตนเองด้อยหรืออับอายต่อการเผชิญกับความล้มเหลว ความผิดหวังหรือคำวิพากษ์วิจารณ์

5. คนที่หลงตนเองอาจมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่ราบรื่นนัก เนื่องจากคนที่หลงตนเองขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

6. คิดว่าตนเองสมควรได้รับสิ่งต่าง ๆ มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยคาดหวังว่าตนจะเป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น และคาดหวังว่าผู้อื่นจะให้สิ่งต่าง ๆ แก่ตนเองมากกว่าที่ควรจะได้รับ หากผู้อื่นไม่ได้ให้สิ่งต่าง ๆ ตามที่หวังไว้จะแสดงความโกรธหรือแปลกใจ

7. มักแสวงหาผลประโยชน์หรือเอาเปรียบผู้อื่น เนื่องจากคนหลงตนเองหมกมุ่นแต่สิ่งของตนเองปรารถนาหรือมองว่าตนเองเหนือกว่าผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น

8. ในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น คนหลงตนเองมักมีความสัมพันธ์ในระยะยาวไม่ค่อยราบรื่น

ในเวลาต่อมาสมาคมจิตแพทย์สหรัฐอเมริกาได้ปรับปรุงนิยามความหลงตนเองไว้ในคู่มือการวินิจฉัยและสถิติของความผิดปกติทางจิต ฉบับที่ 4 (Diagnostic and statistical manual of mental disorders IV หรือ DSM IV) (American Psychiatric Association, 1994) ดังนี้

1. รูสึกถึงความสำคัญของตนเองมากเกินความเป็นจริง (เช่น ความสามารถ พรสวรรค์ที่มากเกินจริง คาดหวังว่าความเหนือกว่าของตนเองจะเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้อื่น โดยไม่ได้เปรียบเทียบกับมาตรฐานตามความเป็นจริง)

2. หมกมุ่นอยู่กับความสำเร็จ อำนาจ ความรุ่งเรือง ความสวยงาม หรือความรักในอุดมคติอย่างไร้ขีดจำกัด

3. เชื่อว่าตนเป็นคนพิเศษ เป็นที่รู้จักหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญหรือมีสถานภาพสูง

4. ต้องการเป็นที่ชื่นชมจากผู้อื่นมากเกินไป

5. มีความรู้สึกว่าคุณสมควรได้รับมากกว่าสิ่งที่มีอยู่
6. เห็นแก่ตัวและมุ่งแสวงหาผลประโยชน์หรือเอาเปรียบผู้อื่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตน
7. ขาดอารมณ์ร่วม (Empathy)
8. มักอิจฉาผู้อื่นและคิดว่าผู้อื่นกำลังอิจฉาตน
9. แสดงท่าเหยี้ยโส จองหอง วางโต มีพฤติกรรมหรือเจตคติที่ดูหมิ่นผู้อื่น

ผู้วิจัยจึงขอสรุปลักษณะบุคลิกภาพของความหลงตนเองว่าเป็นคนที่รู้สึกถึงความสำคัญของตนเองหรือคิดว่าตนเองมีความพิเศษกว่าผู้อื่นอย่างเกินจริง หมกมุ่นอยู่กับความสำเร็จ อำนาจ ความงาม หรือความรักในอุดมคติ ต้องการเป็นที่สนใจและได้รับการชื่นชมจากผู้อื่นมากกว่าปกติ เชื่อว่าคุณสมควรได้รับมากกว่าสิ่งที่มีอยู่และต้องการมากกว่าผู้อื่น เห็นแก่ตัวและมุ่งจะเอาเปรียบผู้อื่น เพิกเฉยหรืออับอายต่อคำวิจารณ์ ขาดอารมณ์ร่วม มักอิจฉาผู้อื่นและคิดว่าผู้อื่นก็กำลังอิจฉาตน เหยี้ยโสและมักดูถูกผู้อื่น รวมทั้งมีปัญหาในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น

แนวคิดเรื่องความหลงตนเองของนักจิตวิเคราะห์

Freud (1914, 1957 อ้างถึงใน Campbell, 1999) แบ่งคนออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. บุคคลประเภทที่มีความผูกพันกับผู้อื่น (Anaclitic type) บุคคลเหล่านี้จะมีความรักที่มุ่งสู่ภายนอก หรือมีความรักต่อผู้อื่น เช่น ความรักต่อพ่อแม่ ความรักต่อคู่สมรส เป็นต้น
2. บุคคลประเภทที่หลงตนเอง (Narcissistic type) บุคคลเหล่านี้จะมีความรักที่มุ่งสู่ภายใน หรือมีความรักต่อตนเอง แต่จะมีบุคคลอื่นเป็นที่รักเพียงเพื่อเป็นเครื่องมือที่แสดงออกว่าตัวเองเป็นใคร ตัวเองเคยเป็นใคร ตัวเองอยากจะเป็นใคร และใครเคยเป็นส่วนหนึ่งของตน อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่หลงตนเองเป็นบุคคลที่มุ่งที่จะสนใจแต่ตัวเองและไม่มีความผูกพันกับผู้อื่น

Kernberg (1974, 1975 อ้างถึงใน Heiserman & Cook, 1998; Kernberg, 1976, 1980 อ้างถึงใน Emmons, 1987) เสนอว่าความหลงตนเองพัฒนาขึ้นมาจากการไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือความรักจากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูในช่วงวัยเด็กตอนต้นอย่างเพียงพอ การถูกละเลยหรือปฏิเสธ การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเย็นชา ทำให้เด็กสร้างกลไกการป้องกันตนเองโดยการหลีกเลี่ยงความรู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้งและปิดบังความโกรธแค้นที่ถูกพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูละทิ้ง และมีความ

เชื่อว่ามิเพียงตนเองเท่านั้นที่สามารถรัก เชื่อถือและไว้วางใจได้ รวมทั้งบุคคลหลงตนเองจะพยายามอ้างการแสดงตัวตนเอาไว้ แต่บุคคลหลงตนเองมีความบกพร่องในการบูรณาการตัวตน (Integrated self) โดยแยกการแสดงตัวตนที่ดีและการแสดงตัวตนที่ไม่ดีออกจากกันมากเกินไป อันเนื่องมาจากความต้องการที่จะปกป้องการแสดงตัวตนที่ดี จึงได้สร้างกลไกป้องกันตนเองนี้ขึ้นมา ซึ่งความบกพร่องในการบูรณาการนี้ก่อให้เกิดความผิดปกติของตัวตนในอุดมคติ (Ideal self) และตัวตนที่เป็นอยู่ (Actual self) นำมาสู่ความรู้สึกว่าตนเองยิ่งใหญ่ขึ้น ทั้งนี้สปีโดของความหลงตนเอง (Narcissistic libido) เป็นแรงกระตุ้นที่มุ่งมายังตนเอง การพัฒนาความหลงตนเองแบบปกติหรือผิดปกติ (Narcissistic disorder) ในวัยเด็กขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ของตน (Representations of self) หรือภาพลักษณ์ตัวตนที่เด็กมีอยู่ในใจ กับภาพลักษณ์ทางวัตถุ (Representations of objects) หรือภาพลักษณ์ของบุคคลอื่นที่เด็กก่อกำเนิดในใจ ซึ่งพัฒนาความหลงตนเองแบบผิดปกติเป็นผลมาจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแรงขับและความก้าวร้าว

ส่วน Kohut (1966, 1978 อ้างถึงใน Banai, Mikulincer, & Shaver, 2005; Kohut, 1976 อ้างถึงใน Emmons, 1987; 1977 อ้างถึงใน Heiserman & Cook, 1998) เสนอทฤษฎีพัฒนาการตัวตน (Developmental theory of the self) ที่มองว่าความหลงตนเองเป็นปรากฏการณ์ในพัฒนาการปกติมากกว่าที่จะเป็นกลไกการป้องกันตนเองหรือความผิดปกติทางจิต ความหลงตนเองเป็นผลมาจากความล้มเหลวในการเลียนแบบความสมบูรณ์แบบจากพ่อแม่ ความรู้สึกที่ตนเองยิ่งใหญ่เป็นลักษณะปกติและมีใช้ลักษณะพยาธิวิทยา เด็กต้องการแสดงความสามารถและอยากเป็นที่รักและชื่นชมของพ่อแม่ แต่พ่อแม่หรือผู้ดูแลไม่เข้าใจในประสบการณ์ภายในของเด็ก และขัดขวางการบูรณาการโครงสร้างตัวตนของเด็กให้มั่นคง ดังนั้นความรู้สึกที่ตนเองยิ่งใหญ่และบุคลิกภาพแบบหลงตนเองจะปรากฏขึ้นในการพัฒนาปกติ

Millon (1981 อ้างถึงใน Emmons, 1987) เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของความหลงตนเอง (Social learning theory of narcissism) ที่มีแนวคิดที่ว่าความหลงตนเองไม่ได้มีพัฒนาการจากการสนองตอบต่อการรู้สึกว่าถูกลดค่าจากพ่อแม่ แต่เป็นผลมาจากการที่พ่อแม่ประเมินค่าในตัวเด็กมากเกินไป เด็กได้รับการเอาใจใส่มากเกินไปและถูกปฏิบัติราวกับเป็นคนพิเศษ เป็นผลให้เด็กเชื่อว่าตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบและน่ารัก ลักษณะเหล่านี้มักเกิดขึ้นกับบุคคลที่เป็นลูกคนโตหรือลูกโทน ซึ่งมักจะได้รับการเอาใจใส่และดูแลจากพ่อแม่เป็นพิเศษ

สรุปแล้วนักทฤษฎีมองพัฒนาการความหลงตนเองแตกต่างกันไป ทั้งพิจารณาในแง่มุมมองของพัฒนาการที่สามารถเกิดขึ้นได้ในพัฒนาการปกติ หรือเกิดจากพัฒนาการของพยาธิสภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากขาดการเอาใจใส่ของพ่อแม่ การถูกละเลย พ่อแม่ไม่เข้าใจตัวเด็กเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามบางทฤษฎีกลับพิจารณาว่าความหลงตนเองเป็นผลมาจากการได้รับการเอาใจใส่ในวัยเด็กมากเกินไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหลงตนเอง

ความหลงตนเองกับการเห็นคุณค่าในตนเองและการมองตนเองในด้านบวก

ในงานวิจัยของ Raskin, Novacek, และ Hogan (1991) ศึกษาความหลงตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง และการเพิ่มคุณค่าให้ตนเองแบบปกป้องตนเอง (Defensive self-enhancement) การวิจัยนี้พบว่า ความหลงตนเองมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการเพิ่มคุณค่าให้กับตนเองแบบปกป้องตนเองในด้านการเห็นว่าตนยิ่งใหญ่และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการปกป้องและไม่ปกป้องตนเอง แต่ไม่พบสหสัมพันธ์ระหว่างความหลงตนเองกับความน่าพึงปรารถนาทางสังคม (Social desirability)

คนหลงตนเองจะมีการขยายการรับรู้อัตลักษณ์ของตนเอง (Inflated self-concept) หรือรับรู้อัตลักษณ์ตนเองในทางบวก คนหลงตนเองจะใช้กลยุทธ์ต่างๆเพื่ออำพรางการมองตนเองในทางบวกเอาไว้ โดยคนหลงตนเองสูงมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ตนเองว่ามีสติปัญญามากกว่า (Bradlee & Emmons, 1992 อ้างถึงใน Campbell et al., 2002; Gabriel, Critelli, & Ee, 1994) และคนหลงตนเองจะมีความรู้สึกทางบวกอย่างมากต่อบุคคลที่ช่วยเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองให้แก่พวกเขา ทั้งการชื่นชมทางตรงและทางอ้อมหรือการเปรียบเทียบ (Identification) (Campbell et al.) หรือในงานวิจัยเกี่ยวกับการหลอกตนเอง (Self-deception) ก็พบว่าความหลงตนเองมีความสัมพันธ์กับอคติแบบยึดตนเองเป็นที่ตั้ง (Egoistic bias) (Sinha & Krueger, 1998 อ้างถึงใน Campbell et al.) และลดค่าบุคคลที่ให้ผลป้อนกลับแบบคุกคามตนเอง (Kernis & Sun, 1994 อ้างถึงใน Campbell et al.)

Campbell และคณะ (2002) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหลงตนเองกับการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) และการมองตนเองในแง่ดี โดยการให้ผู้ร่วมการวิจัยประเมินตนเองเปรียบเทียบกับผู้อื่นในลักษณะการ (Traits) ทั้ง 80 ลักษณะ แบ่งเป็นลักษณะการทางบวก 20 ลักษณะ ลักษณะการทางลบ 20 ลักษณะ และลักษณะการตามองค์ประกอบทั้ง 5 (Five factor model traits) ในการศึกษาถัดมาให้ผู้ร่วมการวิจัยเปรียบเทียบลักษณะการของตนเองกับบุคคลทั่วไป และเปรียบเทียบลักษณะการของคู่รักของตนเองกับบุคคลทั่วไป ทำยที่สุดเปรียบเทียบลักษณะการของตนเองกับคู่รัก ส่วนในการศึกษาที่ 3 ผู้ร่วมการวิจัยจะต้องประเมินลักษณะการของตนเองเปรียบเทียบกับผู้อื่น แบ่งเป็นลักษณะการด้านสติปัญญา (Agentic) 11 ลักษณะและลักษณะการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Communal) 17 ลักษณะ ผลการวิจัยพบว่าคนหลงตนเองสูงจะรับรู้ว่าคุณค่าในตนเองมีลักษณะการด้านสติปัญญาดีกว่าคนทั่วไป แต่ไม่รับรู้ว่าคุณค่าในตนเองมีลักษณะการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นดีกว่าคนทั่วไป ในทางตรงกันข้ามคนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะรับรู้ว่าคุณค่าในตนเองมีลักษณะการทั้งสองด้านดีกว่าคนทั่วไป และคนหลงตนเองจะเห็นว่าตนเองมีบุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extroversion) และเปิดกว้าง (Openness to experience) แต่ขณะเดียวกันก็เห็นว่าตนเองไม่มีความเป็นมิตร (Agreeableness) และไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional stability) แต่คนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเห็นว่าตนเองมีบุคลิกภาพทุกด้านสูงยกเว้นบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง เช่นเดียวกับในงานวิจัยของ Sakellaropoulo และ Baldwin (in press) ที่พบว่าการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย (Implicit self-esteem) สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ด้านการชอบตนเอง (Self-liking) และด้านการดึงดูดใจในตนเอง (Self-attractiveness) โดยบุคคลที่หลงตนเองจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการดึงดูดใจในตนเองสูง แต่ขณะเดียวกันกลับมีการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการชอบตนเองต่ำ อันเนื่องมาจากในความเป็นจริงแล้วลึกๆแล้วคนหลงตนเองแล้วกลับไม่ค่อยชื่นชอบตนเองมากนักอย่างแท้จริง โดยคนหลงตนเองมีความต้องการการแสดงอำนาจ (Dominance) และสถานภาพ (Status) อย่างรุนแรง โดยคุณค่าในตนเอง (Self-worth) ของคนหลงตนเองคือการมีความเหนือกว่าผู้อื่น และคนหลงตนเองปรารถนาที่จะเป็นที่ชื่นชอบและมักจะแข่งขัน ใ้อวดรวมทั้งดูแคลนผู้อื่น นอกจากนี้เมื่อพวกเขาารู้สึกถูกคุกคามและท้าทายจะแสดงความก้าวร้าวออกมา ทั้งนี้ความก้าวร้าวจึงมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัยด้านการดึงดูดใจในตนเองสูงแต่ด้านการชอบตนเองต่ำ

ความหลงตนเองกับความก้าวร้าวและอารมณ์ทางลบ

แม้ว่าบุคลิกภาพแบบหลงตนเองจะเอื้อประโยชน์ในด้านที่บุคคลจะมีความมั่นใจและเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมีบุคลิกภาพแบบนี้คือ การบิดเบือนและขยายความรู้สึกที่มีต่อตนเอง การตอบโต้ต่อบุคคลที่มาวิพากษ์วิจารณ์ตนเองอย่างไม่เหมาะสม มักจะเอาเปรียบในความสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งยังมีพฤติกรรมชอบอวดแสดงตนและขาดอารมณ์ร่วม (Ladd et al., 1997) โดยคนหลงตนเองจะมีการขยายรับรู้อัตลักษณ์ของตนเองหรือรับรู้อัตลักษณ์ตนเองในทางบวก คนหลงตนเองจะใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่ออวดการมองตนเองในทางบวกเอาไว้ (Campbell et al., 2002) โดยเฉพาะแสดงความก้าวร้าวต่อบุคคลที่มาคุกคามตนเอง งานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาความหลงตนเองกับความก้าวร้าวและอารมณ์ทางลบ ดังเช่นงานวิจัยของ Ruiz, Smith, และ Rhodewalt (2001) ศึกษาถึงความเหมือนและความแตกต่างระหว่างความหลงตนเองและความเป็นปฏิปักษ์ อันเนื่องจากบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและความเป็นปฏิปักษ์ (Hostility) เป็นลักษณะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่ปกติ (Dysfunctional) และมีลักษณะการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแคลน ความโกรธ และความก้าวร้าว พบว่าความเป็นปฏิปักษ์มีสหสัมพันธ์ทางลบกับการมีความสนิทสนมกับผู้อื่น (Affiliation) และไม่สัมพันธ์กับการแสดงอำนาจ ส่วนความหลงตนเองมีสัมพันธ์ทางบวกกับการแสดงอำนาจและมีสหสัมพันธ์ทางลบกับการมีความเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความหลงตนเองสามารถแยกออกจากความเป็นปฏิปักษ์ได้โดยบุคคลอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง (Interpersonal referents)

Twenge และ Campbell (2003) ศึกษาความก้าวร้าวโดยตรงต่อผู้ที่มาคุกคามตนและความก้าวร้าวต่อตัวแทน (Displaced aggression) ของบุคคลที่หลงตนเองภายหลังจากถูกปฏิเสธทางสังคม รวมทั้งมีอารมณ์ทางลบจากภายใน ในการศึกษาที่ 1 ผู้ร่วมการทดลองเขียนบรรยายระลึกถึงเหตุการณ์ที่ถูกคนในวัยเดียวกันปฏิเสธ (ยกเว้นการถูกปฏิเสธจากงาน คู่รัก หรือการสอบเข้ามหาวิทยาลัย) จากนั้นจึงประเมินความโกรธและอารมณ์ทางลบจากภายในตน (Internalized negative emotion) ในการศึกษาที่ 2 ให้ผู้ร่วมการทดลองพูดคุยกันโดยใช้แบบคำถามบทสนทนาเป็นแนวทาง ต่อมาให้เขียนว่าอยากทำงานกับใครมากที่สุด จากนั้นบอกแก่ผู้ร่วมการทดลองโดยสุ่มว่าทุกคนในกลุ่มเลือกคุณหรือไม่มีใครในกลุ่มเลือกคุณ จากนั้นประเมินความโกรธและอารมณ์ทางลบจากภายใน ส่วนการศึกษาที่ 3 จัดให้ผู้ร่วมการทดลองพูดคุยกับผู้ร่วมการทดลองคนอื่นเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 - 6 คน เป็นเวลาประมาณ 15 นาที จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองเลือกว่าต้องการพูดคุยกับใครต่อไปอีกจำนวน 2 คน ซึ่งผู้ร่วมการทดลองทุกคนจะได้รับผลการประเมินว่าไม่มีใครเลือก

ตนเอง จากนั้นประเมินความโกรธและอารมณ์ทางลบจากภายใน ต่อมาให้เล่นเกมสปรอง ความเร็วในการตอบโต้ (Reaction time) จำนวน 25 ครั้ง เป็นเกมที่ให้กดปุ่มให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยบอกแก่ผู้ร่วมการทดลองว่าผู้เล่นฝ่ายตรงข้ามเป็นคนในกลุ่มแต่ไม่บอกว่าเป็นใคร หากแพ้จะถูกฝ่ายชนะกดปุ่มแผดเสียงระเบิดผ่านทางหูฟัง หากชนะจะสามารถกดปุ่มแผดเสียงระเบิดใส่ฝ่ายตรงข้ามได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้ร่วมการทดลองกำลังเล่นเกมแข่งขันอยู่กับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยจะวัดความก้าวร้าวจากการกดปุ่มแผดเสียงระเบิดทั้งความดังและความนานของเสียง ส่วนในการศึกษาที่ 4 เหมือนการศึกษาที่ 3 แต่ให้คนที่ถูกแผดเสียงระเบิดใส่เป็นบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการสนทนาในกลุ่มแต่อย่างใด อันเป็นการวัดความก้าวร้าวต่อตัวแทน ผลการวิจัยพบว่าความหลงตนเองมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกโกรธ และมีสหสัมพันธ์ทางลบกับอารมณ์ทางลบจากภายในตนเองหลังจากถูกปฏิเสธทางสังคม นอกจากนี้ภายหลังจากถูกปฏิเสธทางสังคม คนที่หลงตนเองสูงจะมีความก้าวร้าวสูงกว่าหลงตนเองต่ำ ทั้งต่อคนที่ปฏิเสธตนและบุคคลที่สามด้วย

Barry, Chaplin, และ Grafeman (2006) ศึกษาอิทธิพลของความหลงตนเอง ผลป้อนกลับ และมาตรฐานเปรียบเทียบ (Comparative standard) ที่มีต่อความก้าวร้าว เริ่มต้นจากการสุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าเงื่อนไขให้ผลป้อนกลับทางบวกและลบ 6 เงื่อนไข ได้แก่ การทำแค้นได้ดีกว่าแค้นที่ตนเคยทำมาแล้ว การทำแค้นได้แย่กว่าแค้นที่ตนเคยทำมาแล้ว การทำแค้นได้ดีกว่าเป้าหมายที่ตนตั้งเอาไว้ การทำแค้นได้แย่กว่าเป้าหมายที่ตนตั้งเอาไว้ การทำแค้นได้ดีกว่าแค้นเฉลี่ยของบุคคลทั่วไป การทำแค้นได้แย่กว่าแค้นเฉลี่ยของบุคคลทั่วไป โดยวิธีการทดลองจะให้ผู้ร่วมการทดลองเล่นเกมสปรองได้จำนวนมากที่สุดจำนวน 3 ครั้ง โดยวัดความก้าวร้าวจากการตัดเอ็นเบ็ดตกปลาฝ่ายตรงข้ามหรือให้ฝ่ายตรงข้ามจ่ายค่าปรับ ผลการวิจัยพบว่าความหลงตนเองมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับการเพิ่มความก้าวร้าวภายหลังจากได้รับผลป้อนกลับว่าทำแค้นได้แย่กว่าแค้นเฉลี่ยของบุคคลทั่วไป และความหลงตนเองมีความสัมพันธ์เล็กน้อยกับการเพิ่มความก้าวร้าวภายหลังจากได้รับผลป้อนกลับที่นำมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายของตนเอง ดังนั้นคนหลงตนเองจะถูกกระตุ้นทางอารมณ์จากการเปรียบเทียบทางสังคมอย่างมาก โดยคนหลงตนเองคำนึงถึงการเอาชนะผู้อื่นเป็นอย่างมาก แต่ไม่ค่อยสนใจในเป้าหมายของตนเอง

ส่วนในการศึกษาการถูกคุกคามของบุคคลที่หลงตนเองตามทฤษฎีการถูกคุกคามตัวตน (Threatened egotism) มีงานวิจัยของ Bushman และ Baumeister (1998) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ

ประเด็นนี้ ในการศึกษาที่ 1 ผู้ร่วมการทดลองแต่ละคนต้องเขียนเรียงความเกี่ยวกับการทำแท้ง ประมาณ 1 ย่อหน้า หลังจากเขียนเสร็จแล้ว เรียงความก็ถูกสลับกันประเมินกับผู้ร่วมการทดลอง อีกคนหนึ่งซึ่งไม่เห็นหน้ากันและไม่มีตัวตนอยู่จริง หลังจากนั้นผู้วิจัยจะคืนเรียงความให้ โดยผู้ร่วมการทดลองครั้งหนึ่งจะถูกประเมินทางลบ และอีกครึ่งหนึ่งจะได้รับการประเมินทางบวก หลังจากนั้นผู้ร่วมการทดลองต้องแข่งขันกันกดปุ่มกับผู้ร่วมการทดลองซึ่งเป็นคนประเมินเรียงความของตน หากใครกดซ้ำจะได้รับเสียงระเบิด โดยผู้ร่วมการทดลองสามารถกำหนดความดังของเสียงได้ตั้งแต่ระดับที่ 1 (60 เดซิเบล) ไปจนถึงระดับที่ 10 (105 เดซิเบล) ผลการทดลองพบว่า ผู้ร่วมการทดลองที่ได้รับผลประเมินทางลบ จะแสดงความก้าวร้าวโดยการกดเสียงดังมากกว่า ส่วนการศึกษาที่ 2 ได้มีการเพิ่มสถานการณ์ให้ผู้ร่วมการทดลองสามารถแสดงความก้าวร้าวต่อผู้ที่ประเมินเรียงความของตนได้ อันเป็นการแสดงความก้าวร้าวทางตรง เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับ การแสดงความก้าวร้าวต่อผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ การประเมินเรียงความของตน อันเป็นการแสดงความก้าวร้าวต่อตัวแทน ผลที่ได้พบว่าคนหลงตนเองจะแสดงความก้าวร้าวต่อคนที่ประเมินเรียงความของตนในทางลบเท่านั้น ส่วน Smalley และ Stake (1996) มีข้อค้นพบที่สอดคล้องกัน โดยพบว่าหลังจากการให้ผลป้อนกลับทางลบอย่างหลอกลวงแล้ว คนหลงตนเองจะประเมินแหล่งผลป้อนกลับทางลบว่ามาจากบุคคลและมีอารมณ์ที่เป็นปฏิปักษ์ ส่วนคนที่ความนับถือตนเองสูงจะประเมินแหล่งผลป้อนกลับทางลบว่าไม่ได้มาจากบุคคลและมีอารมณ์ทางบวก

Heiserman และ Cook (1998) ศึกษาเกี่ยวกับการกระตุ้นเพื่อยืนยันหรือไม่ยืนยันความทรงจำต่อความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ ความซึมเศร้าและอารมณ์ทางบวกในคนหลงตนเอง โดยให้ผู้ร่วมการทดลองเขียนเกี่ยวกับความทรงจำที่ภาคภูมิใจ ความทรงจำที่น่าละอายใจ ความทรงจำที่ไม่เฉพาะเจาะจง ไม่มีความทรงจำใดๆ จากนั้นให้ทำมาตรวัดอารมณ์ อันประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความเป็นปฏิปักษ์ ความซึมเศร้า และอารมณ์ทางบวก พบว่าคนที่หลงตนเองต่ำมีรู้สึกถึงความ เป็นปฏิปักษ์ ภาคภูมิใจน้อยกว่า แต่มีอารมณ์ทางบวกมากกว่าในความทรงจำที่ภาคภูมิใจ และในความทรงจำที่ไม่เฉพาะเจาะจง ส่วนคนหลงตนเองสูงรายงานว่ารู้สึกถึงความ เป็นปฏิปักษ์ สูงในความทรงจำที่น่าละอาย นอกจากนี้ชายที่หลงตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความละอาย แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับหญิงที่หลงตนเอง

โดยสรุปแล้วคนหลงตนเองเมื่อได้รับข้อมูลทั้งทางบวกและลบเกี่ยวกับตัวตน มักจะมีปฏิกิริยาตอบกลับทางอารมณ์ค่อนข้างสุดโต่ง (Rhodewalt & Morf, 1998) ไม่ว่าจะ เป็นอารมณ์

โกรธ รู้สึกเป็นปฏิปักษ์ โดยเฉพาะเมื่อได้รับผลบ่อนกลับทางลบคนหลงตนเองจะมีปฏิกิริยาตอบกลับโดยแสดงความก้าวร้าวต่อผู้ที่คุกคาม

ความหลงตนเองกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

คนหลงตนเองจะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นแบบไม่ผูกมัดและขาดความเอาใจใส่ (Campbell, 1999) และมักประสบปัญหาในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อันเนื่องจากบุคคลมีแนวโน้มที่จะนิยมความสัมพันธ์ที่ไม่ต่างตอบแทน แสวงหาผลประโยชน์จากคนอื่นเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายของตนเอง และไม่คอยรับรู้ว่าคุณอื่นรู้สึกอย่างไร (Zimbardo et al., 1996) คนหลงตนเองยังคงมีความปรารถนาที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่ แต่อย่างไรก็ตามเป้าประสงค์เบื้องหลังของบุคคลหลงตนเองที่ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นคือความต้องการการชื่นชม การแสดงอำนาจและการแข่งขันกับผู้อื่น (Sedikides, Campbell, Reeder, Elliot, & Gregg, in press อ้างถึงใน Campbell et al., 2002)

Smolewska และ Dion (2005) พบว่าคนหลงตนเองแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คนหลงตนเองแบบเปิดเผย (Overt narcissist) จะมีลักษณะที่ชอบแสดงอำนาจ ไม่ค่อยมีบุคคลที่สนิทชิดเชื้อ (Lack of affiliative) เชื้อมั่นและไว้วางใจตนเอง รู้สึกไม่มั่นใจหรือหวาดระแวงผู้อื่น มีความต้องการความผูกพัน เมื่อบุคคลหลงตนเองแบบเปิดเผยไม่ได้รับความเอาใจใส่หรือความผูกพันนานเข้า บุคคลจะไม่มีอารมณ์และแสดงอารมณ์ทางลบออกมาอย่างชัดเจน และความหลงตนเองประเภทนี้จะไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล ส่วนบุคคลหลงตนเองอีกประเภทหนึ่งคือ คนหลงตนเองแบบปกปิด (Covert narcissist) ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะเปราะบาง อ่อนไหวมากเกินไปและหวุ่นไหวต่อการปฏิเสธของผู้อื่นมากกว่าคนหลงตนเองแบบเปิดเผย และไม่คอยมีความเชื่อกันในตนเองเท่ากับคนหลงตนเองแบบเปิดเผย มีอารมณ์ทางลบและเย็นชา สนใจแต่เรื่องของตนเอง ไม่สนใจเรื่องความสัมพันธ์เพราะต้องการปกป้องตนเอง มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่อคู่รักมาก อันเนื่องจากเกรงว่าจะถูกมองว่าตนไม่มีค่าสำหรับความรักและไม่รู้แนวทางในการจัดการกับอัตลักษณ์ทางลบของตนเอง (Self-concept) แต่คนหลงตนเองประเภทนี้จะเกี่ยวข้องกับความผูกพันแบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะใช้การหลีกเลี่ยงเพื่อเป็นกลไกป้องกันตนเองและมีให้เกิดความวิตกกังวลอันเนื่องจากการถูกปฏิเสธ ทั้งนี้ Smolewska และ Dion (2005) มองว่าคนหลงตนเองมักจะยึดติดอย่างหมกมุ่นอยู่กับงาน

ทรัพย์สิน สถานะที่ ความคิด ธุรกิจ และการแสวงหาความพึงพอใจ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมบุคคลที่หลงตนเองจึงหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด มิตรภาพ ความรัก การผูกมัด ความผูกพัน การอุทิศตนให้ผู้อื่น โดยบุคคลหลงตนเองไม่เคยพัฒนาความรู้สึกของความพึงพอใจหรือความปลออดภัยได้เลย

ในประเทศไทยเริ่มมีการศึกษาเกี่ยวกับความหลงตนเองเช่นกัน โดย Tanchotsrinon, Maneesri, และ Campbell (2006) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหลงตนเองและความดึงดูดใจแบบโรแมนติกที่มีต่อบุคคลเป้าหมายต่างประเทศ ศึกษากับนิสิตปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า คนที่หลงตนเองสูงมีความดึงดูดใจแบบโรแมนติกต่อบุคคลที่แสดงความชื่นชมตนและบุคคลที่สมบรูณ์แบบมากกว่าบุคคลที่เรียกร้องจากผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และคนที่หลงตนเองสูงมีความดึงดูดใจแบบโรแมนติกต่อบุคคลที่แสดงความเอาใจใส่มากกว่าบุคคลที่แสดงความชื่นชมตนและบุคคลที่สมบรูณ์แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05 ตามลำดับ คนที่หลงตนเองต่ำมีความดึงดูดใจแบบโรแมนติกต่อบุคคลที่แสดงความเอาใจใส่มากกว่าบุคคลที่แสดงความชื่นชมตนและบุคคลที่สมบรูณ์แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่ในขณะเดียวกันคนที่หลงตนเองต่ำมีความดึงดูดใจแบบโรแมนติกต่อบุคคลที่แสดงความชื่นชมตนและบุคคลที่สมบรูณ์แบบมากกว่าบุคคลที่เรียกร้องจากผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งคนที่หลงตนเองสูงและต่ำต่างก็มีความดึงดูดใจแบบโรแมนติกต่อบุคคลที่แสดงความเอาใจใส่แต่ไม่สมบรูณ์แบบมากกว่าบุคคลที่สมบรูณ์แบบแต่ไม่แสดงความเอาใจใส่อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 นอกจากนี้ความหลงตนเองมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นในลักษณะพึ่งตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับความหลงตนเองจะเห็นได้ว่า คนหลงตนเองมีลักษณะที่รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญและความสามารถเกินจริง หมกมุ่นอยู่กับความเพ้อฝันถึงความสำเร็จในอนาคต ทำให้คนหลงตนเองมีการอนุমানสาเหตุแบบเข้าข้างตนเอง รวมทั้งต้องการเป็นที่สนใจและการยกย่องสรรเสริญอยู่ตลอด และมีปฏิกิริยาตอบกลับในทางลบต่อผู้ที่มาวิจารณ์หรือไม่แยแสต่อคำวิจารณ์ แสวงหาประโยชน์จากผู้อื่น ขาดการเอาใจใส่ผู้อื่นอย่างแท้จริง

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเรื่องการอนุมานสาเหตุ

ในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา นักจิตวิทยาสังคมและนักจิตวิทยาบุคลิกภาพได้ให้ความสนใจในการศึกษาการอธิบายสาเหตุในการประสบความสำเร็จและประสบความสำเร็จล้มเหลว ซึ่งข้อค้นพบหนึ่งในงานวิจัยของ Weiner (1986) บ่งชี้ว่ากระบวนการอนุมานสาเหตุเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรม การใฝ่สัมฤทธิ์ การอนุมานสาเหตุความสำเร็จและความล้มเหลวมีอิทธิพลต่อการคาดหวังความสำเร็จในอนาคต ปฏิกริยาทางอารมณ์ต่อผลลัพธ์ ซึ่งการอนุมานสาเหตุมีบทบาทในปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมช่วยเหลือ การตัดสินใจ การเลิกบุหรี่ เป็นต้น (Russell et al., 1987)

Fritz Heider เป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่ริเริ่มแนวคิดเรื่องการอนุมานสาเหตุ อย่างไรก็ตาม Heider มิได้ให้คำนิยามการอนุมานสาเหตุไว้อย่างเป็นทางการ ฮีระพร อูวรรณโณ (2533) ได้ประมวลจากคำให้สัมภาษณ์ของเขาในปี ค.ศ.1976 ว่าการอนุมานสาเหตุ คือ “การสร้างการเชื่อมโยง หรือความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์บางอย่างและแหล่งที่มาซึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น”

Kelly (1967 อ้างถึงใน Shaw & Costanzo, 1982) ได้นิยาม การอนุมานว่า เป็นกระบวนการรับรู้การควบคุมสิ่งที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม

Shaw และ Costanzo (1982) ได้ให้นิยาม กระบวนการอนุมานสาเหตุว่า เป็นกระบวนการที่ครอบคลุมความใส่ใจ ความคิด และความเข้าใจในเหตุการณ์ที่บุคคลรับรู้ต่อเหตุการณ์นั้นในฐานะของวัตถุ ซึ่งการรับรู้อาจประกอบไปด้วยการกระทำของบุคคลอื่น การกระทำของตนเอง หรือสภาพแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อรับรู้ โดยทฤษฎีการอนุมานสาเหตุจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการของผู้รับรู้สาเหตุในเหตุการณ์นั้น ๆ ที่วิเคราะห์สาเหตุจากการอนุมานเกี่ยวกับการควบคุมตนเองและบุคคลอื่น รวมถึงสภาพแวดล้อมด้วย ทั้งนี้การอนุมานเป็นตัวแปรสื่อกลางในปรากฏการณ์มากมาย ทั้งปรากฏการณ์ภายในบุคคลและระหว่างบุคคล เช่น ความชอบ ความรัก ความใฝ่สัมฤทธิ์ พฤติกรรมกลุ่ม การเลือกประกอบอาชีพ การตัดสินใจทางศีลธรรม การพิพากษาทางกฎหมาย ความผิดใจทางฝ่ายการเมือง การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ฯลฯ

โดยสรุปแล้วการอนุมานสาเหตุ หมายถึง การรับรู้หรือความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับ เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งว่ามีสาเหตุมาจากสิ่งใด ซึ่งการกระทำของบุคคลอื่น การกระทำของ ตนเอง หรือสภาพแวดล้อม อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการรับรู้ของบุคคล

กระบวนการอนุมานสาเหตุมี 2 ขั้นตอน (Harvey & Weary, 1985) ดังนี้

1. ขั้นจัดระบบปัญหา (Problem Formulation) ผู้อนุมานจะพิจารณาว่ามีสาเหตุใดบ้างที่ เป็นไปได้ว่าจะจะเป็นสาเหตุในเหตุการณ์นี้
2. ขั้นตัดสินปัญหา (Problem Resolution) ผู้อนุมานตรวจสอบและประเมินว่าควร จะอนุมานสาเหตุใดเป็นสาเหตุที่ดีที่สุดในเหตุการณ์นี้

ทั้งนี้อิทธิพลของการรับรู้สาเหตุที่แตกต่างหลากหลายอาจจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการ อนุมานสาเหตุทั้ง 2 ขั้น เช่น ผู้อนุมานสาเหตุในผลงานของกลุ่ม อาจอนุมานว่าบุคคลที่เด่นหรือมี ความสำคัญที่สุดในกลุ่มเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ผลงานของกลุ่มเป็นเช่นนั้น อาจเนื่องมาจากบุคคลที่ มีความสำคัญหรือมีลักษณะเด่นในกลุ่ม ผู้อนุมานจะให้ความสนใจกับบุคคลและสามารถระลึกถึง ได้ง่ายในขั้นตัดสินปัญหา โดยสาเหตุอื่นอาจเข้ามากระทบต่อผู้อนุมานในขั้นแรกเท่านั้น

โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะไม่อนุมานสาเหตุในทุก ๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ในการศึกษา ที่ผ่านมามีพบว่าบุคคลจะเข้าสู่กระบวนการอนุมานสาเหตุในเหตุการณ์ที่มีความสำคัญ ไม่ธรรมดา หรือเหตุการณ์ที่น่าประหลาดใจ การอนุมานสาเหตุมักจะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น สถานภาพ ของบุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่ม ความรับผิดชอบต่อการอนุมานสาเหตุนั้น ผลงานที่ผ่านมาใน สถานการณ์เดียวกัน ความเชื่อที่มีมาก่อนหรือความคาดหวังในเหตุการณ์ (Harvey & Weary, 1985) นอกจากนี้โครงสร้างสาเหตุที่ต่างกันจะนำมาสู่ประเภทของสาเหตุที่เป็นไปได้แตกต่างกัน กล่าวคือ สถานการณ์แต่ละประเภทจะมีโครงสร้างสาเหตุแตกต่างกัน โดยสถานการณ์แบ่งเป็น 4 ประเภทคือสถานการณ์ระหว่างบุคคล สถานการณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น สถานการณ์ที่ ประสบความสำเร็จ สถานการณ์ที่ประสบความสำเร็จล้มเหลว (Anderson, 1983)

มิติของการอนุมานสาเหตุ

ข้อสันนิษฐานเบื้องต้นของทฤษฎีการอนุมานสาเหตุสามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง โดยแนวทางแรกมองว่าบุคคลจะมีการเลือกสาเหตุก่อนแล้วจึงพิจารณาว่าสาเหตุนั้นเข้าข่ายหรือจัดประเภทอยู่ในมิติใด อย่างไรก็ตามยังไม่มีหลักฐานใดมายืนยันถึงข้อสันนิษฐานในแนวทางนี้ ส่วนข้อสันนิษฐานอีกแง่หนึ่งเห็นว่าบุคคลจะมีการพิจารณาในการจัดจำแนกว่าเข้าข่ายในมิติใดก่อน ต่อจากนั้นบุคคลจะเลือกสาเหตุที่เฉพาะเจาะจงลงไป กล่าวคือ ลำดับขั้นในการอนุมานสาเหตุของบุคคลจะเริ่มต้นจากการพิจารณาว่าเข้าข่ายในมิติสาเหตุใดก่อนแล้วจึงอนุมานสาเหตุเป็นลำดับถัดมา เป็นต้นว่า บุคคลสอบตกและมีข้อสรุปในใจว่า “การสอบตกเป็นเพราะตัวฉันเอง (หรือไม่ได้เป็นเพราะฉัน)” อันเป็นการหาคำอธิบายในมิติที่มาของสาเหตุ ส่วนมิติการอนุมานสาเหตุในมิติอื่นก็มีอิทธิพลต่อการเลือกอนุมานสาเหตุเช่นกัน เช่น “ฉันเป็นฝ่ายรับผิดชอบต่อการสอบตก” อันเป็นการพิจารณาในมิติสาเหตุภายในและมิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุ (Weiner, 1986) สำหรับงานวิจัยที่ยืนยันขั้นตอนการอนุมานสาเหตุในแนวทางนี้คืองานวิจัยของ Wong และ Weiner (1981, อ้างถึงใน Weiner) ที่พบว่า การแสวงหาการอนุมานสาเหตุจะเริ่มต้นจากการพิจารณาในมิติที่มาของสาเหตุและมิติความสามารถในการควบคุมก่อนเป็นอย่างแรก จะเห็นได้ว่าสมมติฐานที่เป็นไปได้คือการพิจารณาในมิติต่าง ๆ จะเป็นสิ่งที่ชี้แนะหรือนำทางมาสู่การอธิบายสาเหตุ หากบุคคลแสวงหาสาเหตุในมิติภายนอกและไม่สามารถควบคุมได้ก่อนที่จะคำนึงถึงมิติภายในและสามารถควบคุมได้ จึงมีความเป็นไปได้ที่บุคคลจะยอมรับการอธิบายในสาเหตุภายนอกและสาเหตุที่ไม่สามารถควบคุมได้นั้นเอง (Weiner)

การพัฒนาทฤษฎีการอนุมานสาเหตุ ในระยะแรก Heider (1958 อ้างถึงใน Steers & Porter, 1991) ได้จัดจำแนกในมิติที่มาของสาเหตุ (Locus of causality) มีลักษณะเป็นมิติขั้วคู่ (Bipolar) โดยบุคคลจะรับรู้สาเหตุของพฤติกรรม 2 ประเภท ได้แก่ สาเหตุจากภายในที่เป็นลักษณะส่วนบุคคลหรือการรับรู้สาเหตุของพฤติกรรมว่ามาจากภายในตนเอง (Internal attribution) และสาเหตุจากภายนอกที่เกิดจากสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์หรือการรับรู้สาเหตุของพฤติกรรมว่ามาจากภายนอกตนเอง (External attribution) เช่นเดียวกับ Rotter (1966 อ้างถึงใน Weiner, 1980) ที่จำแนกการรับรู้สาเหตุ 1 มิติ แต่จะเรียกมิติที่มาของการควบคุม (Locus of control) มากกว่าที่จะเรียกมิติที่มาของสาเหตุ

Weiner (1980) ได้พัฒนาทฤษฎีผลของการอนุมานสาเหตุ (Attributional Theory) ซึ่งพัฒนาแนวคิดต่อเนื่องจากแนวคิดของ Heider (1958 อ้างถึงใน Weiner) โดยทฤษฎีของ Weiner นั้นได้เพิ่มเติมมิติความคงที่ของสาเหตุ (Stability) เข้าไปเพื่อให้สามารถอธิบายการอนุมานสาเหตุได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยแบ่งเป็นมิติสาเหตุที่คงที่ (Stable) และมิติสาเหตุที่ไม่คงที่ (Unstable) เช่น ความสามารถ ความยากของงาน จะถูกรับรู้ว่าเป็นสาเหตุที่ลักษณะคงที่ ในขณะที่ โชค ความพยายาม มีความแปรปรวนมากกว่าหรือไม่คงที่ ดังนั้นการอนุมานสาเหตุของพฤติกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

รูปแบบการอนุมานสาเหตุ 4 รูปแบบตามการอนุมานสาเหตุ 2 มิติ (Weiner, 1986)

	มิติเหตุภายใน (Internal)	มิติเหตุภายนอก (External)
มิติความคงที่ (Stable)	ความสามารถ (Ability)	ความยากของงาน (Task difficulty)
มิติความไม่คงที่ (Unstable)	ความพยายาม (Effort)	โชค (Luck)

ในการจัดประเภทมิติการอนุมานสาเหตุออกเป็น 2 มิตินี้ อาจยังมีปัญหาอยู่บางประการ เช่น ความสามารถถูกจัดจำแนกว่าเป็นเหตุคงที่ แต่อาจพิจารณาว่าเป็นเหตุไม่คงที่ได้หากบุคคลพิจารณาว่าสามารถเรียนรู้ได้ หรือการจัดประเภทความพยายามว่าเป็นเหตุไม่คงที่ แต่บุคคลอาจพิจารณาว่าเป็นเหตุคงที่ได้ หากมีการใช้ความพยายามอย่างหนักและสม่ำเสมอ ความยากของงานอาจถูกมองว่าง่ายขึ้นหากได้รับการฝึกฝน และโชคอันเป็นเหตุภายนอกและไม่คงที่ บุคคลอาจมีความเชื่อส่วนตัวว่าตนเป็นคนดวงดี อันเป็นสาเหตุคงที่ก็เป็นได้ (Cox, 2002)

Rosenbaum (1972 อ้างถึงใน Weiner, 1986) ได้เสนอมิติของสาเหตุเพิ่มเป็น 3 มิติ โดยมิติใหม่คือ มิติของเจตนา (Intentionality) เนื่องจากเขาเห็นว่ามิติดังกล่าวไม่สามารถจัดจำแนกอยู่ในมิติใดมิติหนึ่งได้ในมิติที่มาของสาเหตุ เช่น อารมณ์ ความเหนื่อยล้า อย่างไรก็ตามในภายหลัง Weiner (1980) เห็นว่ามิติเจตนาไม่มีขอบพ่วงอยู่ โดยมิตินี้ยังไม่สามารถจำแนกจากมิติที่มาของสาเหตุและความคงที่ของสาเหตุได้อย่างชัดเจน ดังนั้น Weiner จึงเห็นว่ามิติที่เพิ่มเติม

น่าจะเป็นมิตีความสามารถในการควบคุม (Controllability) โดยแบ่งเป็นมิตีความสามารถควบคุมได้ (Uncontrollable) เช่น อารมณ์ ความเจ็บป่วย ความยากของงาน อยู่นอกเหนือภายใต้การควบคุมของบุคคล และมีมิตีความสามารถควบคุมได้ เช่น ความพยายาม ทำให้สามารถจำแนกประเภทของสาเหตุออกเป็น 8 ลักษณะ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

การจัดจำแนกการรับรู้สาเหตุความสำเร็จและความล้มเหลว 3 มิติ (Weiner, 1980)

มิตีความสามารถในการควบคุมสาเหตุ	มิตีเหตุภายใน		มิตีเหตุภายนอก	
	มิตีที่คงที่	มิตีที่ไม่คงที่	มิตีที่คงที่	มิตีที่ไม่คงที่
สามารถควบคุมได้	ความพยายาม ทั่ว ๆ ไป	ความพยายาม ครั้งนี้	อคติ ของผู้อื่น	ความช่วยเหลือ ของบุคคลอื่น
ไม่สามารถควบคุมได้	ความสามารถ	อารมณ์	ความยาก ของงาน	โชค

อย่างไรก็ตาม Weiner (1986) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าสาเหตุภายนอกทุก ๆ สาเหตุไม่สามารถควบคุมได้ แต่ก็มีใช้ว่าสาเหตุที่ไม่สามารถควบคุมได้ทุก ๆ สาเหตุจะเป็นเหตุภายนอกทั้งหมด อันเนื่องจากการรับรู้สาเหตุภายนอกว่าสามารถควบคุมได้โดยผู้อื่น เช่น นักเรียนที่สอบตกอาจรับรู้สาเหตุที่ตนสอบตก เนื่องจากเพื่อนไม่ช่วยเหลือ หรือความลำเอียงของครู ซึ่งเป็นสาเหตุภายนอกที่นักเรียนไม่สามารถควบคุมได้ แต่เป็นสาเหตุที่เพื่อนหรือครูสามารถเปลี่ยนแปลงสาเหตุนี้ได้ ดังนั้นนักเรียนอาจมองว่าบุคคลเหล่านี้เป็นฝ่ายรับผิดชอบในความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

Seligman (1992) แบ่งมิตีการอนุมานสาเหตุจำแนกออกได้เป็น 3 มิติ ได้แก่

1. มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (Personalization) แบ่งเป็นการอธิบายสาเหตุว่าเกิดจากสาเหตุภายในตนเองหรือตัวบุคคล (Internal) หรือสาเหตุจากสภาพแวดล้อมหรือภายนอกตัวบุคคล (External) ตัวอย่างเช่น บุคคลอาจอธิบายว่าการได้รับคะแนนต่ำอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากตนเองว่าตนเองขาดความสามารถ อันเป็นการอนุมานไปที่เหตุภายใน หรือบุคคลอาจอธิบายว่าคะแนนต่ำอาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม โดยอ้างว่าอาจารย์ให้เวลาในการทำรายงานน้อยเกินไป อันเป็นการอนุมานไปที่เหตุภายนอก

2. มิติความคงที่หรือความคงทนถาวรของสาเหตุ (Stability/ Permanence) แบ่งเป็นการอธิบายสาเหตุว่าเกิดจากสาเหตุที่คงทนถาวร (Stable/ Permanent) หรือสาเหตุไม่คงที่หรือชั่วคราว (Unstable/ Temporary) ตัวอย่างเช่น บุคคลอาจอธิบายว่าสาเหตุที่ได้คะแนนต่ำในครั้งนี้อาจเกิดจากสภาวะของตัวคนมากัดและรายงานต้นฉบับ อันเป็นการอนุมานไปที่เหตุไม่คงที่ ทั้งนี้เนื่องจากสภาวะนั้นไม่ได้กีดและกระดาดษทุก ๆ ซึ้นที่มีอยู่ หรือบุคคลอาจอธิบายว่าการได้คะแนนต่ำนี้มีสาเหตุเนื่องมาจากตนเองขาดความสามารถในการเขียน อันเป็นสาเหตุที่คงทนถาวร

3. มิติการแผ่ขยายของสาเหตุ (Pervasiveness) แบ่งเป็นการอธิบายสาเหตุว่ามาจากเหตุที่เป็นสากลหรือมีอิทธิพลในหลาย ๆ สถานการณ์ในชีวิต (Global) หรือสาเหตุที่มีอิทธิพลเฉพาะสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งในชีวิตเท่านั้น หรือสาเหตุจำเพาะเจาะจง (Specific) ตัวอย่างเช่น บุคคลอธิบายว่าการที่ตนเองได้คะแนนต่ำเป็นเพราะไม่มีทักษะทางสติปัญญาในทุกแขนง หรือตนเองไม่สามารถจัดเรียงค่านามคำกริยาในการแต่งประโยคขึ้นมาได้ กล่าวคือไม่ว่าบุคคลจะทำงานใดก็ตามที่ต้องใช้การเขียน บุคคลจะทำงานนั้นได้ไม่ดี อันเป็นการอนุมานสาเหตุว่าเป็นเหตุที่เป็นสากล ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลอธิบายว่าการได้คะแนนต่ำเฉพาะในการเขียนรายงานเท่านั้น อันเป็นการอนุมานสาเหตุไปที่เหตุจำเพาะเจาะจง หรือบุคคลถูกปล้นขณะที่เดินผ่านสวนสาธารณะในตอนกลางคืน ซึ่งบุคคลอาจพัฒนาความคิดว่าทุกคนล้วนเป็นคนไม่ดี คนเรามีความชั่วร้ายและไว้วางใจไม่ได้ (เหตุสากล) ในทางตรงข้ามบุคคลอาจมองว่าคนที่ปล้นตนเองเท่านั้นที่เป็นคนไม่ดี (เหตุจำเพาะเจาะจง)

Seligman (1992) เสนอว่าคนที่มองโลกในแง่ดี (Optimist) เมื่อประสบกับสถานการณ์ทางบวกจะอนุมานสาเหตุว่าเป็นเหตุถาวร เหตุคงที่ และเหตุสากลมากกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย (Pessimistic) ขณะเดียวกันคนที่มองโลกในแง่ร้ายเมื่อประสบกับสถานการณ์ทางลบจะอนุมานสาเหตุว่าเป็นเหตุถาวร คงที่ และเป็นสากลมากกว่าคนที่มองโลกในแง่ดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการอธิบาย (Explanatory style) ของบุคคล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ความแตกต่างระหว่างการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางบวกและลบระหว่างบุคคลที่มองโลกในแง่ร้ายกับบุคคลที่มองโลกในแง่ดีตามทฤษฎีของ Seligman

มิติการอนุมานสาเหตุ	สถานการณ์ทางบวก		สถานการณ์ทางลบ	
	บุคคลที่มองโลกในแง่ร้าย	บุคคลที่มองโลกในแง่ดี	บุคคลที่มองโลกในแง่ร้าย	บุคคลที่มองโลกในแง่ดี
แหล่งกำเนิดของสาเหตุ	เพื่อนในทีมของฉันมีทักษะดี	ฉันมีทักษะดี	ฉันโง่เขลา	เพื่อนในทีมของฉันโง่เขลา
ความคงที่ของสาเหตุ	ฉันใช้ความพยายามอย่างมาก	ฉันมีพรสวรรค์	ฉันเป็นคนเฉื่อยชา	วันนี้ฉันรู้สึกเพลีย
การแผ่ขยายของสาเหตุ	ฉันเก่งในวิชานี้	ฉันเป็นคนเก่ง	ครูทุกคนไม่ยุติธรรม	ครูผู้สอนวิชานี้ไม่ยุติธรรม

* ตารางนี้สร้างจากการรวบรวมทฤษฎีของ Seligman (1992)

มิติการอนุมานสาเหตุของ Seligman (1992) มีรากฐานจากทฤษฎีการอนุมานสาเหตุของ Weiner (1980) อย่างไรก็ตามแนวคิดของ Seligman มีความแตกต่างจากทฤษฎีของ Weiner อยู่ 3 ประการด้วยกัน ประการแรก Seligman สนใจในลักษณะนิสัยการอธิบายสาเหตุมากกว่าอธิบายสาเหตุสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ประการที่สอง Weiner ได้กล่าวถึงมิติการอนุมานสาเหตุ 2 มิติ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุและมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ (Weiner ได้เพิ่มมิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุขึ้นเป็นมิติที่สามในภายหลัง) ประการที่สาม Weiner สนใจศึกษาในด้านใฝ่สัมฤทธิ์ แต่ในขณะที่ Seligman สนใจศึกษาความเจ็บป่วยทางจิตและการบำบัดทางจิต โดยเฉพาะการช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned helplessness)

นอกจากนี้ในการแบ่งมิติการอนุมานสาเหตุของ Weiner (1980) และการแบ่งมิติการอนุมานสาเหตุในทางการศึกษาพฤติกรรมช่วยตนเองไม่ได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ (เช่น การมิติการอนุมานสาเหตุของ Seligman, 1992) มีความคล้ายคลึงกันมากทั้งในโครงสร้างและเนื้อหา โดย Weiner เห็นว่ามิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุมีความสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันนักวิจัยบางคนมองว่ามิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุเป็นลักษณะของเหตุการณ์มากกว่าที่

จะเป็นการอนุมานสาเหตุ โดยเห็นว่ามิติที่มาของสาเหตุ (Locus of causality) มิติความคงที่ของสาเหตุ (Stability) และมิติความเป็นสากลของสาเหตุ (Globality) ได้พิจารณาถึงความแตกต่างในความสามารถในการควบคุมแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาความสามารถในการควบคุมสาเหตุในฐานะของมิติการอนุมานสาเหตุอีก (Harvey & Weary, 1985)

ทั้งนี้ในงานวิจัยนี้ได้ยึดแนวคิดมิติการอนุมานสาเหตุ 3 มิติของ Seligman (1992) ทั้งนี้เนื่องจากในงานวิจัยเกี่ยวกับความหลงตนเองที่ผ่านมามีพบว่าความหลงตนเองมีความสัมพันธ์กับมิติการอนุมานสาเหตุทั้ง 3 มิติ คือ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงที่หรือความคงทนถาวรของสาเหตุ และมิติการแผ่ขยายของสาเหตุ โดยคนหลงตนเองสูงจะอนุมานสาเหตุว่ามาจากสาเหตุภายใน เหตุคงที่และเหตุที่เป็นสากลในสถานการณ์ทางบวกมากกว่าคนหลงตนเองต่ำ ในทางตรงกันข้ามคนหลงตนเองสูงจะอนุมานสาเหตุว่ามาจากเหตุภายนอก เหตุไม่คงที่ และเหตุจำเพาะเจาะจงในสถานการณ์ทางลบมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ อย่างไรก็ตามยังไม่ม้งานวิจัยใดปรากฏว่าความหลงตนเองมีความสัมพันธ์กับมิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุอันเป็นมิติที่ 3 ของมิติการอนุมานสาเหตุของ Weiner (1980)

การสร้างและพัฒนามาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุ

Russell (1982) ได้สร้างและพัฒนามาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุขึ้น โดยเริ่มด้วยการสร้างข้อกระทงที่มีลักษณะเป็นการอนุมานสาเหตุจากสถานการณ์ที่ให้ผู้ร่วมการทดลองจินตนาการถึงสถานการณ์ทางบวกหรือลบ 8 สถานการณ์ เช่น “คุณได้คะแนนต่ำมาก อันเนื่องมาจากคุณขาดความสามารถในวิชานี้” โดยสาเหตุของสถานการณ์ทั้งแปด อันได้แก่ ความพยายามทั่ว ๆ ไป ความพยายามครั้งนี้ อคติของผู้อื่น ความช่วยเหลือของบุคคลอื่น ความสามารถ อารมณ์ ความยากของงาน และโชค โดยผู้ร่วมการทดลองจะต้องประเมินสถานการณ์ดังกล่าวในมาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุจำนวน 9 ข้อ โดยแบ่งเป็นมิติ ๆ ละ 3 ข้อและมีคำตอบให้เลือก 9 ระดับ เพื่อวัดการรับรู้สาเหตุในแต่ละมิติตามแนวคิดของ Weiner (1980) อันได้แก่

1. มิติที่มาของสาเหตุ เป็นมิติที่นิยามว่าสาเหตุนี้มีบางอย่างเกี่ยวข้องกับผู้อนุมาน (ภายใน) หรืออยู่นอกเหนือจากผู้อนุมาน (ภายนอก)
2. มิติความคงที่ของสาเหตุ เป็นมิติที่นิยามว่าสาเหตุนี้มีความคงที่ข้ามช่วงเวลา (คงที่) หรือเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา (ไม่คงที่)

3. มิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุ เป็นมิติที่นิยามว่าผู้กระทำมีอิทธิพลหรือสามารถเปลี่ยนแปลงสาเหตุนี้ได้หรือไม่

ในการศึกษาที่ 1 Russell (1982) ได้นำมาตรไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 189 คนตอบ และหาความตรงของมาตรวัดนี้ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน ข้อกระทงแต่ละข้อจะมีการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนแยกจากกัน เช่น ข้อกระทงที่สร้างขึ้นเพื่อวัดมิติที่มาของสาเหตุควร จะมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างสาเหตุภายในและสาเหตุภายนอก และแต่ละข้อกระทงควรจะมี ความตรงจำแนก (Discriminant validity) กล่าวคือ ข้อกระทงที่วัดมิติที่มาของสาเหตุไม่ควรจะมีความแตกต่างกันในสาเหตุคงที่-เหตุไม่คงที่ หรือเหตุควบคุมได้-เหตุควบคุมไม่ได้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าข้อกระทงในมิติที่มาของสาเหตุและมิติความคงที่ของสาเหตุสามารถแบ่งแยก จัดอยู่ในมิติทั้งสองได้ แต่มิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุดังปะปนอยู่กับมิติอื่นอยู่

ในการศึกษาที่ 2 เหมือนการศึกษาที่ 1 แต่ตัดข้อกระทงที่มีปัญหาออกและนำมาตรไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 99 คนตอบ ผลการวิจัยพบว่ามีความตรงของข้อกระทงในมิติทั้งสาม การวิเคราะห์องค์ประกอบสามารถสกัดองค์ประกอบได้ 3 องค์ประกอบ และในการทดสอบความสอดคล้องภายในพบว่ามิติที่มาของสาเหตุมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .867 มิติความคงที่ของสาเหตุมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .837 และมิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .730

นอกจากนี้ยังพบว่าเพศไม่มีอิทธิพลต่อการอนุมานสาเหตุ แต่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างผลลัพธ์ของการประสบความสำเร็จกับการประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว โดยผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขประสบความสำเร็จมีการอนุมานไปที่เหตุภายใน คงที่ และสามารถควบคุมได้มากกว่าผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขล้มเหลว และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับผลลัพธ์

มาตรวัดการอนุมานสาเหตุมีหลากหลายวิธี ได้แก่ มาตรวัดการอนุมานสาเหตุแบบปลายเปิด โดยการสอบถามผู้ร่วมการวิจัยว่าคิดว่าเหตุใดเขาจึงประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการทำงานที่ได้รับมอบหมายนี้ หรือมาตรวัดอันดับร้อยละการอนุมานสาเหตุ เช่นสอบถามผู้ร่วมการทดลองว่า “คุณคิดว่าสาเหตุดังกล่าวนี้ส่งผลต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด” และมาตรวัดความสำคัญของสาเหตุ โดยให้ผู้ร่วมการวิจัยจัดอันดับความสำคัญของสาเหตุแต่ละประการว่า

มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ซึ่งในการวิจัยของ Russell และคณะ (1987) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพของมาตรวัดการอนุมานสาเหตุในการวัดมิติของสาเหตุ โดยการหาความเที่ยงและความตรงของมาตรวัดการอนุมานสาเหตุ 3 วิธี ได้แก่ มาตรวัดการอนุมานสาเหตุแบบปลายเปิด (Open-ended attribution of performance) มาตรวัดอันดับความสำคัญของสาเหตุ (Importance ratings of different causes of success and failure) และมาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุ (Causal dimension scale) โดยในการวิจัยนี้เริ่มต้นด้วยการให้ผู้ร่วมการวิจัยซึ่งเป็นนักศึกษาประเมินความคาดหวังเกรดในการสอบ และหลังจากการสอบจะต้องประเมินว่าคิดว่าตนเองทำข้อสอบได้ดีเพียงใดและคิดว่าประสบความสำเร็จในการทำข้อสอบแค่ไหน จากนั้นผู้ร่วมการวิจัยจะได้ประเมินการรับรู้สาเหตุของผลลัพธ์ในรูปของมิติการอนุมานสาเหตุทั้งสามมิติในมาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุ ส่วนมาตรวัดการอนุมานสาเหตุแบบปลายเปิดจะให้เขียนบรรยายสาเหตุว่าเหตุใดจึงได้เกรดในระดับนี้ โดยคำตอบที่เขียนบรรยายนั้นจะมีผู้ตัดสิน 2 คนตัดสินว่าคำตอบนั้นจัดอยู่ในมิติการอนุมานสาเหตุมิติใดตามแนวคิดการอนุมานสาเหตุในมิติของ Weiner (1986) และให้ผู้ร่วมการวิจัยประเมินความสำคัญของสาเหตุแต่ละสาเหตุที่ทำให้ได้เกรดในระดับนี้ ในมาตรวัดอันดับความสำคัญของสาเหตุ นอกจากนี้จะต้องประเมินปฏิกริยาทางอารมณ์

ผลการวิจัยพบว่ามาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุสามารถประเมินมิติการอนุมานสาเหตุได้ดีที่สุด โดยมาตรวัดนี้มีความเที่ยงและความตรงสูงกว่ามาตรวัดอื่น ทั้งนี้เป็นผลมาจากในมาตรวัดการอนุมานสาเหตุแบบปลายเปิดและมาตรวัดอันดับความสำคัญของสาเหตุอาจเกิดปัญหาการพิจารณาความหมายของการอนุมานสาเหตุที่แตกต่างกันไประหว่างผู้อนุมานกับผู้ตัดสิน เป็นต้นว่าผู้ร่วมการวิจัยระบุว่า "ข้อสอบนี้ยากมาก" หากพิจารณาตามแนวคิดของ Weiner (1986) ความยากของงานจะถูกจัดอยู่ในมิติของเหตุภายนอก เหตุคงที่ และเหตุควบคุมไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้ร่วมการวิจัยอาจรับรู้ว่าเป็นเหตุภายใน (การขาดความสามารถ) เหตุไม่คงที่ (ข้อสอบครั้งต่อไปอาจง่ายกว่าข้อสอบครั้งนี้) เหตุควบคุมได้ (คราวหน้าฉันจะขยันมากกว่านี้) ซึ่งสันนิษฐานว่าความแตกต่างในการรับรู้การอนุมานสาเหตุเกิดขึ้นจากการแปลการอนุมานสาเหตุไปยังมิติการอนุมานสาเหตุ หรือเรียกปรากฏการณ์นี้ว่าความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ (Fundamental attribution error) ซึ่งวิธีการวัดที่เหมาะสมควรจะเป็นการประเมินการรับรู้มิติการอนุมานสาเหตุของผู้อนุมานโดยตรง นอกจากนี้ในส่วนของปฏิกริยาทางอารมณ์ต่อเกรดยังพบว่าเมื่อประสบความสำเร็จ บุคคลที่อนุมานสาเหตุไปที่ภายในจะรู้สึกภาคภูมิใจมากกว่าบุคคลที่อนุมานสาเหตุไปที่ภายนอก เมื่อผู้ร่วมการทดลองได้รับเกรดไม่ดีหรือประสบความสำเร็จล้มเหลว ผู้ที่

อนุมานไปที่เหตุภายนอกและเหตุที่ไม่สามารถควบคุมได้จะรู้สึกโกรธมากกว่าผู้ที่อนุมานไปที่เหตุภายในและเหตุควบคุมไม่ได้ และผู้ที่รู้สึกผิดจะอนุมานไปที่เหตุภายในและเหตุไม่คงที่มากกว่าผู้ที่อนุมานไปที่เหตุภายนอกและเหตุคงที่ นอกจากนี้ผู้ที่รู้สึกละเอียดใจจะอนุมานไปที่เหตุภายใน เหตุไม่คงที่และเหตุควบคุมไม่ได้มากกว่าผู้ที่อนุมานว่าเป็นเหตุภายนอก เหตุคงที่และเหตุควบคุมได้

ความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุ

การศึกษาตามแนวทางของทฤษฎีการอนุมานสาเหตุมักจะเพิกเฉยในประเด็นความแตกต่างระหว่างบุคคล อย่างไรก็ตามนักทฤษฎีการอนุมานสาเหตุนั้นก็ได้มีการกล่าวถึงประเด็นความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้อยู่บ้าง เช่น Heider (1958 อ้างถึงใน Jasper, Fincham, & Hewstone, 1983) และ Kelly (1967 อ้างถึงใน Jasper et al.) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยบุคลิกภาพว่ามีอิทธิพลที่ก่อให้เกิดความลำเอียงและความผิดพลาดในการอนุมานสาเหตุ จึงมีความเป็นไปได้ว่าบุคคลจะมีแนวทางการอนุมานสาเหตุในแบบเฉพาะของตนเองหรือมีรูปแบบการอนุมานสาเหตุที่มีพื้นฐานจากบุคลิกภาพ ซึ่งลักษณะดังกล่าวคล้ายคลึงกับกลไกการปกป้องตนเองของ Freud (1935 อ้างถึงใน Jasper et al.) อันเป็นกระบวนการพลวัตที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลในการปกป้องตนเองจากความรู้สึกวิตกกังวล ความรู้สึกผิด และความโกรธ โดยกลไกปกป้องตนเองนี้สามารถสะท้อนถึงการอนุมานสาเหตุได้ เช่น การฉาย (Projection) ซึ่งบุคคลจะปฏิเสธที่จะยอมรับความผิดพลาดของตนเองโดยการโทษผู้อื่น หรือการแสดงปฏิกิริยาตรงกันข้ามกับความปรารถนาที่แท้จริง (Reaction formation) โดยบุคคลจะใช้การอนุมานตรงกันข้ามกับความต้องการภายในจิตใจของตน เพื่อควบคุมแรงขับหรือความต้องการที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เช่นเดียวกับ Rotter (1966 อ้างถึงใน Weiner, 1986) ที่เห็นว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้มีลักษณะการอนุมานสาเหตุแตกต่างกัน โดยบุคคลจะมีความแตกต่างกันในความสัมพันธ์กับความสามารถควบคุมแรงเสริมทางบวกและการลงโทษได้แตกต่างกัน

ดังนั้นแล้วกระบวนการอนุมานสาเหตุของมนุษย์มีความลำเอียงอย่างเห็นได้ชัดจนอาจสืบเนื่องมาจากบุคลิกภาพ พลวัตของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งการอนุมานสาเหตุของมนุษย์นี้มิได้มีความเป็นกลางทั้งหมด มักเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและมีความเป็นภววิสัย (Subjective) ซึ่งอาจมีข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่อง ดังที่ Taylor (1981 อ้างถึงใน Hogg & Vaughan, 1998) มองว่ามนุษย์เป็นผู้ประหยัดปัญญา (Cognitive miser) กล่าวคือ บุคคลจะใช้ปัญญาให้น้อยที่สุดและ

สั่งการปัญญาให้สามารถสร้างพฤติกรรมที่ยืดหยุ่นได้ ซึ่งความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุหลัก ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ (Fundamental Attribution Error)

ความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุ หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลจะอนุมานพฤติกรรมของผู้อื่นว่ามาจากลักษณะนิสัยหรือพื้นฐานบุคลิกภาพเป็นคำอธิบายพฤติกรรมของผู้อื่นมากเกินไป ในขณะที่ให้ความสำคัญกับสถานการณ์น้อยเกินไป กล่าวคือบุคคลมีแนวโน้มที่จะตัดสินการกระทำของผู้อื่นว่าเป็นเพราะบุคคลผู้นั้นเป็นคนอย่างไร มากกว่าที่จะพิจารณาถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและสังคมที่บังคับให้บุคคลกระทำเช่นนั้น ดังเช่นในงานวิจัยของ Jones และ Harris (1967 อ้างถึงใน Skitka, Mullen, Griffin, Hutchinson, & Chamberlin, 2002) ที่ให้ผู้ร่วมการทดลองอ่านคำปราศรัยของนักศึกษาคนอื่นที่เขียนเกี่ยวกับฟิเดล คาสโตร (Fidel Castro) แล้วให้ประเมินเจตคติของผู้เขียนว่าสนับสนุนหรือคัดค้านฟิเดล คาสโตร ซึ่งในคำปราศรัยมีทั้งบทปราศรัยที่สนับสนุนหรือคัดค้านคาสโตร และมีเงื่อนไขที่ผู้เขียนมีอิสระหรือถูกกำหนดให้เขียนสนับสนุนหรือคัดค้านคาสโตร ทั้งนี้ผู้เขียนที่มีอิสระในการเขียนนั้น ผู้ร่วมการทดลองสามารถประเมินได้อย่างชัดเจนว่าหากผู้เขียนเขียนสนับสนุนก็แสดงว่าผู้เขียนชื่นชอบคาสโตร ขณะเดียวกันหากผู้เขียนเขียนคัดค้านคาสโตรก็แสดงว่าผู้เขียนต่อต้านหรือไม่นิยมในตัวคาสโตร อย่างไรก็ตามเมื่ออยู่ในเงื่อนไขที่ผู้เขียนถูกกำหนดให้เขียน ถึงแม้ว่าผู้ร่วมการทดลองจะทราบโดยชัดเจนแล้วว่าผู้เขียนถูกกำหนดและคำปราศรัยที่เขียนอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริง แต่ผู้ร่วมการทดลองก็ยังคงอนุมานโดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์ที่ผู้เขียนถูกกำหนด แต่ยังคงอนุมานว่ามาจากลักษณะภายในของผู้เขียน

Hogg และ Vaughan (1998) เสนอว่าการอนุมานสาเหตุของพฤติกรรมอย่างคลาดเคลื่อนนี้เกิดขึ้นได้ด้วยสาเหตุดังนี้

1. การเพ่งความสนใจไปที่พฤติกรรมของผู้กระทำว่ามีความน่าสนใจมากกว่าบริบทซึ่งไม่เด่นชัด
2. การลืมนึกถึงปัจจัยทางสถานการณ์ จึงพิจารณาเฉพาะลักษณะภายในแทน
3. ปัจจัยทางวัฒนธรรมและปัจจัยเกี่ยวกับพัฒนาการ
4. ปัจจัยทางภาษาศาสตร์

ปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต (Actor-Observer Effect)

แนวโน้มที่ผู้กระทำจะมองพฤติกรรมของตนเอง โดยให้ความสำคัญกับเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมว่าก่อให้เกิดพฤติกรรม แต่ในขณะที่เดียวกันในมุมมองของผู้สังเกตกลับให้ความสำคัญกับลักษณะนิสัยที่คงที่ของผู้กระทำ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากผู้สังเกตสามารถจะตีความประสบการณ์ภายในของผู้กระทำได้จากเพียงหน้าตา ท่าทางและความเข้าใจความรู้สึกของผู้กระทำในสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกันเท่านั้น แต่ผู้สังเกตจะไม่สามารถรับรู้ข้อมูลในอดีตของผู้กระทำได้ ดังนั้นการอนุมานของผู้สังเกตจึงมักนำการกระทำของผู้กระทำมาเปรียบเทียบกับการกระทำของผู้อื่น แต่ในการอนุมานของผู้กระทำมีแนวโน้มที่จะเปรียบเทียบกับการกระทำของตนเองที่ผ่านมามากกว่าเปรียบเทียบกับการกระทำของผู้อื่น (Jones & Nisbett, 1971 อ้างถึงใน Frank & Gilovich, 1989)

สาเหตุหลัก 2 ประการที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกตนี้ ได้แก่ (Hogg & Vaughan, 1998)

1. ผู้กระทำไม่สามารถมองเห็นการกระทำของตนเองได้ แต่บุคคลสามารถมองเห็นสภาพแวดล้อมหรือบริบทภายนอกได้อย่างชัดเจน ซึ่งการรับรู้ความเด่นชัดมีความสำคัญในการอธิบายสาเหตุ
2. การมีข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยผู้กระทำจะมองว่าตนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปตามแต่ละบริบทหรือแต่ละสถานการณ์ บุคคลมีข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมากกว่า จึงมีแนวโน้มที่จะเห็นว่าพฤติกรรมของตนเองอยู่ภายใต้การควบคุมของสถานการณ์ ส่วนผู้สังเกตมีเพียงข้อมูลคือการเห็นผู้กระทำแสดงพฤติกรรมนี้ในบริบทเดียว แต่ไม่มีข้อมูลว่าผู้กระทำแสดงพฤติกรรมเช่นใดในบริบทอื่น

ความลำเอียงแบบเข้าข้างตนเอง (Self-Serving Bias)

ความลำเอียงแบบเข้าข้างตนเอง เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความลำเอียงที่จะรับผิดชอบต่อความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว บุคคลจะมีแนวโน้มที่จะปกป้องและเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองหรือภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-image) โดยการอนุมานไปที่ภายในและเอาความดีความชอบใส่ตนเมื่อประสบความสำเร็จ หรือที่เรียกว่าความลำเอียงโดยการเพิ่มคุณค่าในตนเอง (Self-enhancing bias) และอนุมานไปที่ภายนอกและปฏิเสธความรับผิดชอบในความล้มเหลวที่

เกิดขึ้น หรือที่เรียกว่าความลำเอียงโดยการปกป้องตนเอง (Self-protecting bias) (Hogg & Vaughan, 1998; Jones & Nisbett, 1972 อ้างถึงใน Skitka et al., 2002) โดยทั่วไปแล้วบุคคลมักจะเกิดความลำเอียงโดยการเพิ่มคุณค่าในตนเองขึ้นมากกว่าการเกิดความลำเอียงโดยการปกป้องตนเอง เช่น เมื่อนักศึกษาสามารถทำคะแนนได้ดีในการสอบอาจมองว่าตนเองได้คะแนนดีเป็นเพราะตนเองฉลาดและเรียนหนัก ในขณะที่นักศึกษาที่ทำคะแนนได้ไม่ดีอาจมองว่าอาจารย์ให้คะแนนน้อยเป็นเพราะอาจารย์ไม่ชื่นชอบตนเอง อันเป็นรูปแบบการคิดแบบความคิดที่น่าพึงปรารถนา (Wishful thinking) ซึ่งความลำเอียงแบบเข้าข้างตนเองนี้เกี่ยวข้องกับความคิดที่ว่าตนเองเหนือกว่าค่าเฉลี่ย เช่น ผู้ขับรถส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีความสามารถในการขับรถดีกว่าผู้ขับรถคนอื่นโดยเฉลี่ย ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมักจะปกป้องตนเองโดยการอนุมานความล้มเหลวไปที่ภายนอก แต่จะอนุมานความล้มเหลวไปที่ภายในแทน (Campbell & Fairey, 1985 อ้างถึงใน Hogg & Vaughan)

สาเหตุของการเกิดความลำเอียงแบบเข้าข้างตนเองแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง ในแนวทางแรกมองว่าเกิดจากกระบวนการรับข้อมูลที่ผิดพลาด (Information-processing strategies) เช่น การเลือกที่จะสนใจและเข้าถึงเฉพาะบางอย่าง (Miller & Ross, 1975 อ้างถึงใน Sedikides et al., 1998) ซึ่งการพิจารณาความลำเอียงแบบเข้าข้างตนเองในแง่มุมมองประกอบทางปัญญาจะเน้นการเข้าถึงข้อมูลที่แตกต่างกัน เลือกที่จะให้ความสนใจเฉพาะข้อมูลบางอย่าง บุคคลไม่สามารถรับรู้ข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ แต่ในอีกแนวทางหนึ่งมองว่าเกิดจากองค์ประกอบทางแรงจูงใจ เช่น ความปรารถนาที่จะคิดในทางบวกหรือหลีกเลี่ยงที่จะคิดถึงตนเองในแง่ลบ เป็นความปรารถนาที่จะขยายอัตลักษณ์ของตนเองในแง่บวกและละทิ้งการมองอัตลักษณ์ในแง่ลบเกี่ยวกับตนเอง ทำให้เกิดความลำเอียงแบบเข้าข้างตนเองขึ้น (Weary-Bradley, 1978 อ้างถึงใน Sedikides et al.) ทั้งนี้การแสดงตนเอง (Self-presentation) อาจมีอิทธิพลต่อการแสดงความรับผิดชอบในความสำเร็จหรือปฏิเสธความรับผิดชอบต่อความล้มเหลว เช่น การแสดงความถ่อมตนจะเป็นการยับยั้งการเพิ่มคุณค่าในตนเอง เป็นต้น (Hogg & Vaughan, 1998)

ความเห็นพ้องที่ผิด (False Consensus Effect)

แนวโน้มที่บุคคลจะประเมินระดับความเห็นของผู้อื่นว่าตรงกับตนเองมากเกินไป บุคคลจะคาดเดาเกี่ยวกับความคิดเห็น ความเชื่อ ความชอบของตนเองว่าแพร่หลายในคนทั่วไปมากกว่าที่เป็นจริง ซึ่งความลำเอียงนี้เกิดขึ้นโดยทั่วไปในสภาพแวดล้อมของกลุ่มโดยบุคคลมักจะคิดว่าความ

คิดเห็นของกลุ่มมีความสอดคล้องกับประชากรส่วนใหญ่ เมื่อสมาชิกในกลุ่มเห็นว่าความคิดเห็นของกลุ่มเป็นเอกฉันท์และไม่มีใครโต้แย้ง บุคคลจึงมีแนวโน้มที่จะเชื่อว่าสมาชิกทุกคนคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน (Ross, Greene, & House, 1977 อ้างถึงใน Gilbert & Malone, 1995)

นอกจากนี้บุคคลจะพยายามแสวงหาพรรคพวก โดยอาจเจอกับคนที่เหมือนกันกับตน มากกว่าเจอกับคนที่แตกต่างกันกับตน จึงอาจเกิดความเห็นพ้องที่ผิดขึ้นได้ ความเป็นไปได้อีกประการหนึ่งคือความเห็นของตนเองมีแนวโน้มที่จะเด่นชัดมากกว่าความเห็นหรือทางเลือกแบบอื่น นอกจากนี้ความเห็นพ้องที่ผิดเป็นกลไกที่จะำรงการรับรู้ความเป็นจริงให้มั่นคงมากยิ่งขึ้น (Hogg & Vaughan, 1998)

จากแนวคิดทฤษฎีและข้อค้นพบในงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามนุษย์เรามีอคติหรือความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุมากมาย โดยเป็นผลจากธรรมชาติของมนุษย์ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมที่เป็นส่งเสริมและผลักดันให้มนุษย์มีการอนุมานสาเหตุที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริงในรูปแบบความลำเอียงที่แตกต่างกันไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุมานสาเหตุ

งานวิจัยที่ผ่านมาศึกษาการอนุมานสาเหตุของตนเองมักศึกษากับแรงจูงใจ ผลงานและอารมณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษาอิทธิพลของการอนุมานสาเหตุในความล้มเหลวกับความคาดหวังในความสำเร็จ แรงจูงใจและผลงาน เช่น บุคคลที่ล้มเหลวและอนุมานสาเหตุว่าขาดความสามารถมักจะมี ความคาดหวังถึงความสำเร็จและมีแรงจูงใจน้อยกว่าบุคคลที่อนุมานสาเหตุว่าขาดความพยายาม (Harvey & Weary, 1985; Weiner, 1986)

Sedikides และคณะ (1998) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความลำเอียงแบบเข้าข้างตนเอง ในการทดลองแบ่งเป็น 2 เงื่อนไข เงื่อนไขแรกคือเงื่อนไขความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด ผู้ร่วมการทดลองได้ทำความรู้จักกัน และทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน แต่ในเงื่อนไขที่สองคือความสัมพันธ์แบบไม่ใกล้ชิด ซึ่งผู้ร่วมการทดลองต้องทำงานร่วมกับคนอื่น และประเมินความประทับใจในคู่ของตน ต่อมาผู้วิจัยให้ผลป้อนกลับทางบวกหรือลบอย่างลงว่าผลงานจัดอยู่ในระดับดีหรือไม่ดีเมื่อเทียบกับบุคคลในระดับเดียวกัน ในภายหลังผู้ร่วมการทดลองต้องประเมินว่าตนหรือคู่ของตนเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลงานประสบความสำเร็จหรือประสบความสำเร็จล้มเหลว

ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขความสัมพันธ์ไม่ใกล้ชิดรายงานว่าความสำเร็จเป็นผลมาจากตนเอง แต่โทษคู่ของตนเมื่อถามประสบความสำเร็จล้มเหลว ในทางตรงกันข้ามในเงื่อนไขความสัมพันธ์ใกล้ชิด เมื่อประสบความสำเร็จล้มเหลวผู้ร่วมการทดลองไม่โทษคู่ของตน และไม่อนุমানแบบเข้าข้างตนเองเมื่อประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เป็นผลจากความใกล้ชิดและความประทับใจในทางบวกต่อคู่ของตน

การศึกษาการอนุমানสาเหตุของบุคคลที่ผิดปกติมีงานวิจัยอยู่ค่อนข้างมากเช่นกัน ดังเช่นในงานวิจัยของ Shine (1997) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอนุমানสาเหตุแบบกล่าวโทษ (Blame attribution) อายุ และบุคลิกภาพ โดยศึกษากับผู้ต้องขังในเรือนจำ พบว่าการอนุমানแบบรู้สึกผิด (Guilty attribution) สัมพันธ์กับลักษณะอาการทางประสาท (Neuroticism) และสัมพันธ์กับอายุ กล่าวคือยิ่งอายุมากจะยิ่งมีการอนุমানแบบรู้สึกผิด ส่วนการอนุমানแบบกล่าวโทษเหตุภายนอกสัมพันธ์กับลักษณะอาการทางจิตผิดปกติ (Psychoticism) และความเป็นปฎิบัติ ส่วน Forsterling, Schuster, และ Morgenstern (2005) ศึกษาความแตกต่างในการอนุমানสาเหตุในสถานการณ์ทางบวกและลบของตนเองและคู่ของตนระหว่างบุคคลที่มีอาการซึมเศร้าหดหู่ (Dysphoric) กับบุคคลที่ไม่มีอาการซึมเศร้าหดหู่ โดยผู้ร่วมการวิจัยจะต้องรายงานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล รายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับคู่ของตน ทำมาตรวัดความซึมเศร้าและมาตรวัดรูปแบบการอนุমানสาเหตุ เช่น “คุณได้พบกับเพื่อนที่ชมเชยคุณ คุณจะอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ว่าเกิดจากสาเหตุใด” นอกจากนี้ผู้ร่วมการวิจัยต้องจินตนาการถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับคู่ของตนเอง เช่น “สมมติว่าคู่ของคุณได้พบกับเพื่อนที่ชมเชยเขา คุณคิดว่าคู่ของคุณประสบความสำเร็จน่าจะมาจากสาเหตุใด” และทำที่สุดจึงให้ผู้ร่วมการวิจัยจินตนาการถึงคู่ของตนเองในการทำมาตรวัดรูปแบบการอนุমানสาเหตุ เช่น “คุณได้พบกับเพื่อนที่ชมเชยคุณ คุณคิดว่าคู่ของคุณจะอธิบายการประสบความสำเร็จของคุณว่าน่าจะมาจากสาเหตุใด” โดยประเมินการอนุমানสาเหตุใน 3 มิติ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงที่ของสาเหตุและมิติการแผ่ขยายของสาเหตุ ผลการวิจัยพบว่าบุคคลที่มีอาการซึมเศร้าหดหู่ จะมีการอนุমানสาเหตุแบบซึมเศร้า (Depressogenic attributions) เมื่อได้รับผลลัพธ์ของตนมากกว่าบุคคลที่ไม่มีอาการซึมเศร้าหดหู่ กล่าวคือ เมื่อประสบกับความล้มเหลวจะอนุমানสาเหตุไปที่เหตุภายใน เหตุคงที่และเหตุสากล แต่เมื่อประสบความสำเร็จจะอนุমানสาเหตุไปที่เหตุภายนอก เหตุไม่คงที่และเหตุจำเพาะ และบุคคลที่มีอาการซึมเศร้าหดหู่ยังคิดว่าคู่ของตนจะอนุমানสาเหตุในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองในลักษณะของการอนุমানสาเหตุแบบซึมเศร้าอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามบุคคลที่มีอาการซึมเศร้าหดหู่

กลับไม่ได้อธิบายผลลัพธ์ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับคู่ของตนในลักษณะซึมเศร้าแต่อย่างใด โดยการอนุมานสาเหตุของผู้ร่วมการทดลองมิได้ได้รับผลกระทบจากระดับความซึมเศร้าเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับสถานะทางอารมณ์ของคู่ด้วย โดยบุคคลที่มีคู่ที่ซึมเศร้าหุดหู่จะมีลักษณะการอนุมานสาเหตุแบบไม่ซึมเศร้า (Antidepressogenic attributions) มากกว่าบุคคลที่มีคู่ที่ซึมเศร้าหุดหู่ นอกจากนี้ยังพบว่าคนที่ไม่มีอาการซึมเศร้าหุดหู่มีการคาดหวังการอนุมานผลลัพธ์ของคู่ของตนใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีอาการซึมเศร้าหุดหู่

Mezulis, Abramson, Hyde, และ Benjamin (2004) ศึกษาเชิงอภิวเคราะห์เกี่ยวกับความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุแบบเข้าข้างตนเอง โดยเฉพาะการอนุมานสาเหตุแบบอนุมานสาเหตุไปที่เหตุภายใน เหตุคงที่ และเหตุสากลในสถานการณ์ทางบวกมากกว่าสถานการณ์ทางลบ ผลการวิจัยพบว่าเด็กและบุคคลที่โตวัยกลางคนมีความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุแบบเข้าข้างตนเองมากกว่าคนในวัยอื่นอย่างมีนัยสำคัญ ชาวเอเชียมีความลำเอียงในการอนุมานสาเหตุแบบเข้าข้างตนเองน้อยกว่าชาวอเมริกันและชาวตะวันตก ผู้ที่อาการทางจิตมีความสัมพันธ์กับความลำเอียงมากกว่าผู้ที่มีอาการซึมเศร้า วิตกกังวลและสมาธิสั้น

ในประเทศไทยได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการอนุมานสาเหตุเช่นกัน ดังเช่นในงานวิจัยของ จันทนา จงสว่าง (2539) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 ของสถาบันการศึกษาของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 504 คน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาพยาบาลที่มีรูปแบบการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ดีมีคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติการพยาบาลสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มองโลกในแง่ร้ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนการอนุมานสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุและมิติความสม่ำเสมอมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคทฤษฎีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนมิติความทั่วไปมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคทฤษฎีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้คะแนนการอนุมานสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลในมิติทั้งสามมิติมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับคะแนนวิชาการพยาบาลในภาคปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สุภาวดี จันทร์เพ็ญ (2541) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์เลวร้ายในการเรียน ลำดับในการเลือก และความตั้งใจที่จะสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่งกับผลการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 100 คน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการอธิบายมองโลกแง่ร้ายมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับเกรดเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ความตั้งใจที่จะสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่งมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับเกรดเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รูปแบบการอธิบายมองโลกแง่ร้ายมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความตั้งใจที่จะสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รูปแบบอธิบายมีผลต่อผลการเรียนมากกว่าความตั้งใจที่จะสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง และลำดับในการเลือกมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความตั้งใจที่จะสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ธิดารัตน์ ธรรมเกษร (2543) ศึกษาบทบาททางเพศ การประสบความสำเร็จในอาชีพและการอนุมานสาเหตุของความสำเร็จในอาชีพ ของผู้หญิงทำงานในบริษัทเอกชนซึ่งมีอายุการทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 220 คน พบว่าผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศลักษณะความเป็นชายและลักษณะแอนโดรจีเนียสประสบความสำเร็จในอาชีพมากกว่าผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศลักษณะความเป็นหญิงและลักษณะไม่ชัดเจนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศลักษณะความเป็นชายและลักษณะแอนโดรจีเนียสมีการอนุมานสาเหตุความสำเร็จในอาชีพไปที่ปัจจัยภายในมากกว่าผู้หญิงทำงานที่มีบทบาททางเพศลักษณะไม่ชัดเจนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้อายุ ลักษณะความเป็นชาย ผลการเรียนของระดับการศึกษาสูงสุด และระดับการศึกษาของมารดา เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายการประสบความสำเร็จในอาชีพของผู้หญิงทำงานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อใช้ตำแหน่ง รายได้ และระดับการศึกษาเป็นเกณฑ์ของการประสบความสำเร็จในอาชีพ

สุวิทย์ หรั่งเพชร (2544) ศึกษาอิทธิพลของความตั้งใจทางกายภาพและเพศต่อการรับรู้ความสามารถและการอนุมานสาเหตุของความสำเร็จ ผู้ร่วมการทดลองเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 240 คน และให้ดูรูปภาพบุคคล 12 ภาพแบ่งเป็นเพศชาย 6 ภาพและเพศหญิง 6 ภาพซึ่งมีระดับความตั้งใจทางกายภาพที่แตกต่างกัน และให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินความสามารถและอนุมานสาเหตุของความสำเร็จของบุคคลในภาพ ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่มีความตั้งใจทางกายภาพสูงกว่าถูกประเมินว่ามีความสามารถมากกว่าผู้ที่มีความตั้งใจทางกายภาพต่ำกว่า

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพศชายถูกประเมินว่ามีความสามารถไม่แตกต่างกับเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ที่มีความตั้งใจดูใจทางกายภาพสูงและปานกลางได้รับการอนุมานสาเหตุของความสำเร็งไปที่ความสามารถมากกว่าผู้ที่มีความตั้งใจดูใจทางกายภาพต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ขณะที่ผู้ที่มีความตั้งใจดูใจทางกายภาพสูงได้รับการอนุมานสาเหตุของความสำเร็งไปที่ความสามารถไม่แตกต่างกับผู้ที่มีความตั้งใจดูใจทางกายภาพปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเพศชายได้รับการอนุมานสาเหตุของความสำเร็งไปที่ความสามารถไม่แตกต่างกับเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อพรพรรณ ภารพบ (2546) ศึกษารูปแบบความผูกพัน ได้แก่ มั่นคง หมางเมิน หมกมุ่น และหวาดหวั่น กับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบ โดยแบ่งการอนุมานสาเหตุออกเป็นสามมิติ ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวรและมิติความเป็นสากล และศึกษากับความลำเอียง ในการอนุมานสาเหตุ โดยศึกษาผู้จบการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป 400 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ดีทั้ง 3 มิติ รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ดีเฉพาะมิติความคงทนถาวรและความเป็นสากล รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ร้ายเฉพาะมิติความคงทนถาวรและความเป็นสากล รูปแบบความผูกพันด้านหมกมุ่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายเฉพาะมิติความคงทนถาวรและความเป็นสากล รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายเฉพาะมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ รูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองในแง่ร้ายทั้ง 3 มิติ รูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของผู้อื่นในแง่ร้ายทั้ง 3 มิติ รูปแบบความผูกพันด้านมั่นคงมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับคะแนนความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับที่สูงกว่าด้านหมางเมินและด้านหวาดหวั่น ในสถานการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบทั่วไปความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับปรากฏการณ์ผู้กระทำ-ผู้สังเกต รูปแบบความผูกพันด้านหมางเมินมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับที่สูงกว่าด้านมั่นคง ส่วนรูปแบบความผูกพันด้านหวาดหวั่นมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

ทางบวกกับความคลาดเคลื่อนพื้นฐานในการอนุมานสาเหตุในระดับสูงกว่าด้านมั่นคงและด้าน
หมกมุ่น

ความหลงตนเองกับการอนุมานสาเหตุ

งานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการศึกษาความหลงตนเองกับตัวแปรการอนุมานสาเหตุค่อนข้างมาก โดยมักจะศึกษาควบคู่กับตัวแปรอื่น เช่น อารมณ์ การเพิ่มคุณค่าให้ตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง ดังเช่นในงานวิจัยของ Campbell, Reeder, และ Sedikides (2000) ศึกษาความหลงตนเองกับกลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าให้ตนเอง โดยคนหลงตนเองจะใช้กลยุทธ์ในการเพิ่มคุณค่าในตนเองทั้งในการเปรียบเทียบกับผู้อื่นหรือการทำงานเพียงคนเดียวหรือไม่ ในการศึกษาที่ 1 ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรวัดความหลงตนเองและมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้ร่วมการทดลองจะได้อุดหนุนกับคู่ของตนเป็นเวลา 9 นาทีโดยมีแนวคำถามเป็นแนวทางในการสนทนา หลังจากนั้นจะบอกแก่ผู้ร่วมการทดลองว่าจะได้เข้าร่วมการงานวิจัยอีกงานหนึ่ง ซึ่งผู้ร่วมการทดลองครึ่งหนึ่งจะได้ทำงานร่วมกับคู่ของตนคนเดิม ส่วนที่เหลือจะได้ทำงานกับผู้อื่น โดยงานที่ให้ทำเป็นแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ที่สร้างจากวัสดุคืออิฐและเทียน ทั้งนี้ผู้ร่วมการทดลองทำงานเพียงลำพังในห้องทดลอง แต่คะแนนความคิดสร้างสรรค์จะนำมารวมกับคู่ของตน ซึ่งผู้ร่วมการทดลองจะคาดเดาถึงผลลัพธ์ในการทำแบบทดสอบนี้ได้ยาก เนื่องจากแบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบที่มีความกำกวม และผู้ร่วมการทดลองไม่สามารถเห็นผลงานของคู่ของตนได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยให้ผลป้อนกลับแบบลวงแก่ผู้ร่วมการทดลองโดยสุ่ม ในขั้นสุดท้ายจะให้อนุมานผลลัพธ์ของความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยให้ประเมินว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบในผลลัพธ์ที่ได้จากคะแนนแบบทดสอบนี้ และประเมินความสำคัญของผลลัพธ์ที่ได้รับนั้น ในการศึกษาที่ 2 วิธีการทดลองเหมือนการศึกษาที่ 1 แต่ผู้ร่วมการทดลองจะต้องทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์เพียงคนเดียว จากนั้นจะได้รับผลป้อนกลับทางบวกหรือทางลบโดยสุ่ม ซึ่งจะเป็นผลป้อนกลับในระดับปัจเจกบุคคล ผลการวิจัยพบว่าเมื่อประสบกับความล้มเหลว คนหลงตนเองสูงจะมีการเพิ่มคุณค่าในตนเองโดยปฏิเสธความรับผิดชอบ แต่เมื่อประสบความสำเร็จคนหลงตนเองสูงจะรับผิดชอบในความสำเร็จมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ โดยคนหลงตนเองต่ำมีความยึดหยุ่นในการใช้การเพิ่มคุณค่าในตนเองมากกว่าคนหลงตนเองสูง โดยคนหลงตนเองต่ำไม่ได้มีการเพิ่มคุณค่าในตนเองในการทำงานแข่งกับผู้อื่น แต่จะใช้การเพิ่มคุณค่าในตนเองต่อเมื่อพวกเขาประเมินว่างานนั้นมีความสำคัญ

Farwell และ Wohlwend-Lloyd (1998) มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหลงตนเองกับการเพิ่มคุณค่าให้ตนเอง การประเมินตนเองในแง่ดี (Favorable self-evaluations) และการอนุมานสาเหตุแบบเพิ่มคุณค่าให้ตนเอง ผลการวิจัยพบว่าความหลงตนเองมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการทำนายเกรดในการสอบของตนเอง แต่ไม่มีสหสัมพันธ์กับเกรดที่แท้จริง อันแสดงให้เห็นว่าคนหลงตนเองสูงจะมองโลกในแง่ดีมากกว่าคนหลงตนเองต่ำ แต่คนหลงตนเองสูงมิได้มีความสามารถสูงกว่าคนหลงตนเองต่ำแต่อย่างใด และความหลงตนเองยังมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการคาดคะเนเกรดปัจจุบันและมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการประมาณร้อยละของผู้ที่ได้เกรดต่ำกว่าตน กล่าวคือ คนที่หลงตนเองสูงมีแนวโน้มที่จะคาดคะเนเกรดในปัจจุบันสูงเกินไปและคาดคะเนว่ามีคนที่ได้เกรดต่ำกว่าตนสูงเกินไป ความหลงตนเองมีความสัมพันธ์กับการคาดหวังต่อความสามารถของตนในแง่ดี และบุคคลที่หลงตนเองสูงมีแนวโน้มอนุมานสาเหตุผลงานที่ประสบความสำเร็จไปที่ความสามารถและความพยายามของตนเอง แต่ไม่อนุมานสาเหตุไปที่ความสามารถและความพยายามของผู้ที่ทำงานร่วมกันกับตน

นอกจากกลวิธีการเพิ่มคุณค่าในตนเองที่บุคคลหลงตนเองใช้เพื่ออำরণการเห็นคุณค่าในตนเองแล้ว บุคคลหลงตนเองยังใช้กลวิธีการทำให้ตนเองเสียเปรียบ (Self-handicapping) ด้วย เนื่องจากการทำให้ตนเองเสียเปรียบจะเป็นข้ออ้างได้ว่าสาเหตุที่บุคคลไม่ประสบความสำเร็จเป็นเพราะสิ่งต่าง ๆ ไม่เอื้ออำนวย ดังเช่นในงานศึกษาของ Rhodewalt, Tragakis, และ Finnerty (in press) ที่ได้ทดลองโดยให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบทดสอบสติปัญญาที่แบ่งเป็นข้อคำถามที่ยากหรือง่าย จากนั้นในการทำแบบทดสอบครั้งที่สองผู้ร่วมการทดลองจะต้องเลือกฟังเสียงดนตรีที่ขัดขวางหรือสนับสนุนหรือไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อการทำแบบทดสอบ ผลการวิจัยพบว่าคนหลงตนเองสูงมีพฤติกรรมทำให้ตนเองเสียเปรียบโดยการเลือกฟังเสียงดนตรีที่ขัดขวางการทำแบบทดสอบมากกว่าคนหลงตนเองต่ำ ทั้งนี้การทำให้ตนเองเสียเปรียบเป็นการแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการอนุมานแบบเพิ่มอำนาจให้ตนเอง (Self-aggrandizing attributional style) ของคนหลงตนเองสูง

ข้อค้นพบหนึ่งในทฤษฎีการอนุมานสาเหตุคือ ความลำเอียงแบบปกป้องตนเอง (Ego-defensive bias) อันเป็นความลำเอียงของบุคคลที่เชื่อถือพฤติกรรมทางบวก ขณะที่บุคคลจะโทษเหตุภายนอก (Ladd et al., 1997) ซึ่งบุคคลหลงตนเองจะใช้ความลำเอียงแบบปกป้องตนเองเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง และปกป้องตนเองจากความรู้สึกขาดแคลน ในทางตรงกันข้ามความ

ลำเอียงแบบต่อต้านการปกป้องตนเอง (Counterdefensive bias) เป็นความลำเอียงที่บุคคลจะยอมรับผิดชอบในผลลัพธ์ทางลบในบางสถานการณ์ อันเนื่องจากบุคคลหลงตนเองจะเต็มใจที่จะยอมรับผิดในผลลัพธ์ทางลบเพื่อที่จะแสวงหาการชื่นชมจากผู้อื่น ดังนั้นกระบวนการอคติทั้งสองจะเป็นหนทางที่บุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตแบบหลงตนเองจะอ้างการเห็นคุณค่าในตนเองเอาไว้ (Hartouni, 1992)

Rhodewalt และ Morf (1998) ศึกษาเกี่ยวกับความหลงตนเองต่อการอนุমানสาเหตุและการสนองตอบทางอารมณ์เมื่อบุคคลประสบกับความล้มเหลวหรือประสบกับความล้มเหลวภายหลังได้รับผลป้อนกลับ โดยผู้เข้าร่วมการทดลองต้องทำแบบทดสอบสติปัญญา 2 ชุด ๆ ละ 12 ข้อ เป็นแบบทดสอบที่ไม่มีคำตอบถูกหรือผิดชัดเจน โดยผู้ร่วมการทดลองครึ่งหนึ่งจะได้รับผลป้อนกลับทางบวกในการทำแบบทดสอบชุดแรก แต่ได้ผลป้อนกลับทางลบในการทำแบบทดสอบชุดที่สอง ส่วนผู้ร่วมการทดลองอีกครึ่งหนึ่งได้รับผลป้อนกลับทางลบในการทำแบบทดสอบชุดแรก และได้รับผลป้อนกลับทางบวกในการทำแบบทดสอบชุดที่สอง โดยในเงื่อนไขผลป้อนกลับทั้งสองด้านผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขผลป้อนกลับทางบวกจะได้รับผลการทดสอบว่าทำคะแนนได้ถูกต้องร้อยละ 80 ส่วนผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผลป้อนกลับทางลบจะได้รับผลการทดสอบว่าทำคะแนนได้ถูกต้องร้อยละ 30 หลังจากทำแบบทดสอบเสร็จสิ้นแล้ว ผู้ร่วมการทดลองอนุমানสาเหตุของผลงานที่ได้ทำไปและรายงานอารมณ์ของตน หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงให้ผลป้อนกลับแก่ผู้ร่วมการทดลอง ผลการวิจัยพบว่าคนหลงตนเองสูงจะมีแนวโน้มที่จะอนุমানสาเหตุความสำเร็จมาจากความสามารถของตนเอง แต่ในขณะเดียวกันเมื่อประสบกับความล้มเหลว บุคคลที่หลงตนเองสูงจะสนองตอบต่อความล้มเหลวด้วยความโกรธและวิตกกังวลมากกว่าคนหลงตนเองต่ำ เช่นเดียวกับในงานวิจัยของ Stucke (2003) ที่มีข้อค้นพบสอดคล้องกับ Rhodewalt และ Morf โดย Stucke ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของความหลงตนเอง การอนุমানสาเหตุและอารมณ์ต่อการประสบความสำเร็จและความล้มเหลว เริ่มจากการทำมาตรวัดความหลงตนเอง และทำแบบทดสอบสติปัญญาผ่านทางโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยคำสั่ง ข้อกระทง และผลการทดสอบจะสื่อผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ ในช่วงต้นก่อนที่จะเริ่มทำแบบทดสอบ ผู้ร่วมการทดลองจะได้รับการชี้แจงถึงคุณภาพของแบบทดสอบในการประเมินทักษะทางการเรียนและความสามารถทางวิชาการ ตามเงื่อนไขการทดลอง 2 เงื่อนไขที่จัดกระทำขึ้น หลังการทำแบบทดสอบเสร็จแล้ว ครึ่งหนึ่งของผู้ร่วมการทดลองจะได้รับข้อความที่ปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ว่า ผลการทดสอบสติปัญญาของคุณจัดอยู่ใน 10% ของกลุ่มนักศึกษาที่ทำคะแนนได้ดีที่สุด อันเป็นเงื่อนไขจัดกระทำ

ทางบวก และผู้ร่วมการทดลองอีกครั้งหนึ่งได้รับข้อความที่ปรากฏว่าผลการทดสอบสติปัญญาของคุณจัดอยู่ใน 10% ของกลุ่มนักศึกษาที่ทำคะแนนได้ต่ำที่สุด อันเป็นเงื่อนไขจัดกระทำทางลบ จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินความรู้สึกของตนเองภายหลังจากได้รับผลป้อนกลับทางบวกหรือทางลบ และระบุสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งที่อธิบายผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งประเมินอารมณ์ของตนเองโดยใช้มาตรวัดค่าคุณศัพท์ ผลการวิจัยพบว่าในสถานการณ์ทางบวกคนที่หลงตนเองสูงมีแนวโน้มที่จะอนุมานสาเหตุว่ามาจากความสามารถของตนเองมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ แต่ในสถานการณ์ทางลบคนที่หลงตนเองสูงมีแนวโน้มที่จะอนุมานสาเหตุว่ามาจากความยากของงานมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ และคนที่หลงตนเองต่ำไม่ค่อยมีแนวโน้มที่จะเลือกความยากของงานเป็นคำอธิบายสาเหตุของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวก็ตาม นอกจากนี้ยังพบว่าการอนุมานสาเหตุว่ามาจากความยากของงานและความสามารถของตนเองเป็นตัวแปรสื่อกลางระหว่างอิทธิพลของความหลงตนเองกับความโกรธและความซึมเศร้าภายหลังจากได้รับผลป้อนกลับทางลบ

Robins และ Beer (2001) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาพลวงตาทางบวกเกี่ยวกับตนเองในการศึกษาที่ 1 ผู้ร่วมการทดลองจะต้องรวมกลุ่ม ๆ ละ 5 คนทำงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสถานการณ์เกี่ยวข้องกับภารกิจในการลงจอดยานอวกาศบนดวงจันทร์ โดยคำสั่งในสถานการณ์นี้มีรายละเอียดว่า “คุณเป็นหนึ่งในสมาชิกนักบินอวกาศที่จะต้องปฏิบัติภารกิจลงจอดบนพื้นผิวดวงจันทร์ที่ห่างออกไป 200 ไมล์ แต่เนื่องจากพื้นผิวที่หยาบของดวงจันทร์อาจก่อปัญหาให้แก่ยานอวกาศของคุณ มีเพียงอุปกรณ์ 15 อย่างที่จะช่วยป้องกันไม่ให้การลงจอดกระทบต่อยานของคุณ ดังนั้นกลุ่มของของคุณจะต้องจัดอันดับความสำคัญของอุปกรณ์ 15 อย่างนี้ว่าสิ่งใดจำเป็นต่อการอยู่รอดของยานนี้ เราให้เวลาคุณในการปฏิบัติภารกิจ 20 นาที” หลังจากนั้นผู้ร่วมการทดลองจะต้องประเมินประสิทธิภาพของตนเองและเพื่อนร่วมทีมประเมินตนเองและเพื่อนร่วมทีมถึงระดับการลงทุนลงแรงให้กับงาน ประเมินความสำคัญของตนในการทำงานและการอนุมานสาเหตุของผลงานที่ได้ ทำมาตรวัดความหลงตนเอง รวมทั้งรายงานอารมณ์ในขณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย ในการศึกษาที่ 1 พบว่าคนหลงตนเองสูงมีแนวโน้มที่จะประเมินความสามารถของตนเองสูงกว่าผู้อื่นประเมิน และคนหลงตนเองสูงมักจะคิดว่าผู้อื่นจะประเมินความสามารถให้พวกเขาสูงกว่าที่ผู้อื่นประเมิน รวมทั้งการเพิ่มคุณค่าให้ตนเองมีสหสัมพันธ์กับการอนุมานสาเหตุว่ามาจากความสามารถทางสติปัญญาของตนเอง และการเพิ่มการเห็นคุณค่าตนเองมีสหสัมพันธ์กับอารมณ์ทางบวก ในการศึกษาที่ 2 ให้ผู้ร่วมการทดลองทำ

มาตรวัดการรับรู้ความสามารถทางวิชาการ ทำข้อสอบวัดความรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Scholastic Aptitude Test) และสอบถามผลการเรียนเฉลี่ย ทำมาตรวัดการอนุมานตนเอง มาตรวัดความหลงตนเอง มาตรวัดสุขภาวะทางจิต และมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่าคนหลงตนเองมีการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเองในทางบวกมากกว่าคนหลงตนเองต่ำ และการเพิ่มคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับการอนุมานสาเหตุความสามารถทางวิชาการของตนเองแบบเข้าข้างตนเอง โดยคนหลงตนเองจะบิดเบือนการมองความสามารถของตนเองในโลกแห่งความเป็นจริง ส่วนบุคคลที่เพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองจะอธิบายสาเหตุความสำเร็จว่ามาจากความสามารถ ความพยายาม แต่ลดความสำคัญของสถานการณ์และโชค ในขณะที่เดียวกันบุคคลที่เพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองมีแนวโน้มที่จะไม่อนุมานสาเหตุความล้มเหลวว่ามาจากความสามารถของตน

ข้อค้นพบในงานวิจัยข้างต้นมีความสอดคล้องกันว่า บุคคลที่หลงตนเองสูงจะมองตนเองในแง่บวก ประเมินความสามารถสูงเกินความเป็นจริง และอนุมานสาเหตุของความสำเร็จว่ามาจากความสามารถของตนเองมากกว่าบุคคลที่หลงตนเองต่ำ และอนุมานสาเหตุของความล้มเหลวว่ามาจากความยากของงานมากกว่าบุคคลที่หลงตนเองต่ำ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่มีข้อค้นพบว่า บุคคลหลงตนเองสูงมีลักษณะการอนุมานสาเหตุในแต่ละมิติแตกต่างไปจากบุคคลที่หลงตนเองต่ำ ดังเช่นในงานวิจัยของ Ladd และคณะ (1997) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหลงตนเองและการอนุมานสาเหตุในสถานการณ์ทางบวกและลบ โดยให้ผู้ร่วมการวิจัยทำมาตรวัดความหลงตนเอง มาตรวัดรูปแบบการอนุมานสาเหตุ (Attributional style questionnaire) อันประกอบด้วยสถานการณ์สมมติ 12 สถานการณ์ แบ่งเป็นสถานการณ์ทางบวก 6 สถานการณ์และสถานการณ์ทางลบ 6 สถานการณ์ เพื่อพิจารณาว่าบุคคลมีแนวโน้มที่จะอธิบายสาเหตุของสถานการณ์ทางบวกและลบไปที่ภายในหรือภายนอก เหตุคงที่หรือไม่คงที่ เหตุทั่วไปหรือเหตุเฉพาะ นอกจากนี้ผู้ร่วมการวิจัยต้องทำแบบสอบถามปลายปิดที่บรรยายถึงสถานการณ์ 12 สถานการณ์ แบ่งเป็นสถานการณ์ทางบวก 6 สถานการณ์และสถานการณ์ทางลบ 6 สถานการณ์ เพื่อประเมินขอบเขตว่าบุคคลจะอธิบายสาเหตุในมิติภายในหรือภายนอก มิติคงที่หรือไม่คงที่ มิติทั่วไปหรือเหตุเฉพาะ ซึ่งมาตรวัดนี้พัฒนาตามหลักการของคู่มือการวินิจฉัยและสถิติของความผิดปกติทางจิต ฉบับที่ 4 โดยมีความแตกต่างจากมาตรวัดรูปแบบการอนุมานสาเหตุตรงที่มาตรวัดรูปแบบการอนุมานสาเหตุเป็นมาตรวัดที่ออกแบบมาเพื่อศึกษารูปแบบการอนุมานสาเหตุแบบซึมเศร้า (Depressive attributional style) ผลการวิจัยพบว่าในสถานการณ์ทางบวก คนที่หลงตนเองสูงจะอนุมานสาเหตุ

ว่ามาจากเหตุภายในมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ ส่วนในสถานการณ์ทางลบ คนที่หลงตนเองสูงจะ
อนุমানสาเหตุว่ามาจากเหตุไม่คงที่และเหตุจำเพาะมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ และนอกจากนี้ยัง
พบว่าในสถานการณ์ทางลบ ผู้ชายที่หลงตนเองสูงจะอนุমানสาเหตุไปที่เหตุจำเพาะมากกว่า
ผู้หญิงที่หลงตนเองสูง ในสถานการณ์ทางบวก ผู้ชายที่หลงตนเองสูงจะอนุমানสาเหตุไปที่เหตุ
สากลมากกว่าผู้หญิงที่หลงตนเองสูง ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mitchell (1989) ที่
พบว่าลักษณะการบุคลิกภาพบางอย่างจะนำมาสู่รูปแบบการอนุমানสาเหตุที่แตกต่างกัน โดย
บุคคลที่หลงตนเองสูงจะอนุমানสาเหตุไปที่เหตุภายใน เหตุคงที่ และเหตุสากลในสถานการณ์
ทางบวกมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ แต่ในสถานการณ์ทางลบคนที่หลงตนเองสูงจะอนุমানสาเหตุ
ไปที่ภายนอก เหตุไม่คงที่ และเหตุจำเพาะมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

นอกจากในการศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงและ
หลงตนเองต่ำแล้ว ยังมีการศึกษาความแตกต่างในการอนุমানสาเหตุของบุคคลที่มีความผิดปกติ
ทางจิตแบบหลงตนเองและบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตประสาท (Neurotic) อันเนื่องมาจาก
พื้นฐานแนวคิดที่ว่าบุคคลที่ตกอยู่ในภาวะการช่วยเหลือตนเองไม่ได้ (Learned helplessness) มี
ลักษณะการอนุমানสาเหตุไปที่ภายในตนเอง เหตุคงที่ และเหตุสากลในสถานการณ์ทางลบ อัน
นำมาสู่การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ การยอมจำนน และความซึมเศร้า Hartouni (1992) จึงเห็นว่า
รูปแบบการอนุমানสาเหตุของบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตแบบหลงตนเอง จะสะท้อนถึงการ
ปกป้องตนเองจากความไม่ชัดเจนในความเห็นคุณค่าในตนเองและการยอมจำนน จึงได้ศึกษา
รูปแบบการอนุমানสาเหตุของบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตแบบหลงตนเอง พบว่าเมื่อประสบกับ
สถานการณ์ทางบวก บุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตแบบหลงตนเองจะอนุমানสาเหตุไปที่เหตุ
ภายใน และเหตุคงที่มากกว่าบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตประสาท แต่ไม่พบความแตกต่างใน
สถานการณ์ทางลบระหว่างบุคคลทั้งสองประเภท

จากข้อค้นพบในงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องไปในแนวทาง
เดียวกันว่า ในสถานการณ์ทางบวกบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงจะอนุমানสาเหตุของ
ความสำเร็จว่ามาจากเหตุภายใน เหตุคงที่และเหตุสากลมากกว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลง
ตนเองต่ำ ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า “คนที่หลงตนเองสูงที่ได้รับผล
ป้อนกลับทางบวกมีการอนุমানสาเหตุของความสำเร็จว่าเกิดจากเหตุภายใน เหตุถาวรและเหตุ
สากลมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ” ตั้งสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ถึง 3 และในสถานการณ์ทางลบ

บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงจะอนุমানสาเหตุของความล้มเหลวว่ามาจากเหตุภายนอก เหตุไม่คงที่และเหตุจำเพาะมากกว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า “คนที่หลงตนเองสูงที่ได้รับผลป้อนกลับทางลบมีการอนุমানสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ” ตั้งสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ถึง 6 ดังนั้นจึงมีความน่าสนใจจะศึกษาว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในประเทศไทยจะมีลักษณะการอนุমানสาเหตุอย่างไร เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ของความสำเร็จและความล้มเหลว มีความเหมือนหรือแตกต่างจากบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองในบริบทสังคมตะวันตกหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของผลป้อนกลับต่อการอนุমানสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวของผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง

ขอบเขตในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 373 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยและการตีความคะแนนของตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 ความหลงตนเอง แบ่งเป็น 2 ระดับ

1. คนที่หลงตนเองสูง
2. คนที่หลงตนเองต่ำ

2.1.2 ผลป้อนกลับ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ผลป้อนกลับทางบวก
2. ผลป้อนกลับทางลบ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 การอนุমানสาเหตุ แบ่งเป็น 3 มิติ

1. มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (เหตุภายในและเหตุภายนอก)

2. มิติความคงทนถาวรของสาเหตุ (เหตุถาวรและเหตุชั่วคราว)
3. มิติการแผ่ขยายของสาเหตุ (เหตุสากลและเหตุจำเพาะ)

การคิดคะแนน

ในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ แบ่งเป็นเหตุภายในและเหตุภายนอก โดยคะแนนของเหตุภายในจะได้รับการรวมคะแนนของข้อในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ หากข้อใดคะแนนในด้านที่สูงสื่อถึงเหตุภายนอกจะคิดคะแนนโดยการกลับคะแนนของข้อกระทงในข้อนั้น ส่วนคะแนนของเหตุภายนอกจะได้รับการรวมคะแนนของข้อในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ หากข้อใดคะแนนในด้านที่สูงสื่อถึงเหตุภายในจะคิดคะแนนโดยการกลับข้อกระทงในข้อนั้น

ในมิติความคงที่ของสาเหตุ แบ่งเป็นเหตุถาวรและเหตุชั่วคราว โดยคะแนนของเหตุถาวรจะได้รับการรวมคะแนนของข้อในมิติความคงที่ของสาเหตุ หากข้อใดคะแนนในด้านที่สูงสื่อถึงเหตุชั่วคราวจะคิดคะแนนโดยการกลับคะแนนของข้อกระทงในข้อนั้น ส่วนคะแนนของเหตุชั่วคราวจะได้รับการรวมคะแนนของข้อในมิติความคงที่ของสาเหตุ หากข้อใดคะแนนในด้านที่สูงสื่อถึงเหตุถาวรจะคิดคะแนนโดยการกลับข้อกระทงในข้อนั้น

ในมิติการแผ่ขยายของสาเหตุ แบ่งเป็นเหตุสากลและเหตุจำเพาะ โดยคะแนนของเหตุสากลจะได้รับการรวมคะแนนของข้อในมิติการแผ่ขยายของสาเหตุ หากข้อใดคะแนนในด้านที่สูงสื่อถึงเหตุจำเพาะจะคิดคะแนนโดยการกลับคะแนนของข้อกระทงในข้อนั้น ส่วนคะแนนของเหตุจำเพาะจะได้รับการรวมคะแนนของข้อในมิติการแผ่ขยายของสาเหตุ หากข้อใดคะแนนในด้านที่สูงสื่อถึงเหตุสากลจะคิดคะแนนโดยการกลับข้อกระทงในข้อนั้น

สมมติฐานการวิจัย

1. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุमानสาเหตุในด้านเหตุภายในมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ
2. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุमानสาเหตุในด้านเหตุถาวรมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ
3. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุमानสาเหตุในด้านเหตุสากลมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ
4. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุमानสาเหตุในด้านเหตุภายนอกมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

5. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราวมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ
6. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความหลงตนเอง หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่ให้ความสำคัญกับตนเองมากจนเกินความเป็นจริง หมกมุ่นและเพ้อฝันอยู่กับอำนาจ ชื่อเสียง และความสำเร็จ คิดว่าตนเป็นคนพิเศษ และคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติที่เป็นพิเศษจากผู้อื่น ต้องการเป็นที่สนใจและได้รับการยกย่องสรรเสริญอยู่ตลอดเวลา มีปฏิกริยาตอบกลับในทางลบต่อคนที่มาวิจารณ์ตน เห็นแก่ตัว แสวงหาประโยชน์จากผู้อื่น ขาดการเอาใจใส่ผู้อื่นอย่างแท้จริง อิจฉาคนอื่นและคิดว่าคนอื่นกำลังอิจฉาตนเอง คิดว่าตนเองอยู่เหนือผู้อื่น

ในงานวิจัยนี้ ความหลงตนเอง หมายถึง คะแนนที่ได้จากมาตรวัดความหลงตนเอง ลักษณะของมาตรวัดความหลงตนเองเป็นมาตรประมาณค่าแบบ 5 ช่วง โดยมีองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านอำนาจหน้าที่ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง ด้านความเหนือกว่า ด้านการชอบแสดงออก ด้านการแสวงหาผลประโยชน์ ด้านความทะนงตน ด้านการสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่

คะแนนที่ได้จากมาตรวัดความหลงตนเอง สามารถจัดจำแนกออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

คนหลงตนเองสูง หมายถึง บุคคลที่มีคะแนนจากมาตรวัดความหลงตนเองสูงกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 75 ของผู้ตอบมาตรวัดความหลงตนเองทั้งหมด

คนหลงตนเองต่ำ หมายถึง บุคคลที่มีคะแนนจากมาตรวัดความหลงตนเองต่ำกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 25 ของผู้ตอบมาตรวัดความหลงตนเองทั้งหมด

ผลป้อนกลับ หมายถึง การได้รับผลการวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

ผลป้อนกลับทางบวก หมายถึง การได้รับผลการวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ระบุว่าจะระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้ร่วมการทดลองจัดอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผลป้อนกลับทางลบ หมายถึง การได้รับผลการวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ระบุว่าจะระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้ร่วมการทดลองจัดอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การอนุมานสาเหตุ หมายถึง การรับรู้หรือความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับเหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่งว่ามีสาเหตุมาจากสิ่งใด ซึ่งการกระทำของบุคคลอื่น การกระทำของตนเอง หรือสภาพแวดล้อม อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการรับรู้ของบุคคล

ในงานวิจัยนี้ การอนุมานสาเหตุ หมายถึง การที่ผู้ร่วมการทดลองระบุว่าสาเหตุที่ได้คะแนนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงหรือต่ำเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของบุคคลในวัยเดียวกันมาจากสาเหตุใด ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 มิติ ดังนี้

มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ สามารถแบ่งการอนุมานสาเหตุเป็น 2 ด้าน ได้แก่

การอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน หมายถึง การที่ผู้ร่วมการทดลองระบุว่าสาเหตุที่ได้คะแนนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงหรือต่ำมาจากสาเหตุที่อยู่ภายในตนเอง เช่น ความสามารถของงาน หรือความพยายาม

การอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก หมายถึง การที่ผู้ร่วมการทดลองระบุว่าสาเหตุที่ได้คะแนนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงหรือต่ำมาจากสาเหตุที่อยู่ภายนอกตนเอง เช่น โชค หรือความยากง่ายของงานที่ทำ

มิติความคงทนถาวรของสาเหตุ สามารถแบ่งการอนุมานสาเหตุเป็น 2 ด้าน ได้แก่

การอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวร หมายถึง การที่ผู้ร่วมการทดลองระบุว่าสาเหตุที่ได้คะแนนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงหรือต่ำมาจากสาเหตุที่เกิดขึ้นถาวร ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

การอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราว หมายถึง การที่ผู้ร่วมการทดลองระบุว่าสาเหตุที่ได้คะแนนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงหรือต่ำมาจากสาเหตุที่เกิดขึ้นชั่วคราว เปลี่ยนแปลงได้

มิติการแผ่ขยายของสาเหตุ สามารถแบ่งการอนุมานสาเหตุเป็น 2 ด้าน ได้แก่

การอนุมานสาเหตุในด้านเหตุสากล หมายถึง การที่ผู้ร่วมการทดลองระบุว่าสาเหตุที่ได้คะแนนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงหรือต่ำมาจากสาเหตุที่เกิดขึ้นในหลายสถานการณ์ เช่น การทำแบบวัดความสามารถอื่น ๆ

การอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะ หมายถึง การที่ผู้ร่วมการทดลองระบุว่าสาเหตุที่ได้คะแนนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงหรือต่ำมาจากสาเหตุที่เกิดขึ้นเฉพาะสถานการณ์นี้เท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่าคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูง เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกหรือลบจากการทำงานที่มอบหมายแล้วมีการอนุมานสาเหตุแตกต่างจากคนที่หลงตนเองต่ำหรือไม่อย่างไร
2. ทำให้เข้าใจถึงธรรมชาติของคนที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะในสถานการณ์การเรียนหรือการทำงาน
3. เป็นการขยายการศึกษาการอนุมานสาเหตุกับบุคลิกภาพแบบหลงตนเองเพิ่มขึ้น ในแง่ของการพิจารณาในมิติการอนุมานสาเหตุ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับต่อการอนุมานสาเหตุ” มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งเพศหญิงและเพศชายจากสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 373 คน

การออกแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ 2 x 2 แฟคทอเรียลดีไซน์ (Factorial Design) เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม โดยระดับความหลงตนเอง (ระดับสูงและระดับต่ำ) และผลป้อนกลับ (บวกและลบ) เป็นตัวแปรอิสระและการอนุมานสาเหตุเป็นตัวแปรตาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย มาตรฐานวัดความหลงตนเอง มาตรฐานวัดการอนุมานสาเหตุ และแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ขั้นตอนในการสร้างมาตร

1. มาตรฐานวัดความหลงตนเอง ขั้นตอนในการสร้างมาตรฐานวัดความหลงตนเองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ข้อกระทงในมาตรฐานวัดความหลงตนเองเริ่มจากการพัฒนาโดย Tanchotsrinon และคณะ (2006) ซึ่งได้นำข้อกระทงในมาตรฐานวัดความหลงตนเอง (The Narcissistic Personality

Inventory หรือ NPI) ของ Raskin และ Terry (1988) มาดัดแปลงเป็นภาษาไทยและเพิ่มข้อกระทง หลังจากนั้นนิภาพร รุจิพิพัฒน์กุลและวันวิสาข์ ฤกษ์ทวี ได้นำมาตรวจความหลงตนเองมาพัฒนาต่อ โดยเขียนข้อกระทงเพิ่มขึ้นได้ข้อกระทงจำนวน 35 ข้อ และในภายหลังผู้วิจัยจึงได้สร้างข้อกระทงเพิ่มร่วมกับกันยารัตน์ สอาดเย็น โดยได้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาของข้อกระทงจากอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 88 ข้อ รวมเป็น 123 ข้อ โดยแบ่งเป็นความหลงตนเอง 7 ด้าน ดังต่อไปนี้

- 1) ด้านอำนาจหน้าที่ (Authority) ข้อกระทงเดิม 7 ข้อ ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม 15 ข้อ รวมเป็น 22 ข้อ
- 2) ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง (Self-sufficiency) ข้อกระทงเดิม 4 ข้อ ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม 15 ข้อ รวมเป็น 19 ข้อ
- 3) ด้านความเหนือกว่า (Superiority) ข้อกระทงเดิม 4 ข้อ ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม 17 ข้อ รวมเป็น 21 ข้อ
- 4) ด้านการชอบแสดงออก (Exhibitionism) ข้อกระทงเดิม 4 ข้อ ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม 13 ข้อ รวมเป็น 17 ข้อ
- 5) ด้านการแสวงหาผลประโยชน์ (Exploitativeness) ข้อกระทงเดิม 7 ข้อ ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม 8 ข้อ รวมเป็น 15 ข้อ
- 6) ด้านทะนงตน (Vanity) ข้อกระทงเดิม 5 ข้อ ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม 11 ข้อ รวมเป็น 16 ข้อ
- 7) ด้านการสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่ (Entitlement) ข้อกระทงเดิม 4 ข้อ ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม 9 ข้อ รวมเป็น 13 ข้อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4

จำนวนข้อกระทงในการพัฒนามาตรวัดความหลงตนเอง จำแนกตามองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ข้อกระทงเดิม			ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม			
	ข้อทาง	ข้อทาง	รวม	ข้อทาง	ข้อทาง	รวม	รวม
	บวก	ลบ		บวก	ลบ		
ด้านอำนาจหน้าที่	4	3	7	8	7	15	22
ด้านความสามารถในการ							
พึ่งตนเอง	3	1	4	6	9	15	19
ด้านความเหนือกว่า	4	0	4	9	8	17	21
ด้านการชอบแสดงออก	3	1	4	7	6	13	17
ด้านการแสวงหา							
ผลประโยชน์	5	2	7	4	4	8	15
ด้านทะนงตน	3	2	5	7	4	11	16
ด้านการสมควรได้มากกว่าที่							
เป็นอยู่	1	3	4	4	5	9	13
รวม	23	12	35	45	43	88	123

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินว่าข้อกระทงแต่ละข้อตรงกับความรู้สึกของผู้ร่วมการทดลองมากน้อยเพียงใด โดยมีระดับการตอบ 5 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ทั้งสองข้างพอ ๆ กัน เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อกระทงในทิศทางบวก ในแต่ละระดับจะมีความหมายดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ทั้งสองข้างพอ ๆ กัน
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อกระทงในทิศทางลบ ในแต่ละระดับจะมีความหมายดังนี้

- 1 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

- 2 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ทั้งสองข้างพอ ๆ กัน
- 4 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 5 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

1.2 นำมาตรวัดจำนวน 123 ข้อไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คนตอบ โดยมีอายุระหว่าง 17 - 60 ปี ($M = 25.78$) เป็นเพศชาย 165 คน เป็นเพศหญิง 335 คน โดยเป็นนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี 272 คน ระดับปริญญาโท 35 คน ระดับปริญญาเอก 3 คน และประกอบอาชีพแล้วจำนวน 186 คน รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5

จำนวนและร้อยละของตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของมาตรวัดความหลงตนเอง ($N = 500$)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
17 - 20 ปี	228	45.6
21 - 30 ปี	147	29.4
31 - 40 ปี	71	14.2
40 ปีขึ้นไป	51	10.2
ไม่ระบุ	3	0.6
เพศ		
ชาย	165	33.0
หญิง	335	67.0
กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น		
ปริญญาตรี	272	54.4
ปริญญาโท	35	7.0
ปริญญาเอก	4	0.8
ไม่ระบุ	3	0.6

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
กำลังประกอบอาชีพ		
พนักงานบริษัทเอกชน	53	10.6
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	60	9.6
รับจ้าง	48	12.0
ธุรกิจส่วนตัว	6	9.6
ไม่ระบุ	19	3.8

1.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อกระทง (Item Analysis) โดยแบ่งระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงสุดร้อยละ 27 และกลุ่มที่มีคะแนนต่ำสุดร้อยละ 27 จากนั้นจึงนำข้อกระทงมาวิเคราะห์ด้วยสถิติที (t test) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และเลือกใช้เฉพาะข้อกระทงที่สามารถแบ่งแยกคะแนนของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลพบว่าการวิเคราะห์ข้อกระทงมีข้อกระทงที่ต้องคัดออกทั้งสิ้น 13 ข้อ

1.4 นำข้อกระทงที่ผ่านการทดสอบมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows version 11.5 เพื่อตรวจสอบความตรงของข้อกระทง โดยข้อกระทงที่อยู่ในมิติเดียวกันจะต้องมีน้ำหนักบรรทุก (Factor loading) สูงสุดอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน โดยคัดเลือกเฉพาะข้อกระทงที่มีน้ำหนักบรรทุกสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบนั้น โดยกำหนดว่าค่าน้ำหนักบรรทุกของข้อกระทงต้องมีค่าสูงกว่า .3 จึงจะผ่านเกณฑ์การคัดเลือก แต่ในกรณีที่ข้อกระทงไม่ได้มีน้ำหนักสูงสุดอยู่ตามองค์ประกอบที่ควรจะเป็น เช่น ข้อกระทงที่สร้างขึ้นเพื่อวัดองค์ประกอบด้านอำนาจหน้าที่ กลับมีน้ำหนักบรรทุกสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบด้านทะนงตน ข้อกระทงดังกล่าวนี้จะถูกคัดออกไป

จากการคัดเลือกข้อกระทงที่มีคุณภาพที่ได้มาจำนวน 51 ข้อกระทง แบ่งเป็นข้อกระทงในด้านอำนาจหน้าที่ 9 ข้อ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง 5 ข้อ ด้านความเหนือกว่า 8 ข้อ ด้านการชอบแสดงออก 6 ข้อ ด้านการแสวงหาผลประโยชน์ 6 ข้อ ด้านทะนงตน 12 ข้อ ด้านการสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่ 5 ข้อ ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก ตารางที่ ก 8

1.5 หาความเที่ยง (Reliability) ของมาตรวัดความหลงตนเอง ด้วยการนำข้อกระทงที่จะนำไปใช้ในชั้นวิจัยทั้ง 51 ข้อมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของข้อกระทง ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

องค์ประกอบด้านอำนาจหน้าที่ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .8364

องค์ประกอบด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .7611

องค์ประกอบด้านความเหนือกว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .8278

องค์ประกอบด้านการชอบแสดงออก ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .7083

องค์ประกอบด้านการแสวงหาผลประโยชน์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .7012

องค์ประกอบด้านทะนงตน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .8599

องค์ประกอบด้านการสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .8163

มาตรวัดความหลงตนเองทั้ง 51 ข้อได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .8984 ตัวอย่างมาตรวัดความหลงตนเองปรากฏในภาคผนวก จ

2. มาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุ

มาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุ เป็นมาตรที่สร้างขึ้นโดย Russell ในปี 1982 โดยมีข้อกระทงทั้งหมด 9 ข้อ แบ่งมิติการอนุมานสาเหตุเป็น 3 มิติ ตามแนวคิดของ Weiner (1980) ได้แก่ มิติที่มาของสาเหตุ มิติความคงที่ของสาเหตุ และมิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุ โดยแบ่งเป็นมิติละ 3 ข้อกระทง

การวิจัยครั้งนี้ได้ปรับใช้แนวทางการพัฒนามาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุของ Russell (1982) แต่แบ่งมิติการอนุมานสาเหตุเป็น 3 มิติตามแนวคิดของ Seligman (1992) ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวรของสาเหตุ และมิติการแผ่ขยายของสาเหตุ โดยความแตกต่างในการแบ่งมิติการอนุมานสาเหตุคือ Weiner (1980) เรียกมิติแรกว่ามิติที่มาของสาเหตุ แบ่งเป็นเหตุภายในและเหตุภายนอก สามารถเทียบเคียงได้กับมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุของ Seligman ซึ่งแบ่งเป็นเหตุภายในและเหตุภายนอกเช่นกัน ส่วนมิติที่สอง Weiner เรียกว่ามิติความคงที่ของสาเหตุ แบ่งเป็นเหตุคงที่และเหตุไม่คงที่ สามารถเทียบเคียงได้กับมิติความคงทนถาวรของสาเหตุของ Seligman ซึ่งแบ่งเป็นเหตุคงที่และเหตุไม่คงที่เช่นกัน อย่างไรก็ตามทั้งสองมีความแตกต่างที่สำคัญในการแบ่งมิติที่สาม โดย Weiner เรียกมิติที่สามว่า มิติความสามารถในการ

ควบคุมสาเหตุ แบ่งเป็นสามารถควบคุมได้และไม่สามารถควบคุมได้ ในขณะที่ Seligman เรียกมิติที่สามารถ ควบคุมการแผ่ขยายของสาเหตุ แบ่งเป็นเหตุสากลและเหตุจำเพาะ ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกรูปแบบการแบ่งมิติการอนุมานสาเหตุของ Seligman เนื่องจากมีงานวิจัยที่มีข้อค้นพบว่าบุคคลที่หลงตนเองสูงมีความแตกต่างจากบุคคลที่หลงตนเองต่ำในการอนุมานสาเหตุในมิติการแผ่ขยายของสาเหตุ แต่ยังไม่มีการวิจัยใดที่ค้นพบความแตกต่างในการอนุมานสาเหตุในมิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง

ขั้นตอนในการพัฒนามาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุมีดังนี้

1.1 เริ่มต้นจากการศึกษาการสร้างมาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุของ Russell (1982) จากนั้นแปลและเรียบเรียงข้อกระทงเป็นภาษาไทย และสร้างข้อกระทงเพิ่มมิติละ 2 ข้อ ส่วนมิติการแผ่ขยายของสาเหตุสร้างข้อกระทงขึ้นมาใหม่จำนวน 5 ข้อ

1.2 พิจารณาความตรงตามเนื้อหาของข้อกระทงที่แปลมาและข้อกระทงที่สร้างเพิ่มเติมจำนวน 15 ข้อ พร้อมปรับปรุงและแก้ไขให้เหมาะสมโดยอยู่ในความดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.3 นำข้อกระทงทั้ง 15 ข้อที่ปรับปรุงแล้วมาสร้างเป็นชุดของมาตรที่มีคำตอบให้เลือก 7 ระดับ มีค่าคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 7 และที่ปลายทั้ง 2 ข้างเป็นคำคู่ที่ตรงกันข้ามในแต่ละมิติ ดังนี้

ก. มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ แบ่งเป็นภายในกับภายนอก โดยให้ผู้ตอบประเมินบนมาตร 7 จุด ข้อหนึ่งคือสาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายใน ข้ออื่นคือสาเหตุเกิดจากปัจจัยภายนอก

ข. มิติความคงทนถาวรของสาเหตุ แบ่งเป็นถาวรกับชั่วคราว โดยให้ผู้ตอบประเมินบนมาตร 7 จุด ข้อหนึ่งคือสาเหตุที่มีความถาวร ข้ออื่นคือสาเหตุที่มีลักษณะชั่วคราว

ค. มิติการแผ่ขยายของสาเหตุ แบ่งเป็นสากลกับเฉพาะ โดยให้ผู้ตอบประเมินบนมาตร 7 จุด ข้อหนึ่งคือสาเหตุที่มีความเป็นสากล ข้ออื่นคือสาเหตุเกิดขึ้นเฉพาะเจาะจงในสถานการณ์เดียว

คะแนนของมาตรวัดนี้ได้จากการรวมคะแนนในข้อกระทงแต่ละมิติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อกระทงที่วัดมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ได้แก่ ข้อที่ 1, ข้อที่ 5, ข้อที่ 7, ข้อที่ 10 และข้อที่ 14 ซึ่งคะแนนระดับสูงในแต่ละข้อจะบ่งชี้ถึงการอนุมานสาเหตุว่ามาจากเหตุภายใน

ข้อกระทงที่วัดมิติตามความคงทนถาวรของสาเหตุ ได้แก่ ข้อที่ 2, ข้อที่ 4, ข้อที่ 9, ข้อที่ 12 และ ข้อที่ 13 ซึ่งคะแนนระดับสูงในแต่ละข้อจะบ่งชี้ถึงการอนุมานสาเหตุว่ามาจากเหตุการณ์

ข้อกระทงที่วัดมิติตามการแผ่ขยายของสาเหตุ ได้แก่ ข้อที่ 3, ข้อที่ 6, ข้อที่ 8, ข้อที่ 11 และข้อที่ 15 ซึ่งคะแนนระดับสูงในแต่ละข้อจะบ่งชี้ถึงการอนุมานสาเหตุว่ามาจากเหตุสากล

1.4 นำมาตรวจวัดมิติตามการอนุมานสาเหตุไปหาคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตจำนวน 154 คน แบ่งเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาจิตวิทยาทั่วไป จำนวน 130 คน และนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 24 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 154 คน รายละเอียดดังตารางที่ 6 โดยกลุ่มตัวอย่างจะประเมินมิติตามการอนุมานสาเหตุจากผลคะแนนที่ได้รับจากใบรายงานระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (ดูตัวอย่างในภาคผนวก จ)

ตารางที่ 6

จำนวนและร้อยละของตัวอย่างในการสร้างมาตรวัดมิติตามการอนุมานสาเหตุ จำแนกตามลักษณะพื้นฐานต่าง ๆ ($N = 154$)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	42	27.3
หญิง	112	72.7
2. อายุ (ปี)		
17	3	1.9
18	47	30.5
19	64	41.6
20	25	16.2
21	9	5.8
22	4	2.6
23	1	0.6
ไม่ระบุ	1	0.6

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. คณะ		
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		
จิตวิทยา	35	22.7
นิเทศศาสตร์	64	41.6
สหเวชศาสตร์	29	18.8
สถาปัตยกรรมศาสตร์	1	0.6
อักษรศาสตร์	1	0.6
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์		
วนศาสตร์	24	15.6
4. ระดับชั้นปี		
ปี 1	65	42.2
ปี 2	69	44.8
ปี 3	4	2.6
ปี 4	12	7.8
ไม่ระบุ	4	2.6

1.5 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows version 11.5 เพื่อตรวจสอบความตรงของข้อกระทง เนื่องจากวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีที่ช่วยยืนยันว่าข้อกระทงในมิติแต่ละมิติเป็นอิสระจากกัน โดยข้อกระทงที่อยู่ในมิติเดียวกันจะต้องมีน้ำหนักบรรจุ (Factor loading) สูงสุดอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน โดยสาเหตุที่เลือกตรวจสอบความตรงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ เนื่องจากประการแรกเป็นวิธีที่ประหยัด เนื่องจากสามารถใช้กลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างที่วัดระดับความยากง่ายของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประการที่สองวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบนี้ยังเป็นการยืนยันว่ามาตรมีความตรงและให้รายละเอียดเกี่ยวกับความตรงในรูปน้ำหนักบรรจุกอีกด้วย

ในการวิเคราะห์นี้ได้เลือกใช้การกำหนดองค์ประกอบแทนการสกัดองค์ประกอบ เนื่องจากมีทฤษฎีเป็นพื้นฐานแล้วว่าองค์ประกอบในมิติการอนุมานสาเหตุตามแนวทางของ Seligman (1992) มี 3 องค์ประกอบ และเลือกหมุนแกน (Rotation) เป็นแบบมุมฉาก (Varimax) เนื่องจากมีทฤษฎีอ้างอิงได้ว่าองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นอิสระจากกัน

ขั้นตอนในการคัดเลือก

1. พิจารณารูปแบบน้ำหนักบรรทุกของตัวแปรทั้งหมดในแต่ละองค์ประกอบ
2. คัดเลือกเฉพาะข้อกระทงที่มีน้ำหนักบรรทุกสูงสุดอยู่ในองค์ประกอบในมิตินั้น โดยกำหนดว่าค่าน้ำหนักบรรทุกของข้อกระทงต้องมีค่าสูงกว่า .3 จึงจะผ่านเกณฑ์การคัดเลือก แต่ในกรณีที่ข้อกระทงไม่ได้มีน้ำหนักสูงสุดอยู่ตามองค์ประกอบที่ควรจะเป็น เช่น ข้อกระทงที่สร้างขึ้นเพื่อวัดมิติความคงทนถาวรของสาเหตุ กลับมีน้ำหนักบรรทุกสูงสุดอยู่ในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ข้อกระทงดังกล่าวนี้จะถูกตัดออกไป

จากการคัดเลือกข้อกระทงที่มีคุณภาพที่ได้มาจำนวน 13 ข้อกระทง แบ่งเป็นข้อกระทงในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ จำนวน 5 ข้อกระทง มิติความคงที่ของสาเหตุ จำนวน 3 ข้อกระทง และมิติการแผ่ขยายของสาเหตุ จำนวน 5 ข้อกระทง ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข ตารางที่ ข 2 เมื่อเปรียบเทียบจำนวนข้อของแต่ละมิติกับมาตรฐานวัดมิติการอนุมานสาเหตุของ Russell (1982) ซึ่งมีข้อกระทงมิติละ 3 ข้อกระทง จึงเห็นว่าจำนวนข้อที่คัดเลือกเพียงพอที่จะใช้วัดมิติการอนุมานสาเหตุได้ตามวัตถุประสงค์

1.6 หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของมาตรฐานวัดมิติการอนุมานสาเหตุ ด้วยการนำข้อกระทงที่จะนำไปใช้ในขั้นวิจัยทั้ง 13 ข้อกระทง มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของข้อกระทงมิติการอนุมานสาเหตุแต่ละมิติ ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .8581

มิติความคงทนถาวรของสาเหตุ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .6827

มิติการแผ่ขยายของสาเหตุ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .8026

3. แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ในการพัฒนาแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาแบบทดสอบเชาว์ปัญญา (Intelligence Quotient Test) ของ Eysenck และ Evans (1995) Russell และ Carter (2000) และ IQ Test Labs (1998) ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วยแบบทดสอบทางด้านภาษา (Verbal) ตัวเลข (Numerical) และมิติสัมพันธ์ (Spatial) โดยเลือกศึกษาเฉพาะแบบทดสอบมิติสัมพันธ์ เนื่องจากป้องกันมิให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบสำหรับผู้ที่มีความสามารถเฉพาะทาง เช่น ภาษาหรือตัวเลข และศึกษาแบบทดสอบเชาว์ปัญญาของ Serebriakoff (1996) ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะให้เลือกตอบโดยมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว และบางข้อมีหลายตัวเลือกรวมเป็นคำตอบที่ถูกต้อง คำถามแบ่งออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการหมุน (Turning) ด้านการสะท้อน (Reflected Forms) ด้านการสะท้อนและการหมุน (Reflecting and Turning) ด้านวงล้อ (Potter's Wheel) ด้านการสร้างรูปทรง (Fitting) ด้านอนุกรมรูปทรง (Following) ด้านการนับ (Counting) ด้านการนึกภาพ (Visualizing) ด้านการอุปมาอุปไมย (Analogies) โดยในการวิจัยครั้งนี้เลือกเฉพาะข้อคำถามในด้านที่สามารถสร้างข้อคำถามที่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว อันได้แก่ ด้านการหมุน ด้านการสร้างรูปทรง ด้านอนุกรมรูปทรง ด้านอุปมาอุปไมย และด้านมิติสัมพันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้จำนวน 50 ข้อ

3.2 นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่จำนวน 50 ข้อ ไปทำการทดสอบกับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 10 คนก่อน เพื่อดูความเหมาะสมในการกำหนดเวลาที่ใช้ในการทดลองในขั้นพัฒนาเครื่องมือ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องตอบคำถามทุกข้อ ไม่เว้นข้อใดว่างไว้ พบว่าระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการทำแบบวัดจนเสร็จใช้เวลา 30 นาที

3.3 นำแบบวัดจำนวน 50 ข้อไปทดสอบกับนิสิตจำนวน 154 คน แบ่งเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 130 คน และนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 24 คน โดยกำหนดระยะเวลาในการทำ 30 นาที เพื่อหาค่าความยาก (Difficulties) โดยคัดเลือกเฉพาะข้อกระทงที่มีผู้ตอบถูกระหว่างร้อยละ 40 ถึงร้อยละ 60 จากผู้ที่ตอบทั้งหมด หรือข้อกระทงที่มีระดับความยากปานกลาง ไม่ยากหรือง่ายเกินไป ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ตอบไม่สามารถคาดเดาได้ว่าคำตอบของตนถูกหรือผิด รวมทั้งค่าชี้แจงในแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ว่าคะแนนในแต่ละข้อจะ

ไม่เท่ากัน เนื่องจากภายหลังจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จะต้องให้ผลป้อนกลับแบบลวงแก่ผู้ร่วมการทดลองว่าระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้ร่วมการทดลองจัดอยู่ในระดับสูงหรือต่ำ

3.4 จากผลการทดสอบหาค่าความยากของข้อกระทง จำนวนข้อกระทงที่มีระดับความยากปานกลางมีจำนวนทั้งสิ้น 27 ข้อ รายละเอียดดังตาราง ข ในภาคผนวก และนำแบบวัดจำนวน 27 ข้อนี้ไปทดสอบกับนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 10 คน (กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยทำแบบวัดนี้มาก่อน) เพื่อหาระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการทำแบบทดสอบจนเสร็จพบว่าระยะเวลาในการทำแบบวัดจนเสร็จใช้เวลา 20 นาที ทั้งนี้เพื่อดูความเหมาะสมในการกำหนดเวลาในขั้นทดลองจริง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเตรียมการทดลอง

ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอน พร้อมนัดหมายวันเวลาที่สะดวกในการเข้าไปเก็บข้อมูล รวมทั้งพิจารณาถึงจำนวนของผู้ร่วมการทดลองและจัดผู้ร่วมการทดลองเข้ารับเงื่อนไขการทดลองโดยสุ่มแบบคละในแต่ละชั้นเรียนให้เข้ารับเงื่อนไขการทดลองในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

2. ขั้นทดลอง

ผู้วิจัยพบนิสิตนักศึกษาในชั่วโมงเรียน โดยอำพรางวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ว่าเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ตนเองและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในขั้นแรกให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยจับเวลา 20 นาที เมื่อครบกำหนดเวลาจึงเก็บรวบรวมแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยให้ผู้ร่วมการทดลองเชื่อว่าผู้วิจัยได้นำแบบวัดไปตรวจคะแนน และให้ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรวจวัดความหลงตนเอง

ภายหลังจากที่ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรวจวัดความหลงตนเองแล้ว ในขั้นตอนการจัดกระทำผลป้อนกลับ ผู้ร่วมการทดลองจะได้รับใบรายงานผลการวัดความสามารถในการคิด

วิเคราะห์ว่าตนเองมีระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับสูงหรือต่ำโดยสุ่ม ซึ่งเป็นคะแนนแบบलग การเฉลยผลการวัดจะแบ่งเป็น 2 เงื่อนไข ผู้ร่วมการทดลองจะได้รับผลการวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพียงแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น ในจำนวนเท่ากันดังนี้

- ในเงื่อนไขผลป้อนกลับทางบวก จะได้รับผลการตรวจวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ดังนี้ “จากการตรวจวัดคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของท่าน เปรียบเทียบกับคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่าระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของท่านจัดอยู่ในระดับสูง”

- ในเงื่อนไขผลป้อนกลับทางลบ จะได้รับผลการตรวจวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ดังนี้ “จากการตรวจวัดคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของท่าน เปรียบเทียบกับคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่าระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของท่านจัดอยู่ในระดับต่ำ”

ทั้งนี้ในใบรายงานผลการวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์มีตารางเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเปอร์เซ็นต์ของนิสิตนักศึกษาที่ทำคะแนนได้ในระดับนี้ เพื่อให้ผู้ร่วมการทดลองรับรู้และตระหนักถึงผลป้อนกลับให้เด่นชัดขึ้น อันเนื่องมาจากตามข้อค้นพบในงานวิจัยของ Barry และคณะ (2006) ที่พบว่าบุคคลที่หลงตนเองสูงจะถูกกระตุ้นทางอารมณ์จากการเปรียบเทียบทางสังคมอย่างมาก โดยคำนึงถึงเพียงแค่การเอาชนะผู้อื่น แต่ไม่คำนึงถึงเป้าหมายของตนเอง ทั้งนี้ตารางเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเปอร์เซ็นต์ของนิสิตนักศึกษาที่ทำคะแนนได้ในระดับนี้ได้จากผลการตรวจวัดคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในขั้นพัฒนาแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเพื่อให้การเฉลยผลการตรวจวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือ จำเป็นที่จะต้องสร้างเงื่อนไขการทดลองว่า หากผู้ร่วมการทดลองเว้นว่างคำตอบ โดยตอบคำถามน้อยกว่า 20 ข้อ จำเป็นที่ต้องให้ผลป้อนกลับทางลบหรือเฉลยระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ว่าอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากคำชี้แจงในแบบวัดที่เสนอว่า “บางข้อมี 2 คะแนน บางข้อมี 1 คะแนน” ดังนั้นในกรณีที่ผู้ร่วมการทดลองตอบคำถามต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ข้อ ถึงแม้จะตอบถูกหมดทั้ง 20 ข้อ ๆ ละ 2 คะแนนก็ตาม ผู้ร่วมการทดลองจะได้เพียง 40 คะแนนเท่านั้น ไม่ถึงเกณฑ์ช่วงคะแนนระดับสูงคือ “41 – 50 คะแนน” อย่างไรก็ตามจะไม่นำข้อมูลของผู้ร่วมการทดลองนั้น

มาวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้อาจนำมาสู่การไม่ตระหนักถึงผลป้อนกลับที่ได้รับ และนำมาสู่ปัญหาในการอนุมานสาเหตุได้

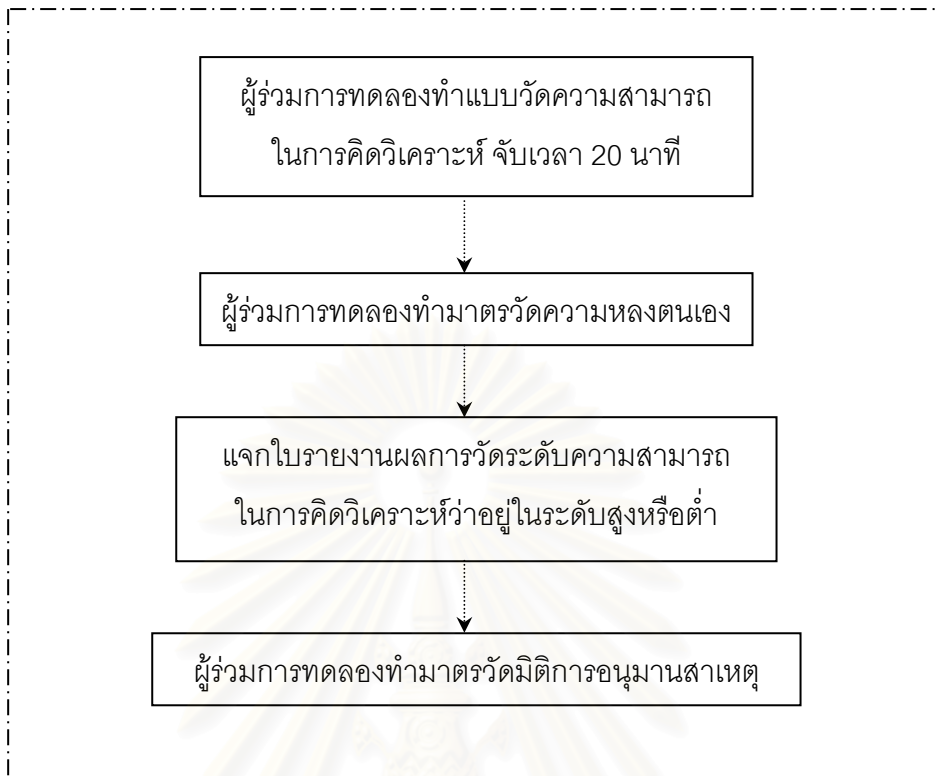
ในขั้นตอนการทำแบบประเมินตนเอง ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุ ซึ่งในมาตรวัดนี้มีข้อคำถามที่ตรวจสอบการจัดกระทำ (Manipulation check) เพื่อตรวจสอบว่าผู้ร่วมการทดลองรับรู้ผลป้อนกลับทางบวกหรือทางลบตรงตามเงื่อนไขที่จัดกระทำหรือไม่ จึงมีคำถามให้ผู้ร่วมการทดลองประเมิน 3 ตัวเลือก ดังนี้

- “จากผลการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของท่านอยู่ในระดับใด” โดยมีตัวเลือกให้เลือกระหว่าง สูง หรือ ปานกลาง หรือ ต่ำ

หากผู้ร่วมการทดลองได้รับผลป้อนกลับทางบวกหรือได้รับใบรายงานผลการวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ว่าอยู่ในระดับสูง แต่กลับรายงานในข้อคำถามที่ตรวจสอบการจัดกระทำว่าอยู่ในระดับปานกลางหรือต่ำ ผู้วิจัยจะไม่นำคะแนนของผู้ร่วมการทดลองนี้มาวิเคราะห์ ในทางกลับกันหากผู้ร่วมการทดลองได้รับผลป้อนกลับทางลบหรือได้รับใบรายงานผลการวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ว่าอยู่ในระดับต่ำ แต่กลับรายงานในข้อคำถามที่ตรวจสอบการจัดกระทำว่าอยู่ในระดับปานกลางหรือสูง ก็จะไม่นำแบบสอบถามของผู้ร่วมการทดลองนั้นมาวิเคราะห์เช่นกัน

ในตอนท้ายของการทดลอง ผู้วิจัยบอกถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการวิจัย และชักถามถึงข้อสงสัยของผู้ร่วมการทดลองที่อาจมีต่อวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการวิจัยในระหว่างดำเนินการทดลอง หากพบผู้ที่สงสัยจะไม่นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจวิธีดำเนินการทดลองจึงสรุปเป็นแผนภาพในการดำเนินการทดลองดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานทั้ง 6 ข้อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ผลการวิจัย

ในการศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับต่อการอนุมานสาเหตุ ขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐาน

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) ของคะแนนการอนุมานสาเหตุในแต่ละมิติ จำแนกตามบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับ เพื่อทดสอบอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับ ว่าส่งผลต่อคะแนนการอนุมานสาเหตุในแต่ละมิติอย่างไรบ้าง เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จึงทดสอบการเปรียบเทียบต่าง (Contrast) เพื่อใช้เปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวที่หนึ่งในระดับที่แตกต่างกันของตัวแปรอิสระตัวที่สอง สำหรับทดสอบสมมติฐานทั้ง 6 ข้อ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เพิ่มเติม

โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three-way ANOVA) ของคะแนนการอนุมานสาเหตุในแต่ละมิติ จำแนกตามบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ผลป้อนกลับและเพศ เพื่อทดสอบอิทธิพลหลักและปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ผลป้อนกลับ และเพศ ว่าส่งผลต่อคะแนนการอนุมานสาเหตุในแต่ละมิติอย่างไรบ้าง

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้เข้าร่วมการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัยมีจำนวน 373 คน เป็นเพศชาย 141 คน เพศหญิง 232 คน มีอายุระหว่าง 18 – 24 ปี ($M = 20.01$) โดยเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 และส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาจากคณะวิทยาศาสตร์ รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการวิจัย ($N = 373$)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	141	37.8
หญิง	232	62.2
อายุ		
18 ปี	33	8.8
19 ปี	99	26.5
20 ปี	120	32.2
21 ปี	73	19.6
22 ปี	30	8.0
23 ปี	10	2.7
24 ปี	1	0.3
ไม่ระบุ	7	1.9
ชั้นปีการศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	112	30.0
ชั้นปีที่ 2	151	40.5
ชั้นปีที่ 3	66	17.7
ชั้นปีที่ 4	42	11.3

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัย		
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		
คณะวิทยาศาสตร์	128	34.32
คณะสหเวชศาสตร์	26	6.97
คณะเภสัชศาสตร์	2	0.54
คณะอักษรศาสตร์	4	1.07
คณะศิลปกรรมศาสตร์	4	1.07
คณะเศรษฐศาสตร์	2	0.54
คณะนิติศาสตร์	1	0.27
คณะรัฐศาสตร์	4	1.07
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี	2	0.54
คณะวิศวกรรม	1	0.27
คณะครุศาสตร์	3	0.80
คณะแพทยศาสตร์	1	0.27
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร		
คณะวิทยาการจัดการ	79	21.18
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	1	0.27
คณะมนุษยศาสตร์	26	6.97
ไม่ระบุ	1	0.27
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์		
คณะวนศาสตร์	56	15.01
คณะเกษตร	8	2.14
คณะบริหารธุรกิจ	8	2.14
คณะเศรษฐศาสตร์	10	2.68
คณะศึกษาศาสตร์	2	0.54
คณะมนุษยศาสตร์	3	0.80
คณะวิทยาศาสตร์	1	0.27

เมื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เข้าข่ายตามเงื่อนไขการทดลอง พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 170 คน
รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8

จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (N = 170)

ผลป้อนกลับ	บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง	จำนวน	ร้อยละ
บวก	ระดับสูง	41	24.1
	ระดับต่ำ	49	28.8
	รวม	90	52.9
ลบ	ระดับสูง	40	23.5
	ระดับต่ำ	40	23.5
	รวม	80	47.0

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐาน

ตารางที่ 9 แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนการอนุมานสาเหตุในแต่ละมิติ จะเห็นได้ว่า เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวรและเหตุสากลสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ และเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวรและเหตุสากลต่ำกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9

ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและจำนวนตัวอย่างของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวรและเหตุสากล (N=170)

ผล ป้อน กลับ	มิติการ อนุมาน สาเหตุ	บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง						รวม		
		ระดับสูง			ระดับต่ำ			M	SD	n
		M	SD	n	M	SD	n			
บวก	เหตุภายใน	5.29	0.99	41	5.01	0.86	49	5.14	0.92	90
	เหตุถาวร	4.11	1.05	41	3.68	1.06	49	3.87	1.07	90
	เหตุสากล	4.81	1.22	41	4.47	1.04	49	4.62	1.13	90
ลบ	เหตุภายใน	4.07	1.01	40	4.75	1.15	40	4.41	1.13	80
	เหตุถาวร	2.87	1.08	40	3.89	1.34	40	3.38	1.31	80
	เหตุสากล	3.41	1.12	40	4.26	1.16	40	3.83	1.21	80

ตารางที่ 10 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการอนุมานสาเหตุในแต่ละมิติ จะเห็นได้ว่าเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะต่ำกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ และเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ

ตารางที่ 10

ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและจำนวนตัวอย่างของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะ จำแนกตามผลป้อนกลับและระดับความหลงตนเอง ($N = 170$)

ผล ป้อน กลับ	มิติการ อนุมาน สาเหตุ	บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง						รวม		
		ระดับสูง			ระดับต่ำ			M	SD	n
		M	SD	n	M	SD	n			
บวก	เหตุภายนอก	2.71	0.99	41	2.99	0.86	49	2.86	0.92	90
	เหตุชั่วคราว	3.89	1.05	41	4.32	1.06	49	4.13	1.07	90
	เหตุจำเพาะ	3.19	1.22	41	3.53	1.04	49	3.38	1.13	90
ลบ	เหตุภายนอก	3.94	1.01	40	3.26	1.15	40	3.60	1.13	80
	เหตุชั่วคราว	5.13	1.08	40	4.11	1.34	40	4.62	1.31	80
	เหตุจำเพาะ	4.60	1.12	40	3.74	1.16	40	4.17	1.21	80

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายในมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

ตารางที่ 11 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$F(1, 166) = 9.67, p < .01$] ดังแสดงในภาพที่ 2 และผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 23.50, p < .001$] เมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตพบว่าผลป้อนกลับทางบวก ($M = 5.14, SD = 0.92$) ทำให้มีการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายในมากกว่าผลป้อนกลับทางลบ ($M = 4.41, SD = 1.13$) ส่วนผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 1.73, ns$]

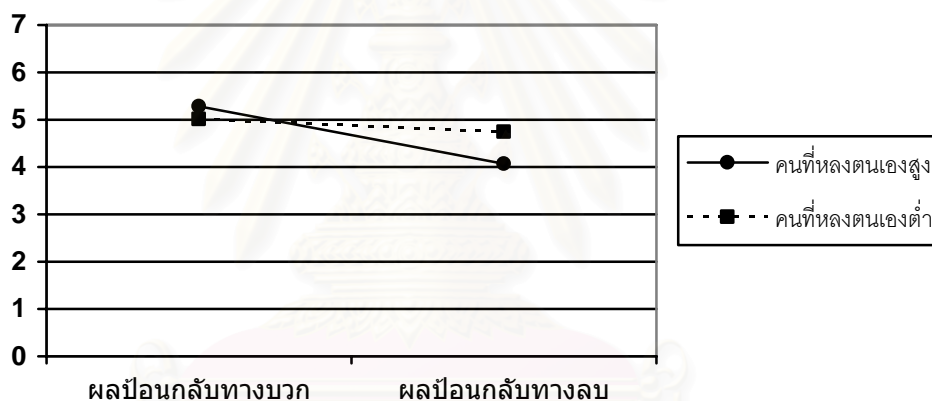
ตารางที่ 11

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (A)	1	1.73	.190
ผลป้อนกลับ (B)	1	23.50***	.000
A x B	1	9.67**	.002
ความคลาดเคลื่อน	166	(1.00)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

** $p < .01$. *** $p < .001$.

ภาพที่ 2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน

เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบต่อด้วยวิธีการเปรียบเทียบ พบว่า เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน ($M = 5.29, SD = 0.99$) ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ($M = 5.01, SD = 0.86$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 1.70, ns$] สมมติฐานข้อที่ 1 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน ($M = 4.75, SD = 1.15$) สูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูง ($M = 4.07, SD = 1.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$F(1, 166) = 9.28, p < .01$] นอกจากนี้ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลง

ตนเองสูงเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน ($M = 5.29, SD = 0.99$) สูงกว่าเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ($M = 4.07, SD = 1.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 30.38, p < .001$] ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน ($M = 5.01, SD = 0.86$) ไม่แตกต่างจากเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ($M = 4.75, SD = 1.15$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 1.58, ns$]

สมมติฐานข้อที่ 2 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวรมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

ตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวร พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 17.26, p < .001$] ดังแสดงในภาพที่ 3 และผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$F(1, 166) = 8.66, p < .01$] เมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตพบว่าผลป้อนกลับทางบวก ($M = 3.87, SD = 1.07$) ทำให้มีการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวรมากกว่าผลป้อนกลับทางลบ ($M = 3.38, SD = 1.31$) ส่วนผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 2.95, ns$]

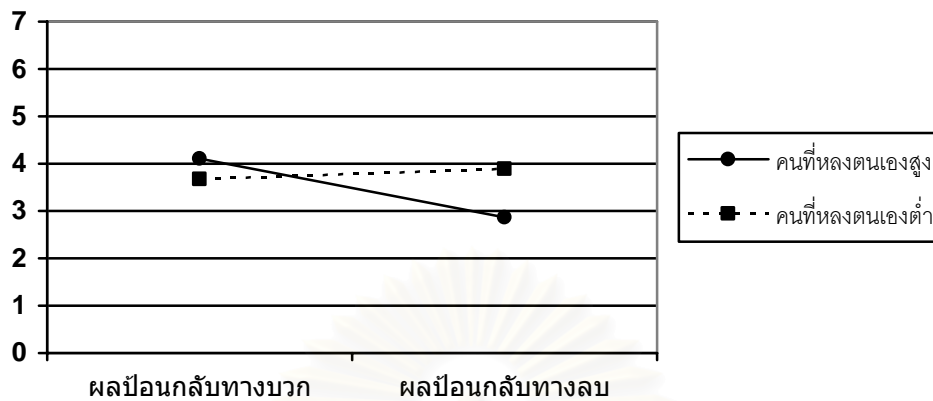
ตารางที่ 12

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวร

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (A)	1	2.95	.088
ผลป้อนกลับ (B)	1	8.66**	.004
A x B	1	17.26***	.000
ความคลาดเคลื่อน	166	(1.29)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

** $p < .01$. *** $p < .001$.

ภาพที่ 3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวร

เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบต่อด้วยวิธีการเปรียบเทียบ พบว่า เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวร ($M = 4.11, SD = 1.05$) ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ($M = 3.68, SD = 1.06$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 3.14, ns$] สมมติฐานข้อที่ 2 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวร ($M = 3.89, SD = 1.34$) สูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูง ($M = 2.87, SD = 1.08$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 16.34, p < .001$] นอกจากนี้ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวร ($M = 4.11, SD = 1.05$) สูงกว่าเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ($M = 2.87, SD = 1.08$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 24.17, p < .001$] ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวร ($M = 3.68, SD = 1.06$) ไม่แตกต่างจากเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ($M = 3.89, SD = 1.34$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 0.77, ns$]

สมมติฐานข้อที่ 3 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุสากลมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

ตารางที่ 13 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุผล พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 11.94, p < .001$] ดังแสดงในภาพที่ 4 และผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 21.47, p < .001$] เมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตพบว่าผลป้อนกลับทางบวก ($M = 4.62, SD = 1.13$) ทำให้มีการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุผลมากกว่าผลป้อนกลับทางลบ ($M = 3.83, SD = 1.21$) ส่วนผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 2.11, ns$]

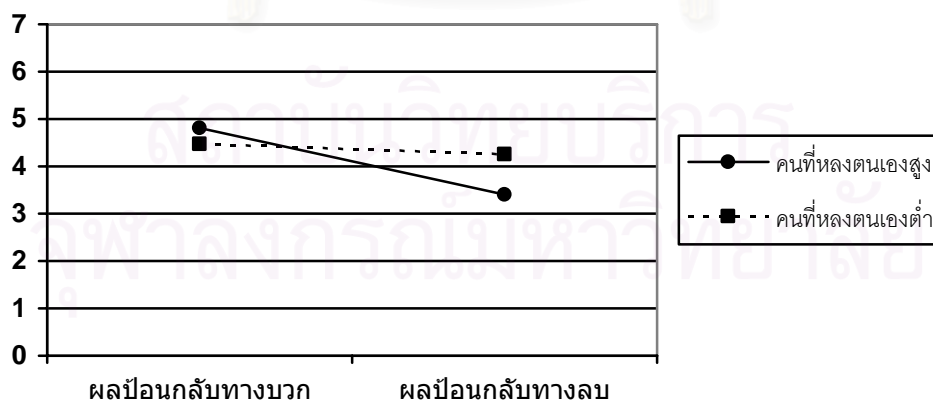
ตารางที่ 13

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุผล

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (A)	1	2.11	.149
ผลป้อนกลับ (B)	1	21.47***	.000
A x B	1	11.94***	.001
ความคลาดเคลื่อน	166	(1.28)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

*** $p < .001$.

ภาพที่ 4 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุผล

เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบต่อด้วยวิธีการเปรียบเทียบ พบว่า เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุสากล ($M = 4.81, SD = 1.22$) ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ($M = 4.47, SD = 1.04$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 2.13, ns$] สมมติฐานข้อที่ 3 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุสากล ($M = 4.26, SD = 1.16$) สูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูง ($M = 3.41, SD = 1.12$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 11.41, p < .001$] นอกจากนี้ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุสากล ($M = 4.81, SD = 1.22$) สูงกว่าเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ($M = 3.41, SD = 1.12$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 31.40, p < .001$] ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุสากล ($M = 4.47, SD = 1.04$) ไม่แตกต่างจากเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ($M = 4.26, SD = 1.16$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 0.73, ns$]

สมมติฐานข้อที่ 4 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงจะอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอกมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$F(1, 166) = 9.67, p < .01$] ดังแสดงในภาพที่ 5 และผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 23.50, p < .001$] เมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตพบว่าผลป้อนกลับทางลบ ($M = 3.60, SD = 1.13$) ทำให้มีการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอกมากกว่าผลป้อนกลับทางบวก ($M = 2.86, SD = 0.92$) ส่วนผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 1.73, ns$]

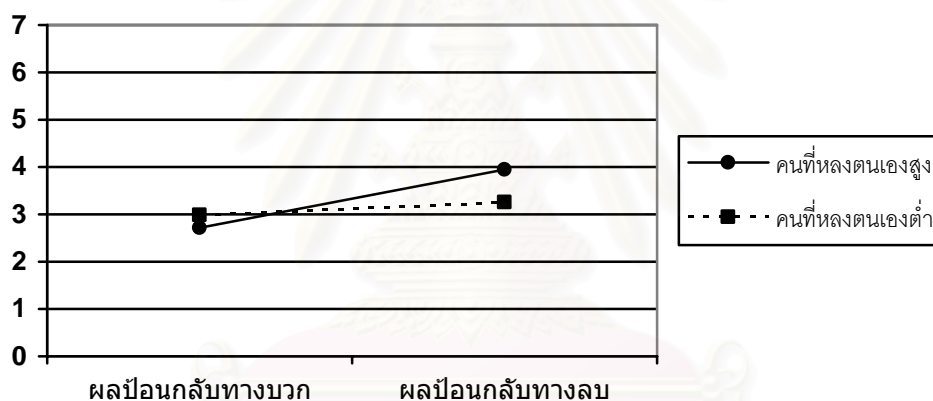
ตารางที่ 14

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (A)	1	1.73	.190
ผลป้อนกลับ (B)	1	23.50***	.000
A x B	1	9.67**	.002
ความคลาดเคลื่อน	166	(1.00)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

** $p < .01$. *** $p < .001$.

ภาพที่ 5 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก

เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบต่อด้วยวิธีการเปรียบเทียบ พบว่า เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก ($M = 2.71, SD = 0.99$) ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ($M = 2.99, SD = 0.86$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 1.70, ns$] เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก ($M = 3.94, SD = 1.01$) สูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ($M = 3.26, SD = 1.15$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$F(1, 166) = 9.28, p < .01$] สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 4 นอกจากนี้ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเมื่อได้รับ

ผลป้อนกลับทางลบมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก ($M = 3.94, SD = 1.01$) สูงกว่าเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก ($M = 2.71, SD = 0.99$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 30.38, p < .001$] ส่วนผู้ที่ไม่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก ($M = 2.99, SD = 0.86$) ไม่แตกต่างจากเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ($M = 3.26, SD = 1.15$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 1.58, ns$]

สมมติฐานข้อที่ 5 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงจะอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราวมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราว พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 17.26, p < .001$] ดังแสดงในภาพที่ 6 และผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$F(1, 166) = 8.66, p < .01$] เมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตพบว่าผลป้อนกลับทางลบ ($M = 4.62, SD = 1.31$) ทำให้มีการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราวมากกว่าผลป้อนกลับทางบวก ($M = 4.13, SD = 1.07$) ส่วนผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 2.95, ns$]

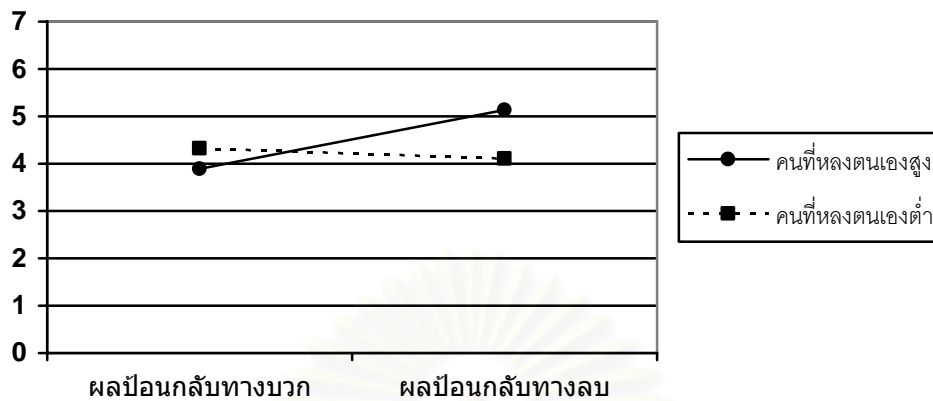
ตารางที่ 15

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราว

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (A)	1	2.95	.088
ผลป้อนกลับ (B)	1	8.66**	.004
A x B	1	17.26***	.000
ความคลาดเคลื่อน	166	(1.29)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

** $p < .01$. *** $p < .001$.

ภาพที่ 6 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราว

เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบต่อด้วยวิธีการเปรียบเทียบ พบว่า เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราว ($M = 3.89, SD = 1.05$) ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ($M = 4.32, SD = 1.06$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 3.14, ns$] เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราว ($M = 5.13, SD = 1.08$) สูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ($M = 4.11, SD = 1.34$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 16.34, p < .001$] สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 5 นอกจากนี้ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราว ($M = 5.13, SD = 1.08$) สูงกว่าเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก ($M = 3.89, SD = 1.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 24.17, p < .001$] ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราว ($M = 4.32, SD = 1.06$) ไม่แตกต่างจากเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ($M = 4.11, SD = 1.34$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 0.77, ns$]

สมมติฐานข้อที่ 6 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงจะอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

ตารางที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะ พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 11.94, p < .001$] ดังแสดงในภาพที่ 7 และผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 21.47, p < .001$] เมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตพบว่าผลป้อนกลับทางลบ ($M = 4.17, SD = 1.21$) ทำให้มีการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราวมากกว่าผลป้อนกลับทางบวก ($M = 3.38, SD = 1.13$) ส่วนผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 2.11, ns$]

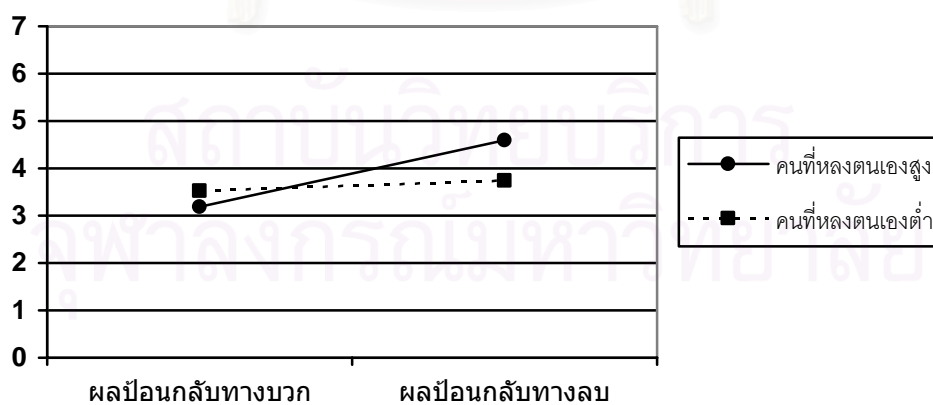
ตารางที่ 16

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะ

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (A)	1	2.11	.149
ผลป้อนกลับ (B)	1	21.47***	.000
A x B	1	11.94***	.001
ความคลาดเคลื่อน	166	(1.28)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

*** $p < .001$.

ภาพที่ 7 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะ

เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบต่อด้วยวิธีการเปรียบเทียบ พบว่า เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะ ($M = 3.19, SD = 1.22$) ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ($M = 3.53, SD = 1.04$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 2.13, ns$] เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะ ($M = 4.60, SD = 1.12$) สูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ ($M = 3.74, SD = 1.16$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 11.41, p < .001$] สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 6 นอกจากนี้ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะ ($M = 4.60, SD = 1.12$) สูงกว่าเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก ($M = 3.19, SD = 1.22$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 166) = 31.40, p < .001$] ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะ ($M = 3.53, SD = 1.04$) ไม่แตกต่างจากเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ($M = 3.74, SD = 1.16$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 166) = 0.73, ns$]

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เพิ่มเติม

แม้งานวิจัยครั้งนี้จะไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพศชายและเพศหญิงในแต่ละเงื่อนไขมีจำนวนพอสมควร รายละเอียดดังตารางที่ 17 จึงวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อดูอิทธิพลของความแตกต่างระหว่างเพศ ซึ่งในการวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทางนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างให้สัดส่วนของเพศชายและเพศหญิงในแต่ละเงื่อนไขเท่ากันทุกกลุ่ม เนื่องจากจำนวนตัวอย่างในเงื่อนไขย่อยจำนวนน้อยที่สุดมีจำนวน 16 คน จึงเลือกสุ่มตัวอย่างเงื่อนไขละ 16 คน เช่น ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศชายที่ได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีจำนวน 18 คน สุ่มตัวอย่างมาจำนวน 16 คน

ตารางที่ 17

จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามผลป้อนกลับ บุคลิกภาพแบบหลงตนเองและเพศ (N = 170)

ผลป้อนกลับ	บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง	จำนวน	ร้อยละ	
บวก	ระดับสูง	เพศชาย	18	10.6
		เพศหญิง	23	13.5
		รวม	41	24.1
	ระดับต่ำ	เพศชาย	24	14.1
		เพศหญิง	25	14.7
		รวม	49	28.8
ลบ	ระดับสูง	เพศชาย	18	10.6
		เพศหญิง	22	12.9
		รวม	40	23.5
	ระดับต่ำ	เพศชาย	16	9.4
		เพศหญิง	24	14.1
		รวม	40	23.5

ตารางที่ 18 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวรและเหตุสากล จะเห็นได้ว่าเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศชายมีคะแนนการอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายในต่ำกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศหญิง ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศชายมีคะแนนการอนุমানสาเหตุในด้านเหตุถาวรและเหตุสากลสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศหญิง ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศชายมีคะแนนการอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายในต่ำกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศหญิง ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศชายมีคะแนนการอนุমানสาเหตุในด้านเหตุถาวรและเหตุสากลสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศหญิง ส่วนเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศชายมีคะแนนการอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวร และเหตุสากลต่ำกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศหญิง และผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศชายมีคะแนนการอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายในต่ำกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศหญิง และผู้ที่มีบุคลิกภาพ

แบบหลงตนเองต่ำเพศชายมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวรและเหตุสากลสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศหญิง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตในแต่ละมิติของเพศชายและเพศหญิงในทุกเงื่อนไขใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 18

ค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายในเหตุถาวรและเหตุสากล จำแนกตามผลป้อนกลับ ระดับความหลงตนเองและเพศ (n = 16)

ผลป้อนกลับ	มิติการอนุมานสาเหตุ	เพศ	บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง				รวม		
			ระดับสูง		ระดับต่ำ		M	SD	
			M	SD	M	SD			
บวก	เหตุภายใน	ชาย	5.18	1.10	4.93	0.77	5.05	0.94	
		หญิง	5.21	0.90	5.24	0.80	5.23	0.84	
	เหตุถาวร	ชาย	4.27	0.94	3.92	1.24	4.09	1.09	
		หญิง	3.65	0.91	3.65	1.13	3.65	1.01	
	เหตุสากล	ชาย	4.79	1.21	4.44	0.96	4.61	1.09	
		หญิง	4.73	1.31	4.25	1.21	4.49	1.26	
	ลบ	เหตุภายใน	ชาย	4.01	1.30	4.51	1.44	4.26	1.37
			หญิง	4.15	0.78	4.89	0.95	4.52	0.93
เหตุถาวร		ชาย	2.71	1.25	4.08	1.54	3.40	1.55	
		หญิง	2.98	1.08	3.71	1.14	3.34	1.15	
เหตุสากล		ชาย	3.21	1.48	4.29	1.26	3.75	1.46	
		หญิง	3.69	0.70	4.14	0.85	3.91	0.80	

ตารางที่ 19 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะ จะเห็นได้ว่าเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศชายมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอกสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศหญิง ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศชายมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะต่ำกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศหญิง ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศชายมีคะแนนการอนุมาน

สาเหตุในด้านเหตุภายนอกสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศหญิง ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศชายมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะต่ำกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศหญิง ส่วนเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศชายมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเพศหญิง และผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศชายมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอกสูงกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศหญิง และผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศชายมีคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะต่ำกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเพศหญิง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตในแต่ละมิติของเพศชายและเพศหญิงในทุกเงื่อนไขใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 19

ค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะ จำแนกตามผลป้อนกลับ ระดับความหลงตนเองและเพศ (n = 16)

ผลป้อนกลับ	มิติการอนุมานสาเหตุ	เพศ	บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง				รวม		
			ระดับสูง		ระดับต่ำ		M	SD	
			M	SD	M	SD			
บวก	เหตุภายนอก	ชาย	2.83	1.10	3.08	0.77	2.95	0.94	
		หญิง	2.79	0.90	2.76	0.80	2.78	0.84	
	เหตุชั่วคราว	ชาย	3.73	0.94	4.08	1.24	3.91	1.09	
		หญิง	4.35	0.91	4.35	1.13	4.35	1.01	
	เหตุจำเพาะ	ชาย	3.21	1.21	3.56	0.96	3.39	1.09	
		หญิง	3.28	1.31	3.75	1.21	3.51	1.26	
	ลบ	เหตุภายนอก	ชาย	3.99	1.30	3.49	1.44	3.74	1.37
			หญิง	3.85	0.78	3.11	0.95	3.48	0.93
เหตุชั่วคราว		ชาย	5.29	1.25	3.92	1.54	4.60	1.55	
		หญิง	5.02	1.08	4.29	1.14	4.66	1.15	
เหตุจำเพาะ		ชาย	4.79	1.48	3.71	1.26	4.25	1.46	
		หญิง	4.31	0.70	3.86	0.85	4.09	0.80	

ตารางที่ 20 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ ผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.00, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและผลป้อนกลับไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.05, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.50, ns$] ส่วนปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$F(1, 120) = 4.01, p < .05$] ส่วนผลหลักของเพศไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 1.39, ns$] ผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 120) = 16.72, p < .001$] ผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 1.92, ns$]

ตารางที่ 20

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
เพศ (A)	1	1.39	.240
ผลป้อนกลับ (B)	1	16.72***	.000
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (C)	1	1.92	.168
A x B	1	0.05	.824
A x C	1	0.50	.484
B x C	1	4.01*	.048
A x B x C	1	0.00	.959
ความคลาดเคลื่อน	120	(1.07)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

* $p < .05$. *** $p < .001$.

ตารางที่ 21 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวร พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ ผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 1.47, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและผลป้อนกลับไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.92, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.13, ns$] ส่วนปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลป้อนกลับและ

บุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$F(1, 120) = 8.86, p < .01$] ส่วนผลหลักของเพศไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 1.47, ns$] ผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$F(1, 120) = 5.87, p < .05$] ผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$F(1, 120) = 4.49, p < .05$]

ตารางที่ 21

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุถาวร

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
เพศ (A)	1	1.47	.228
ผลป้อนกลับ (B)	1	5.87*	.017
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (C)	1	4.49*	.036
A x B	1	0.92	.340
A x C	1	0.13	.725
B x C	1	8.86**	.004
A x B x C	1	1.47	.228
ความคลาดเคลื่อน	120	(1.36)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

* $p < .05$. ** $p < .01$.

ตารางที่ 22 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุสากล พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ ผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.38, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและผลป้อนกลับไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.50, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.85, ns$] ส่วนปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$F(1, 120) = 8.38, p < .01$] ส่วนผลหลักของเพศไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.01, ns$] ผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 120) = 12.54, p < .001$] ผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.74, ns$]

ตารางที่ 22

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุสากล

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
เพศ (A)	1	0.01	.927
ผลป้อนกลับ (B)	1	12.54***	.001
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (C)	1	0.74	.390
A x B	1	0.50	.480
A x C	1	0.85	.358
B x C	1	8.38**	.005
A x B x C	1	0.38	.539
ความคลาดเคลื่อน	120	(1.32)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

** $p < .01$. *** $p < .001$.

ตารางที่ 23 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ ผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.00, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและผลป้อนกลับไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.05, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.50, ns$] ส่วนปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$F(1, 120) = 4.01, p < .05$] ส่วนผลหลักของเพศไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 1.39, ns$] ผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 120) = 16.72, p < .001$] ผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 1.92, ns$]

ตารางที่ 23

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
เพศ (A)	1	1.39	.240
ผลป้อนกลับ (B)	1	16.72***	.000
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (C)	1	1.92	.168
A x B	1	0.05	.824
A x C	1	0.50	.484
B x C	1	4.01*	.048
A x B x C	1	0.00	.959
ความคลาดเคลื่อน	120	(1.07)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

* $p < .05$. *** $p < .001$.

ตารางที่ 24 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราว พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ ผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 1.47, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและผลป้อนกลับไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.92, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.13, ns$] ส่วนปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$F(1, 120) = 8.86, p < .01$] ส่วนผลหลักของเพศไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 1.47, ns$] ผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$F(1, 120) = 5.87, p < .05$] ผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$F(1, 120) = 4.49, p < .05$]

ตารางที่ 24

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราว

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
เพศ (A)	1	1.47	.228
ผลป้อนกลับ (B)	1	5.87*	.017
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (C)	1	4.49*	.036
A x B	1	0.92	.340
A x C	1	0.13	.725
B x C	1	8.86**	.004
A x B x C	1	1.47	.228
ความคลาดเคลื่อน	120	(1.36)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

* $p < .05$. ** $p < .01$.

ตารางที่ 25 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะ พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ ผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.38, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและผลป้อนกลับไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.50, ns$] ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.85, ns$] ส่วนปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$F(1, 120) = 8.38, p < .01$] ส่วนผลหลักของเพศไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.01, ns$] ผลหลักของผลป้อนกลับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$F(1, 120) = 12.54, p < .001$] ผลหลักของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1, 120) = 0.74, ns$]

ตารางที่ 25

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะ

แหล่งความแปรปรวน	df	F	p
เพศ (A)	1	0.01	.927
ผลป้อนกลับ (B)	1	12.54***	.001
บุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (C)	1	0.74	.390
A x B	1	0.50	.480
A x C	1	0.85	.358
B x C	1	8.38**	.005
A x B x C	1	0.38	.539
ความคลาดเคลื่อน	120	(1.32)	

หมายเหตุ. ค่าตัวเลขในวงเล็บเป็นค่า MS_{error}

** $p < .01$. *** $p < .001$.

สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทางของคะแนนการอนุมานสาเหตุในทุกมิติเพื่อดูความแตกต่างระหว่างเพศ ปรากฏว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและผลป้อนกลับ ปฏิสัมพันธ์ของเพศ ผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งผลหลักของเพศก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน จึงอาจสรุปได้ว่าความแตกต่างระหว่างเพศไม่มีอิทธิพลต่อการอนุมานสาเหตุในมิติต่าง ๆ ในงานวิจัยนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 6 ข้อแสดงในตารางที่ 26

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ข้อ ที่	ผล ป้อนกลับ	บุคลิกภาพ แบบ หลงตนเอง	การอนุมาน สาเหตุ ในด้าน	สมมติฐาน	ผลการ วิจัย	บุคลิกภาพ แบบ หลงตนเอง	ผลการ ทดสอบ สมมติฐาน
1.	บวก	สูง	เหตุภายใน	>	≈	ต่ำ	ปฏิเสธ
2.	บวก	สูง	เหตุถาวร	>	≈	ต่ำ	ปฏิเสธ
3.	บวก	สูง	เหตุสากล	>	≈	ต่ำ	ปฏิเสธ
4.	ลบ	สูง	เหตุภายนอก	>	>	ต่ำ	สนับสนุน
5.	ลบ	สูง	เหตุชั่วคราว	>	>	ต่ำ	สนับสนุน
6.	ลบ	สูง	เหตุจำเพาะ	>	>	ต่ำ	สนับสนุน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและผลป้อนกลับต่อการอนุমানสาเหตุ จึงขออภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายในมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 2 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุถาวรมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 3 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุสากลมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

ผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 3 นั่นคือ เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวร และเหตุสากลไม่แตกต่างจากคนที่หลงตนเองต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าเมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวร และเหตุสากล จะเห็นได้ว่าเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูง เมื่อพิจารณาในมิติของการอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวร และเหตุสากลมีแนวโน้มอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวร และเหตุสากลมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 3 สามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีการอนุমানสาเหตุว่ามนุษย์เรามีแนวโน้มอนุমানสาเหตุในด้านภายในและเอาความดีความชอบใส่ตนเมื่อประสบความสำเร็จ หรือเรียกว่าความลำเอียงโดยการเพิ่มคุณค่าในตนเอง (Self-enhancing bias) (Hogg & Vaughan, 1998; Jones & Nisbett, 1972 อ้างถึงใน Skitka et al., 2002) จะเห็นได้ว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์อยู่แล้วที่มีแนวโน้มอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายในเมื่อประสบความสำเร็จ และอาจสืบเนื่องมาจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมของสังคมไทยที่มีค่านิยมในเรื่องการของอ้อมตน การไม่ยกตนข่มท่าน มากกว่าสังคมตะวันตก ซึ่งการแสดงตนเอง (Self-presentational) อาจมีอิทธิพลต่อการแสดงความรับผิดชอบในความสำเร็จที่เกิดขึ้นได้ เช่น

การแสดงความถ่อมตน อันเป็นการยับยั้งการเพิ่มคุณค่าในตนเอง (Hogg & Vaughan) นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงไม่แสดงออกถึงความแตกต่างจากบุคคลทั่วไปอย่างเด่นชัดเมื่อประสบความสำเร็จ ทั้งนี้คนหลงตนเองสูงแสดงออกอย่างเด่นชัดต่อเมื่อถูกคุกคามอัตรดา จึงเป็นผลให้ผลการวิเคราะห์ที่ได้ในการทดลองครั้งนี้จึงไม่มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ชัดเจน

สมมติฐานข้อที่ 4 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอกมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 5 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราวมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

สมมติฐานข้อที่ 6 เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 4 ถึงข้อที่ 6 นั่นคือ เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูง เมื่อพิจารณาในมิติของการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราว และเหตุจำเพาะ พบว่าอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราว และเหตุจำเพาะสูงกว่าคนที่หลงตนเองต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, .001, และ .001 ตามลำดับ

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยมากมายที่พบว่าเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุว่าเกิดจากเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ (Campbell et al., 2000; Ladd et al., 1997; Mitchell; 1989; Stucke, 2003) ซึ่งความลำเอียงในการอนุมานในด้านเหตุภายนอกและปฏิเสธความรับผิดชอบในความล้มเหลวที่เกิดขึ้นนี้ เรียกว่าความลำเอียงโดยการปกป้องตนเอง (Self-protecting bias) (Hogg & Vaughan, 1998; Jones & Nisbett, 1972 อ้างถึงใน Skitka et al., 2002) โดยบุคคลที่หลงตนเองสูงมีความลำเอียงแบบปกป้องตนเอง (Ego-defensive bias) มักโทษเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะเมื่อต้องประสบกับความล้มเหลว (Ladd et al.) อันเป็นการเพิ่มคุณค่าให้ตนเองแบบปกป้องตนเอง (Defensive self-enhancement) (Raskin et al., 1991) รวมทั้งคนที่หลงตนเองสูงมักรับรู้อัตลักษณ์ในทางบวก คิดว่าตนเองมีสติปัญญามากกว่าและมีลักษณะการด้านสติปัญญาดีกว่าคนทั่วไป ดังนั้นเมื่อต้องประสบกับความล้มเหลว คนที่หลงตนเองสูงจึงพยายามอ้างการ

มองตนเองในทางบวกเอาไว้ (Bradlee & Emmons, 1992 อ้างถึงใน Campbell et al., 2002; Gabriel et al., 1994) โดยการอนุมานว่าสาเหตุที่ตนเองมีระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่ำเป็นเพราะเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะ โดยคนที่หลงตนเองสูงพยายามหลอกตนเอง (Self-deception) ไม่ยอมรับผลป้อนกลับแบบคุกคามตนเอง (Kernis & Sun, 1994 อ้างถึงใน Campbell et al.) นอกจากนี้ในการจัดกระทำผลป้อนกลับในการวิจัยนี้ได้มีการแสดงผลการวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ซึ่งคนหลงตนเองสูงถูกกระตุ้นอารมณ์จากการเปรียบเทียบทางสังคมอย่างมาก คำนึงถึงการเอาชนะผู้อื่น ดังเช่นงานวิจัยของ Barry และคณะ (2006) ดังนั้นเมื่อต้องถูกเปรียบเทียบกับคนทั่วไปว่ามีระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่ำ คนที่หลงตนเองสูงจึงไม่ยอมรับต่อความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

จากข้อค้นพบในสมมติฐานทั้ง 6 ข้อ จะเห็นได้ว่าเมื่อประสบกับผลป้อนกลับทางลบ ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีการอนุมานสาเหตุแตกต่างจากผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ แต่ในขณะเดียวกันเมื่อประสบกับผลป้อนกลับทางบวก ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีการอนุมานสาเหตุไม่แตกต่างไปจากผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำ แสดงให้เห็นว่าผลป้อนกลับทางลบทำให้มีแรงกระตุ้นในการอนุมานสาเหตุแตกต่างกันระหว่างผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงและผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำอย่างเด่นชัดมากกว่าผลป้อนกลับทางบวก ซึ่งงานวิจัยเกี่ยวกับความหลงตนเองส่วนใหญ่มักพบว่าบุคคลที่มีหลงตนเองสูงมีปฏิกริยาตอบสนองอย่างมากเมื่อถูกกระตุ้นโดยการได้รับผลป้อนกลับทางลบ การถูกปฏิเสธทางสังคม การเพิกเฉยหรือไม่ได้รับการเอาใจใส่ การถูกคุกคาม ฯลฯ โดยบุคคลที่หลงตนเองสูงมีปฏิกริยาตอบกลับเป็นความก้าวร้าว อารมณ์ทางลบ การไม่ยอมรับต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ต่อผลป้อนกลับนั้น ๆ และการอนุมานสาเหตุไปที่เหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะ (e.g., Barry et al., 2006; Bushman & Baumeister, 1998; Ladd et al., 1997; Rhodewalt & Morf, 1998; Stucke, 2003; Twenge & Campbell, 2003)

ในการทดสอบการเปรียบเทียบพบว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีการอนุมานสาเหตุในทุกมิติแตกต่างจากเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ แต่ในขณะเดียวกันผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวกมีการอนุมานสาเหตุในทุกมิติไม่แตกต่างจากเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงมีความหวั่นไหวและเปราะบางต่อผลป้อนกลับเป็นอย่างมาก อัน

สอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของ Rhodewalt และ Morf ในปี 1998 ที่พบว่าผู้ที่หลงตนเองสูง เมื่อได้รับข้อมูลทั้งทางบวกและลบเกี่ยวกับตัวตน มักมีปฏิกิริยาตอบกลับค่อนข้างสุดโต่ง โดยเฉพาะเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบรู้สึกด้อยหรืออับอายต่อการเผชิญกับความล้มเหลวและความผิดหวัง ซึ่งแตกต่างจากผู้ที่หลงตนเองต่ำที่มีปฏิกิริยาตอบกลับค่อนข้างเสถียรมากกว่าไม่ว่าจะได้รับผลป้อนกลับเช่นไร

นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังพบว่าผลป้อนกลับมีอิทธิพลต่อการอนุมานสาเหตุ ทั้งในปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง และผลหลักของผลป้อนกลับต่อการอนุมานสาเหตุ จากค่ามัธยฐานคณิตพบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผลป้อนกลับทางบวก เมื่อพิจารณาในแง่ของมิติของการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวรและเหตุสากล พบว่าอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายใน เหตุถาวรและเหตุสากลมากกว่าผู้ที่ได้รับผลป้อนกลับทางลบ ส่วนผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผลป้อนกลับทางลบ เมื่อพิจารณาในแง่ของมิติของการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราวและเหตุจำเพาะ มีการอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอก เหตุชั่วคราว และเหตุจำเพาะมากกว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผลป้อนกลับทางบวก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีการอนุมานสาเหตุและงานวิจัยของ Russell (1982) ที่พบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขประสบความสำเร็จมีการอนุมานสาเหตุไปที่เหตุภายในและถาวรมากกว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขประสบความสำเร็จล้มเหลว

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง จะเห็นได้ว่าความแตกต่างระหว่างเพศไม่มีอิทธิพลต่อการอนุมานสาเหตุ ทั้งในผลหลักของเพศต่อการอนุมานสาเหตุและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ ผลป้อนกลับและบุคลิกภาพแบบหลงตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับความหลงตนเองที่ผ่านมา รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Russell (1982) ที่พบว่าเพศไม่มีอิทธิพลต่อการอนุมานสาเหตุ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของผลป้อนกลับต่อการอนุমানสาเหตุของความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง

สมมติฐานการวิจัย

1. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายในมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ
2. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุถาวรมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ
3. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุสากลมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ
4. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุภายนอกมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ
5. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราวมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ
6. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุমানสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งเพศหญิงและเพศชายจากสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 373 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. **มาตรวัดความหลงตนเอง** เป็นมาตรที่ผู้วิจัยพัฒนาร่วมกับกันยาร์ตัน สอาดเย็น จำนวน 123 ข้อ โดยพัฒนาต่อจากนิภาพร รุจิพิพัฒนกุลและวันวิสาข์ ฤกษ์ทวี ซึ่งพัฒนาต่อจาก Tanchotsrinon และคณะ (2006) ที่พัฒนาจากมาตรวัดความหลงตนเอง (The Narcissistic Personality Inventory หรือ NPI) ของ Raskin และ Terry (1988) ในการวิจัยนี้หาคุณภาพของมาตร โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของข้อกระทงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน

2. **มาตรวัดมิติการอนุমানสาเหตุ** เป็นมาตรที่สร้างขึ้นโดย Russell (1982) แต่ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งมิติการอนุমানสาเหตุเป็น 3 มิติตามแนวคิดของ Seligman (1992) ได้แก่ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติความคงทนถาวรของสาเหตุ และมิติการแผ่ขยายของสาเหตุ นำมาตรวัดมิติการอนุমানสาเหตุไปหาคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตจำนวน 154 คน โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของข้อกระทง

3. **แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์** เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นงานลองเพื่อใช้ในการจัดกระทำผลป้อนกลับ โดยศึกษาแบบทดสอบเซาว์นปัญญา (Intelligence Quotient Test) โดยสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ขึ้นมาใหม่จำนวน 50 ข้อ จากนั้นจึงนำไปทดสอบกับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 10 คนก่อน เพื่อดูความเหมาะสมในการกำหนดเวลาที่ใช้ในการทดลองในขั้นพัฒนาเครื่องมือ พบว่าใช้เวลาโดยเฉลี่ย 30 นาที หลังจากนั้นจึงนำแบบวัดจำนวน 50 ข้อไปทดสอบกับนิสิตจำนวน 154 คน เพื่อหาค่าความยากของข้อกระทง พบว่าจำนวนข้อกระทงที่มีระดับความยากปานกลางมีจำนวนทั้งสิ้น 27 ข้อ และนำแบบวัดจำนวน 27 ข้อนี้ไปทดสอบกับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 10 คน (กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยทำแบบวัดนี้มาก่อน) เพื่อหาระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการทำแบบทดสอบจนเสร็จ พบว่าใช้เวลาโดยเฉลี่ย 20 นาที

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอน พร้อมนัดหมายวันเวลาที่สะดวกในการเข้าไปเก็บข้อมูล
2. เข้าพบนิสิตนักศึกษาในชั่วโมงเรียน โดยอำพรางวัตถุประสงค์ว่าเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ตนเองและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
3. ให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จับเวลา 20 นาที เมื่อครบกำหนดเวลาจึงเก็บรวบรวมแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์
4. ให้ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรวัดความหลงตนเอง
5. แจกใบรายงานผลการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ว่ามีระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับสูงหรือต่ำโดยสุ่มแก่ผู้ร่วมการทดลอง และทำมาตรวัดมิติการอนุมานสาเหตุ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานทั้ง 6 ข้อ

ผลการวิจัย

2. เมื่อได้รับผลบ่อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายในไม่แตกต่างจากคนที่หลงตนเองต่ำ
3. เมื่อได้รับผลบ่อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอกแตกต่างจากมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ
4. เมื่อได้รับผลบ่อนกลับทางบวก คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุสากลไม่แตกต่างจากมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำ
5. เมื่อได้รับผลบ่อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุภายนอกมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุชั่วคราวมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
7. เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ คนที่หลงตนเองสูงอนุมานสาเหตุในด้านเหตุจำเพาะมากกว่าคนที่หลงตนเองต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นเครื่องมือในการให้ผลป้อนกลับ ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจลองใช้เครื่องมือในการให้ผลป้อนกลับแบบอื่น เช่น แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ข้อสอบวัดความรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Scholastic Aptitude Test) เกมส์ การเขียนเรียงความ หรือแบบทดสอบสติปัญญาต่างๆ เป็นต้น
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป น่าจะศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับปฏิกริยาทางด้านอารมณ์เพิ่มเติม ภายหลังจากได้รับผลป้อนกลับ โดยเฉพาะเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบ จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงจะมีปฏิกริยาตอบกลับทางอารมณ์ค่อนข้างรุนแรง ภายหลังจากได้รับผลป้อนกลับทางลบ
3. เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจทดสอบซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาอีกครั้งหนึ่ง หรืออาจศึกษากลุ่มตัวอย่างในวัยทำงานที่มีอาชีพต่าง ๆ กันไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จันทนา จงสว่าง. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และกับการปฏิบัติกรพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 ของสถาบันการศึกษาของรัฐใน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ธิดารัตน์ ธรรมเกษร. (2543). *บทบาททางเพศ สัมฤทธิผลทางอาชีพ และการอนุมานสาเหตุของความสำเร็จในอาชีพของผู้หญิงทำงาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา สังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ธีระพร อูวรรณโณ. (2533). *ทฤษฎีการอนุมานสาเหตุ. วารสารวารสารนุกรมศึกษาศาสตร์, 10, 73-76.*
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (พิมพ์ครั้งที่ 7).* กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ หรั่งเพชร. (2544). *อิทธิพลของความตั้งใจทางกายภาพและเพศต่อการรับรู้ความสามารถและการอนุมานสาเหตุของความสำเร็จ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุภาวดี จันทร์เพ็ญ. (2541). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบาย ลำดับในการเลือก และความตั้งใจที่จะสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่งกับผลการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อรพรรณ ภากรพบ. (2546). *รูปแบบความผูกพันกับการอนุมานสาเหตุการกระทำของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ทางลบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

ภาษาอังกฤษ

- Anderson, C. A. (1983). The causal structure of situations: The generation of plausible causal attributions as a function of type of event situation. *Journal of Experimental Social Psychology, 19*, 185-203.
- American Psychiatric Association. (1980). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (3rd ed.). Washington, DC: Author.
- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed.). Washington, DC: Author.
- Banai, E., Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2005). "Selfobject" needs in Kohut's self psychology: Links with attachment, self-cohesion, affect regulation, and adjustment. *Psychoanalytic Psychology, 22*, 224-260.
- Barry, C. T., Chaplin, W. F., & Grafeman, S. J. (2006). Aggression following performance feedback: The influences of narcissism, feedback valence, and comparative standard. *Personality and Individual Differences, 41*, 177-187.
- Bushman, B. J., & Baumeister, R. F. (1998). Threatened egotism, narcissism, self-esteem, and direct and displaced aggression: Does self-love or self-hate lead to violence? *Journal of Personality and Social Psychology, 75*, 219-229.
- Campbell, W. K. (1999). Narcissism and romantic attraction. *Journal of Personality and Social Psychology, 77*, 1254-1270.
- Campbell, W. K., Reeder, G. D., & Sedikides, C. (2000). Narcissism and comparative self-enhancement strategies. *Journal of Research in Personality, 34*, 329-347.
- Campbell, W. K., Rudich, E. A., & Sedikides, C. (2002). Narcissism, self-esteem, and the positivity of self-views: Two portraits of self-love. *Personality and Social Psychology Bulletin, 28*, 358-368.
- Cox, R. H. (2002). *Sport psychology: Concepts and applications* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Dyer, W. W. (1976). *Your erroneous zones*. New York: Funk & Wagnalls.
- Emmons, R. A. (1987). Narcissism: Theory and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology, 52*, 11-17.

- Eysenck, H., & Evans, D. (1995). *Test your IQ*. New York: Penguin.
- Farwell, L., & Wohlwend-Lloyd, R. (1998). Narcissistic processes: Optimistic expectations, favorable self-evaluations, and self-enhancing attributions. *Journal of Personality, 66*, 65-83.
- Forsterling, F., Schuster, B., & Morgenstern, M. (2005). Perspectives of causal attributions: A study of couples and depression. *Journal of Social and Clinical Psychology, 24*, 793-810.
- Frank, M. G. & Gilovich, T. (1989). Effect of memory perspective on retrospective causal attributions. *Journal of Personality and Social Psychology, 57*, 399-403.
- Gabriel, M. T., Critelli, J. W., & Ee, J. S. (1994). Narcissistic illusions in self-evaluations of intelligence and attractiveness. *Journal of Personality, 62*, 143-155.
- Gilbert, D. T., & Malone, P. S. (1995). The correspondence bias. *Psychological Bulletin, 117*, 21-38.
- Hartouni, Z. S. (1992). Effects of narcissistic personality organization on causal attributions. *Psychological Reports, 71*, 1339-1346.
- Harvey, J. H., & Weary, G. (1985). *Attribution: Basic issues and applications*. Florida: Academic press.
- Heiserman, A., & Cook, H. (1998). Narcissism, affect, and gender: An empirical examination of Kernberg's and Kohut's theories of narcissism. *Psychoanalytic Psychology, 15*, 74-92.
- Hogg, M. A., & Vaughan, G. M. (1998). *Social psychology* (2nd ed.). Harlow, England: Prentice-Hall.
- IQ Test Labs. (1998). *Test preparation*. Retrieved August 2, 2006, from <http://www.intelligencetest.com/questions.htm>
- Jasper, J., Fincham, F. D., & Hewstone, M. (1983). *Attribution theory and research: Conceptual, developmental, and social dimensions*. London: Academic Press.
- Ladd, E. R., Welsh, M. C., Vitulli, W. F., Labbe, E. E., & Law, J. G. (1997). Narcissism and causal attribution. *Psychological Reports, 80*, 171-178.

- Lawrence, A. P., & Oliver, P. J. (2001). *Personality: Theory and research*. New York: Wiley.
- Mitchelle, J. V. (1989). Personality correlates of attributional style. *Journal of Psychology, 123*, 447-463.
- Mezulis, A. H., Abramson, L. Y., Hyde, J. S., & Hankin, B. L. (2004). Is there a universal positivity bias in attributions? A meta-analytic review of individual, developmental, and cultural differences in the self-serving attributional bias. *Psychological Bulletin, 130*, 711-747.
- Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model. *Psychological Inquiry, 12*, 177-196.
- Raskin, R., Novacek, J., & Hogan, R. (1991). Narcissism, self-esteem, and defensive self-enhancement. *Journal of Personality, 59*, 19-38.
- Rhodewalt, F., & Morf, C. C. (1998). On self-aggrandizement and anger: A temporal analysis of narcissism and affective reactions to success and failure. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*, 672-685.
- Rhodewalt, F., Tragakis, M. W., & Finnerty, J. (in press). Narcissism and self-handicapping: Link self-aggrandizement to behavior. *Journal of Research in Personality*.
- Robins, R. W., & Beer, J. S. (2001). Positive illusions about the self: Short-term benefits and long-term costs. *Journal of Personality and Social Psychology, 80*, 340-352.
- Ruiz, J. M., & Smith, T. W., & Rhodewalt, F. (2001). Distinguishing narcissism and hostility: Similarities and differences in interpersonal circumplex and five-factor correlates. *Journal of Personality Assessment, 76*, 537-555.
- Russell, D. (1982). The causal dimension scale: A measure of how individuals perceive causes. *Journal of Personality and Social Psychology, 42*, 1137-1145.
- Russell, K. A., & Carter, P. (2000). *Test your IQ*. London: Kogan Page.

- Russell, D. W., McAuley, E., & Tarico, V. (1987). Measuring causal attributions for success and failure: A comparison of methodologies for assessing causal dimensions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 1248-1257.
- Sakellaropoulou, M., & Baldwin, M. W. (in press). The hidden sides of self-esteem: Two dimensions of implicit self-esteem and their relation to narcissistic reactions. *Journal of Experimental Social Psychology*.
- Sedikides, C., Campbell, W., Reeder, G., & Elliot, A. (1998). The self-serving bias in relational context. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 378-385.
- Seligman, M. E. P. (1992). *Learned optimism*. New York: Pocket Books.
- Serebriakoff, V. (1996). *Self-scoring IQ tests*. New York: Barnes & Noble Books.
- Shaw, M. E., & Costanzo, P. R. (1982). *Theories of social psychology* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Shine, J. H. (1997). The relationship between blame attribution, age and personality characteristics in inmates admitted to Grendon therapeutic prison. *Personality and Individual Differences*, 23, 943-947.
- Skitka, L. J., Mullen, E., Griffin, T., Hutchinson, S., & Chamberlin, B. (2002). Dispositions, scripts, or motivated correction? Understanding ideological differences in explanations for social problems. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 470-487.
- Smalley, R. L., & Stake, J. E. (1996). Evaluating sources of ego-threatening feedback: Self-esteem and narcissism effects. *Journal of Research in Personality*, 30, 483-495.
- Smolewska, K., & Dion, K. (2005). Narcissism and adult attachment: A multivariate approach. *Self and Identity*, 4, 59-68.
- Steers, R. M., & Porter, L. W. (1991). *Motivation and work behavior*. New York: McGraw-Hill.
- Stucke, T. S. (2003). Who's to blame? Narcissism and self-serving attributions following feedback. *European Journal of Personality*, 17, 465-478.

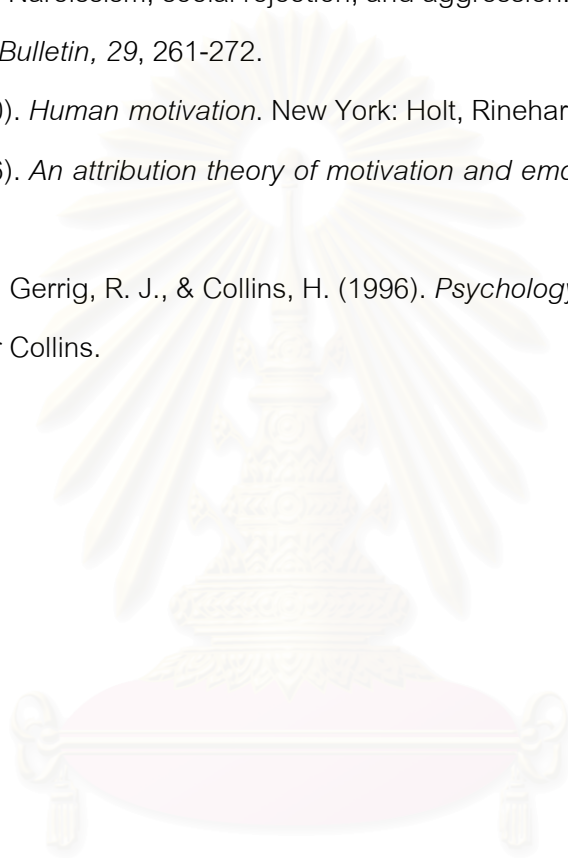
Tanchotsrinon, P., Maneesri, K., & Campbell, W. K. (2006). Narcissism and romantic attraction: Evidence from a collectivistic culture [Electronic version]. *Journal of Research in Personality*.

Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2003). "Isn't it fun to get the respect that we're going to deserve?" Narcissism, social rejection, and aggression. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29, 261-272.

Weiner, B. (1980). *Human motivation*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Weiner, B. (1986). *An attribution theory of motivation and emotion*. New York: Springer-Verlag.

Zimbardo, P. G., Gerrig, R. J., & Collins, H. (1996). *Psychology and life* (14th ed.). New York: Harper Collins.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ตารางที่ ก 1

ข้อกระทงของมาตรฐานวัดความหลงตนเองด้านอำนาจหน้าที่ (Authority)

ข้อที่	ข้อกระทงเดิม		ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม	(+, -)
	ข้อกระทงพรสวรรค (2547)	ข้อกระทงนิภาพรและวันวิสาข		
1	✓			+
13	✓			+
19	✓			+
26		✓		-
27			✓	+
30		✓		+
36		✓		-
38			✓	+
50			✓	-
56			✓	+
61			✓	-
65			✓	-
71			✓	+
78			✓	-
83			✓	+
89			✓	-
95			✓	+
102			✓	+
108			✓	-
115			✓	-
117		✓		+
121				-

ตารางที่ ก 2

ข้อกระทงของมาตรฐานวัดความหลงตนเองด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง (Self-sufficiency)

ข้อที่	ข้อกระทงเดิม		ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม	(+, -)
	ข้อกระทงพรสวรรค (2547)	ข้อกระทงนิภาพรและวันวิสาข		
8			✓	-
11	✓			+
18			✓	-
25		✓		+
35		✓		+
42			✓	-
49			✓	+
55			✓	+
57			✓	-
64			✓	+
68			✓	-
77			✓	-
85			✓	+
92			✓	-
98			✓	+
100			✓	-
110			✓	-
114			✓	+
122		✓		-

ตารางที่ ก 3

ข้อกระทงของมาตรฐานวัดความหลงตนเองด้านความเหนือกว่าผู้อื่น (Superiority)

ข้อที่	ข้อกระทงเดิม		ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม	(+, -)
	ข้อกระทงพรสวรรค (2547)	ข้อกระทงนิภาพรและวันวิสาข		
2	✓			+
7	✓			+
10	✓			+
14			✓	-
17		✓		+
20			✓	-
24			✓	+
34			✓	+
40			✓	-
43			✓	-
51			✓	+
60			✓	-
67			✓	+
72			✓	-
79			✓	+
88			✓	+
94			✓	+
101			✓	-
106			✓	+
112			✓	+
120			✓	-

ตารางที่ ก 4

ข้อกระทงของมาตรฐานวัดความหลงตนเองด้านการชอบแสดงออก (Exhibitionism)

ข้อที่	ข้อกระทงเดิม		ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม	(+, -)
	ข้อกระทงพรสวรรค์ (2547)	ข้อกระทงนิภาพรและวันวิสาข		
3	✓			+
6	✓			+
9			✓	+
16		✓		-
31			✓	-
45	✓			+
46			✓	-
52			✓	+
73			✓	+
80			✓	-
86			✓	-
93			✓	-
96			✓	+
103			✓	+
107			✓	+
113			✓	-
118			✓	+

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ก 5

ข้อกระทงของมาตรฐานวัดความหลงตนเองด้านการแสวงหาผลประโยชน์ (Exploitativeness)

ข้อที่	ข้อกระทงเดิม		ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม	(+, -)
	ข้อกระทงพรสวรรค์ (2547)	ข้อกระทงนิภาพรและวันวิสาขี		
4	✓			-
21	✓			+
28		✓		-
37			✓	-
44	✓			+
54	✓			+
58	✓			+
62		✓		+
69			✓	-
74			✓	+
90			✓	+
97			✓	-
105			✓	+
111			✓	+
116			✓	-

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ก 6

ข้อกระทงของมาตรฐานวัดความหลงตนเองด้านความทะนงตน (Vanity)

ข้อที่	ข้อกระทงเดิม		ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม	(+, -)
	ข้อกระทงพรสวรรค์ (2547)	ข้อกระทงนิภาพรและวันวิสาขี		
5	✓			+
15		✓		+
23	✓			-
32	✓			-
41			✓	+
47			✓	+
53			✓	-
66			✓	+
76			✓	+
81			✓	+
84			✓	-
91			✓	+
99			✓	-
109			✓	+
119			✓	-
123	✓			+

ตารางที่ ก 7

ข้อกระทงของมาตรฐานวัดความหลงตนเองด้านการสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่ (Entitlement)

ข้อที่	ข้อกระทงเดิม		ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม	(+, -)
	ข้อกระทงพรสวรรค์ (2547)	ข้อกระทงนิภาพรและวันวิสาข		
12		✓		-
22		✓		+
29			✓	+
33		✓		-
39			✓	+
48			✓	+
59		✓		-
63			✓	-
70			✓	-
75			✓	-
82			✓	+
87			✓	-
104			✓	-

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ก 8

น้ำหนักบรรทุกของข้อกระทบในมาตรวัดความหลงตนเอง (N=500)

องค์ประกอบ	ข้อ	น้ำหนักบรรทุก
ด้านอำนาจหน้าที่	1	0.619
	13	0.698
	19	0.686
	27	0.650
	30	0.623
	38	0.728
	71	0.352
	83	0.679
	95	0.509
ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง	11	0.481
	25	0.687
	35	0.751
	49	0.644
	55	0.643
ด้านความเหนือกว่า	2	0.644
	7	0.604
	10	0.566
	17	0.615
	51	0.632
	67	0.657
	79	0.607
	88	0.581
ด้านการขอแสดงออก	16	0.662
	31	0.556
	46	0.602
	80	0.589
	93	0.634
	113	0.546

องค์ประกอบ	ข้อ	น้ำหนักบรรจุ
ด้านการแสวงหาผลประโยชน์	74	0.659
	90	0.424
	97	0.499
	105	0.743
	111	0.337
	116	0.640
ด้านทะนงตน	5	0.668
	15	0.737
	23	0.419
	32	0.456
	41	0.531
	47	0.797
	66	0.652
	76	0.666
	81	0.686
	91	0.447
	99	0.478
	123	0.637
ด้านการสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่	22	0.680
	29	0.697
	39	0.800
	48	0.638
	82	0.748

ภาคผนวก ข

ตารางที่ ข 1

น้ำหนักบรรทุก (Factor loading) หลังการหมุนแกน (การวิเคราะห์ปัจจัยครั้งที่ 1) ของมาตรวัดมิติ

การอนุมานสาเหตุ (N=154)

มิติ	ข้อที่	องค์ประกอบที่ 1	องค์ประกอบที่ 2	องค์ประกอบที่ 3
ความคงทนถาวรของสาเหตุ	12	.793	.073	.196
การแผ่ขยายของสาเหตุ	11	.765	.158	-.066
การแผ่ขยายของสาเหตุ	15	.759	.215	.081
การแผ่ขยายของสาเหตุ	6	.753	.206	.132
การแผ่ขยายของสาเหตุ	3	.739	-.052	.236
ความคงทนถาวรของสาเหตุ	9	.550	.202	.444
การแผ่ขยายของสาเหตุ	8	.517	-.011	.290
แหล่งกำเนิดของสาเหตุ	7	.264	.820	-.064
แหล่งกำเนิดของสาเหตุ	10	.151	.814	-.001
แหล่งกำเนิดของสาเหตุ	1	-.054	.808	.185
แหล่งกำเนิดของสาเหตุ	14	.185	.754	-.073
แหล่งกำเนิดของสาเหตุ	5	.034	.741	.000
ความคงทนถาวรของสาเหตุ	13	.127	-.099	.773
ความคงทนถาวรของสาเหตุ	4	.184	-.122	.738
ความคงทนถาวรของสาเหตุ	2	.203	.307	.715

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ข 2

น้ำหนักบรรทุก (Factor loading) หลังการหมุนแกน (การวิเคราะห์ปัจจัยครั้งที่ 2) ภายหลังจาก
คัดเลือกเฉพาะข้อกระทงที่มีน้ำหนักบรรทุกสูงสุดในองค์ประกอบในมิตินั้น ของมาตรวัดมิติการ
อนุমানสาเหตุ (N=154)

ด้าน/ข้อที่	ข้อที่	องค์ประกอบที่ 1	องค์ประกอบที่ 2	องค์ประกอบที่ 3
แหล่งกำเนิดของสาเหตุ	10	.823	.112	-.016
	7	.814	.283	-.074
	1	.807	-.020	.187
	14	.752	.188	-.082
	5	.750	-.001	-.014
การแผ่ขยายของสาเหตุ	11	.145	.810	-.040
	15	.207	.804	.115
	6	.194	.780	.131
	3	-.039	.705	.283
	8	-.002	.487	.303
ความคงทนถาวรของสาเหตุ	13	-.094	.135	.774
	4	-.099	.124	.749
	2	.310	.233	.728

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ตาราง ค

การคัดเลือกข้อที่มีระดับความยากปานกลางของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์
(จำนวน 50 ข้อ) (N=154)

ข้อที่	จำนวนคนที่ ตอบถูก	จำนวนคนที่ ตอบผิด	จำนวนผู้ ที่ตอบ	ร้อยละของคน ที่ตอบถูก	ข้อที่มีระดับความ ยากปานกลาง
1	72	82	154	46.80	✓
2	61	93	154	39.60	
3	30	124	154	80.50	
4	84	70	154	54.50	✓
5	152	2	154	98.70	
6	129	25	154	83.80	
7	61	93	154	39.60	
8	63	91	154	40.90	✓
9	66	88	154	42.90	✓
10	150	4	154	97.40	
11	135	19	154	87.70	
12	128	26	154	83.10	
13	90	64	154	58.40	✓
14	92	62	154	59.70	✓
15	148	6	154	96.10	
16	137	17	154	89.00	
17	146	8	154	94.80	
18	146	8	154	94.80	
19	132	22	154	85.70	
20	62	92	154	40.30	✓
21	92	62	154	59.70	✓
22	138	16	154	89.60	
23	67	87	154	43.50	✓
24	92	62	154	59.70	✓

ข้อที่	จำนวนคนที่ ตอบถูก	จำนวนคนที่ ตอบผิด	จำนวน คนที่ตอบ	ร้อยละของคน ที่ตอบถูก	ข้อที่มีระดับความ ยากปานกลาง
25	92	62	154	59.70	✓
26	87	67	154	56.50	✓
27	150	4	154	97.40	
28	92	62	154	59.70	✓
29	89	65	154	57.80	✓
30	63	91	154	40.90	✓
31	93	61	154	60.40	
32	139	15	154	90.30	
33	141	13	154	91.60	
34	143	11	154	92.90	
35	93	61	154	60.40	
36	131	23	154	85.10	
37	138	16	154	89.60	
38	93	61	154	60.40	
39	91	63	154	59.10	✓
40	130	24	154	84.40	
41	130	23	153	84.42	
42	66	88	154	42.90	✓
43	140	13	153	99.40	
44	93	61	154	60.40	
45	91	63	154	59.10	✓
46	145	9	154	94.20	
47	90	63	153	58.40	✓
48	69	85	154	44.80	✓
49	143	11	154	92.90	
50	66	88	154	42.90	✓

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างใบปะหน้า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ตนเองและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของท่าน จะนำมาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของนางสาวสุคนธา มหาอาชา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะรักษาข้อมูลการตอบทั้งหมดเป็นความลับ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยจะเป็นการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากผู้ตอบโดยรวม ดังนั้นข้อมูลทั้งหมดในแบบสอบถามนี้จะไม่มีการระบุชื่อใด ๆ ต่อตัวผู้ตอบทั้งสิ้น

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านในการให้ข้อมูล และตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลจากแบบสอบถามสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัย และเป็นข้อมูลที่น่าไปสู่การพัฒนาบุคคลต่อไป

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง

นส.สุคนธา มหาอาชา

ผู้วิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

มาตรวัดความหลงตนเอง (ขั้นใช้จริง)

แบบสอบถาม

□ □ □

สำหรับผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ..... นามสกุล.....

เลขประจำตัวนิสิต/นักศึกษา.....

อายุ.....ปี เพศ ชาย หญิง

คณะ..... ชั้นปี.....

มหาวิทยาลัย.....

ตอนที่ 2 คำชี้แจง ขอให้ท่านอ่านข้อความจากแบบสอบถาม และวงกลมล้อมรอบ ตัวเลขที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ตัวอย่าง เพื่อน ๆ บอกว่าฉันเป็นคนน่ารัก

ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ทั้งสองข้าง พอกๆกัน	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5
1	2	3	4	5

- หมายถึงท่านรู้สึกไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการที่เพื่อน ๆ บอกว่าฉันเป็นคนน่ารัก
- หมายถึงท่านรู้สึกไม่เห็นด้วยกับการที่เพื่อน ๆ บอกว่าฉันเป็นคนน่ารัก
- หมายถึงท่านรู้สึกทั้งสองข้างพอก ๆ กันกับการที่เพื่อน ๆ บอกว่าฉันเป็นคนน่ารัก
- หมายถึงท่านรู้สึกเห็นด้วยกับการที่เพื่อน ๆ บอกว่าฉันเป็นคนน่ารัก
- หมายถึงท่านรู้สึกเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการที่เพื่อน ๆ บอกว่าฉันเป็นคนน่ารัก

ตัวอย่างมาตรวัดความหลงตนเอง

ข้อกระทงในด้านอำนาจหน้าที่ (Authority)

ข้อ ที่	ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1	ไม่เห็น ด้วย 2	ทั้ง สอง ข้าง พอ ๆ กัน 3	เห็น ด้วย 4	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5
1	ฉันชอบที่จะชี้นำการตัดสินใจของกลุ่ม	1	2	3	4	5
7	ฉันมองว่าตัวเองเป็นผู้นำที่ดี	1	2	3	4	5

ข้อกระทงในด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง (Self-sufficiency)

ข้อ ที่	ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1	ไม่เห็น ด้วย 2	ทั้ง สอง ข้าง พอ ๆ กัน 3	เห็น ด้วย 4	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5
6	ฉันชอบทำงานแบบฉายเดี่ยว	1	2	3	4	5
14	ฉันคิดว่า ฉันไม่จำเป็นต้องพึ่งพาใคร	1	2	3	4	5

ข้อกระทงในด้านความเหนือกว่าผู้อื่น (Superiority)

ข้อ ที่	ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1	ไม่เห็น ด้วย 2	ทั้ง สอง ข้าง พอ ๆ กัน 3	เห็น ด้วย 4	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5
2	ฉันปรารถนาว่าในอนาคตจะมีคนเขียนประวัติของฉัน	1	2	3	4	5
4	ฉันคิดว่า ฉันเป็นคนพิเศษ	1	2	3	4	5

ข้อกระทงในด้านการชอบแสดงออก (Exhibitionism)

ข้อ ที่	ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1	ไม่เห็น ด้วย 2	ทั้ง สอง ข้าง พอ ๆ กัน 3	เห็น ด้วย 4	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5
9	ฉันไม่ชอบเป็นจุดสนใจไม่ว่าจะในสถานการณ์ใดก็ตาม	1	2	3	4	5
18	ฉันไม่ชอบทำตัวเป็นที่สะดุดตาคนทั่วไป	1	2	3	4	5

ข้อกระทงในด้านการแสวงหาผลประโยชน์ (Exploitativeness)

ข้อ ที่	ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1	ไม่เห็น ด้วย 2	ทั้ง สอง ข้าง พอ ๆ กัน 3	เห็น ด้วย 4	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5
45	ฉันไม่ชอบเอาเปรียบผู้อื่น เพราะเป็นสิ่งที่น่าละอาย	1	2	3	4	5
47	ฉันคิดว่าการเอาเปรียบผู้อื่นไม่ใช่เรื่องเสียหาย หากจะทำให้ ได้ในสิ่งที่คาดหวัง	1	2	3	4	5

ข้อกระทงในด้านความทะนงตน (Vanity)

ข้อ ที่	ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1	ไม่เห็น ด้วย 2	ทั้ง สอง ข้าง พอ ๆ กัน 3	เห็น ด้วย 4	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5
3	ฉันต้องดูดีอยู่เสมอ	1	2	3	4	5
8	ฉันชอบมองตัวเองในกระจกทุกครั้งที่มีโอกาส	1	2	3	4	5

ข้อกระทงในด้านการสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่ (Entitlement)

ข้อ ที่	ข้อความ	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 1	ไม่เห็น ด้วย 2	ทั้ง สอง ข้าง พอ ๆ กัน 3	เห็น ด้วย 4	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง 5
12	ฉันยังรู้สึกไม่พอใจในสิ่งที่ฉันมีอยู่ในตอนนี้	1	2	3	4	5
16	ฉันสมควรที่จะได้รับสิ่งต่าง ๆ มากกว่าที่เป็นอยู่	1	2	3	4	5

หมายเหตุ มาตรฐานวัดความหลงตนเองที่ใช้จริงมี 51 ข้อ

หากผู้ใดสนใจมาตรฐานวัดบุคลิกภาพนี้ สามารถติดต่อได้ที่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์นางค์ มณีศรี คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (ขั้นใช้จริง)

แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

คำชี้แจง:

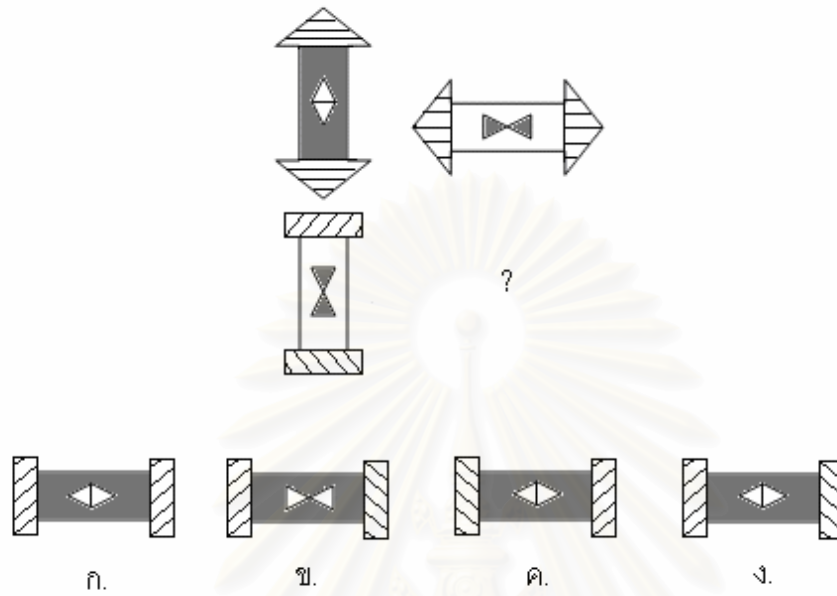
ข้อคำถามที่ท่านจะได้ทดสอบนี้มีจำนวน 27 ข้อ **ท่านมีเวลาในการทำแบบวัดนี้ 20 นาที** ข้อคำถามนี้มีคะแนนเต็ม 50 คะแนน บางข้อมี 2 คะแนน บางข้อมี 1 คะแนน และบางข้อมีให้เลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก บางข้อมีให้เลือกคำตอบ 3 ตัวเลือก โดยในแต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงแค่ข้อเดียว ท่านควรกำหนดเวลาในการทำแต่ละข้อให้ดี พยายามอย่าคิดข้อใดข้อหนึ่งนานเกินไป และ**โปรดตอบทุกข้อ** เพื่อให้การวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของท่านมีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

โปรดอย่าขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบวัด และ**โปรดทำเครื่องหมายกากบาท X ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ในกระดาษคำตอบ**

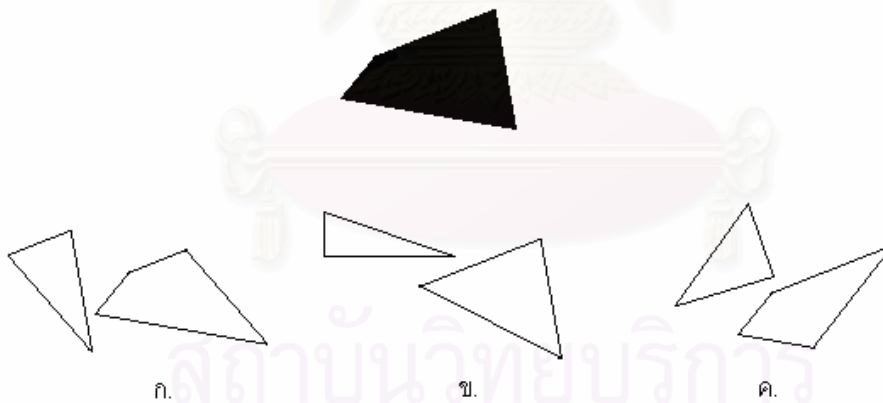
ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง

ตัวอย่างข้อคำถาม

1. รูปภาพที่ขาดหายไปคือรูปใด

2. รูปทรงในข้อใดที่ประกอบกันแล้ว สามารถสร้างรูปแฉาดังภาพได้

หมายเหตุ ข้อคำถามที่ใช้จริงมี 27 ข้อ

กระดาษคำตอบแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (ขั้นใช้จริง)

--	--	--

กระดาษคำตอบแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

(สำหรับผู้วิจัย)

เลขประจำตัวนิสิต/นักศึกษา.....

ชื่อ..... นามสกุล.....

	ก	ข	ค	ง
ข้อ 1				
ข้อ 2				
ข้อ 3				
ข้อ 4				
ข้อ 5				
ข้อ 6				
ข้อ 7				
ข้อ 8				
ข้อ 9				
ข้อ 10				
ข้อ 11				
ข้อ 12				
ข้อ 13				

	ก	ข	ค	ง
ข้อ 14				
ข้อ 15				
ข้อ 16				
ข้อ 17				
ข้อ 18				
ข้อ 19				
ข้อ 20				
ข้อ 21				
ข้อ 22				
ข้อ 23				
ข้อ 24				
ข้อ 25				
ข้อ 26				
ข้อ 27				

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ช

ใบรายงานผลการวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (ขั้นใช้จริง)

ชื่อ.....นามสกุล.....

ใบรายงานผลการวัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์

จากการตรวจวัดคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของท่าน เปรียบเทียบกับ
คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่าระดับ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของท่านจัดอยู่ในระดับ.....

ตารางเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเปอร์เซ็นต์ของนิสิตนักศึกษาที่ทำ
คะแนนได้ในระดับนี้

คะแนน	ระดับความสามารถในการคิด วิเคราะห์	เปอร์เซ็นต์ของนิสิตนักศึกษาที่ทำคะแนนได้ใน ระดับนี้
41 – 50	สูง	17.3 %
31 – 40	ปานกลาง	67.4 %
0 – 30	ต่ำ	14.8 %

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ซ

มาตรวัดการอนุมานสาเหตุ (ขั้นใช้จริง)

--	--	--

(สำหรับผู้วิจัย)

เลขประจำตัวนิสิต/นักศึกษา.....

แบบประเมินตนเอง

ตอนที่ 1

คำชี้แจง: โปรดเขียนเครื่องหมาย ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ตัวอย่าง

หลังจากที่ท่านได้รับผลคะแนนที่วัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของท่านแล้ว ท่านคิดว่าการที่ท่านได้คะแนนในระดับนี้เกิดจากสาเหตุที่.....

1. เกี่ยวข้องกับตัวฉัน 1 2 3 4 5 6 7 เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

- 1 หมายถึง เกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับตัวฉันเท่านั้น
- 2 หมายถึง เกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับตัวฉันมาก และเกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมน้อย
- 3 หมายถึง เกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับตัวฉันค่อนข้างมาก และเกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมค่อนข้างน้อย
- 4 หมายถึง เกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับตัวฉัน พอ ๆ กันกับที่เกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม
- 5 หมายถึง เกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมค่อนข้างมาก และเกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับตัวฉันค่อนข้างน้อย
- 6 หมายถึง เกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมมาก และเกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับตัวฉันน้อย
- 7 หมายถึง เกิดจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมเท่านั้น

หากท่านคิดว่าการที่ท่านได้คะแนนในระดับนี้ เกิดขึ้นเพราะตัวท่าน ไม่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์รอบข้าง ให้วงกลมที่เลข 1 ดังตัวอย่าง

1. เกี่ยวข้องกับตัวฉัน 1 2 3 4 5 6 7 เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

หากท่านคิดว่าการที่ท่านได้คะแนนในระดับนี้ เกิดขึ้นเพราะสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์รอบข้างเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับตัวท่าน ให้วงกลมที่เลข 7 ดังตัวอย่าง

1. เกี่ยวข้องกับตัวฉัน 1 2 3 4 5 6 7 เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

หลังจากที่ท่านได้รับผลคะแนนที่วัดระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของท่านแล้ว ท่านคิดว่าสิ่งที่ท่านได้คะแนนในระดับนี้เกิดจากสาเหตุที่.....

1	เกี่ยวข้องกับตัวฉัน	1	2	3	4	5	6	7	เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม
2	ถาวร	1	2	3	4	5	6	7	ชั่วคราว
3	เกิดขึ้นในการทำแบบทดสอบนี้เท่านั้น	1	2	3	4	5	6	7	เกิดขึ้นในการทำแบบทดสอบอื่นด้วย
4	เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา	1	2	3	4	5	6	7	ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา
5	เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น สภาพแวดล้อม	1	2	3	4	5	6	7	เกิดจากปัจจัยภายใน เช่น ความสามารถ
6	มีอิทธิพลต่อการทำแบบทดสอบอื่นด้วย	1	2	3	4	5	6	7	มีอิทธิพลเฉพาะในการทำแบบทดสอบนี้เท่านั้น
7	อยู่ในตัวฉัน	1	2	3	4	5	6	7	อยู่นอกตัวฉัน
8	เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นี้เท่านั้น	1	2	3	4	5	6	7	เกี่ยวข้องกับสถานการณ์อื่นด้วย
9	เกิดจากลักษณะบางอย่างในสภาพแวดล้อม	1	2	3	4	5	6	7	เกิดจากลักษณะบางอย่างในตัวฉัน
10	มีผลกระทบต่อสถานการณ์อื่นด้วย	1	2	3	4	5	6	7	มีผลกระทบต่อสถานการณ์นี้เท่านั้น
11	ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้	1	2	3	4	5	6	7	สามารถเปลี่ยนแปลงได้
12	สะท้อนถึงแง่มุมบางอย่างในตัวฉัน	1	2	3	4	5	6	7	สะท้อนถึงแง่มุมบางอย่างในสภาพแวดล้อม
13	ครอบคลุมถึงการทำแบบทดสอบอื่นด้วย	1	2	3	4	5	6	7	จำกัดเฉพาะในการทำแบบทดสอบนี้เท่านั้น

ตอนที่ 2

คำชี้แจง: โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามความเป็นจริง

จากผลการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของท่านอยู่ในระดับใด

สูง ปานกลาง ต่ำ

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยนี้

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุคนธา มหาอาชา เกิดวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ 2527 ที่อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนศรีอยุธยา ในพระบรมราชูปถัมภ์ฯ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2547 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย